

”Melkoinen rulljanssi altaalle lähteminen on – mutta se kannattaa”

VAUVAUINTIIN OSALLISTUNEIDEN VANHEMPIEN ODOTUKSIA JA
KOKEMUKSIA

Laura Vaisto ja Päivi Varis

Liikuntapedagogiikan

pro gradu -tutkielma

Syksy 2007

Liikuntatieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

ABSTRACT

Vaisto, L. & Varis, P. Autumn 2007. It is quite a rigmarole going to the swimming pool, but it is worth it. Expectations and experiences of parents who have participated in baby swimming. Pro Gradu thesis in sport pedagogy. University of Jyväskylä. 105 pages.

The study was a qualitative case study and its aim was to find out if Finnish baby swimming meets the parents' expectations. In addition, we wanted to find out the parents' opinions and experiences of the baby swimming period as well as what thoughts and viewpoints the swimming sessions had risen in the baby's parents. The families who participated in the study had participated in baby swimming 1-20 times.

The first query was conducted in two informative meetings about baby swimming in 2006. The queries were conducted in Jyväskylä. The questionnaire was given to the mothers and fathers who came there with their babies before the beginning of the meeting. Altogether 49 mothers and 23 fathers answered the questionnaire, among them there were 22 couples. The final questionnaire was sent by e-mail or on request by mail on March 30, 2007. One additional request to return the final questionnaire was sent. Total percentage for answering the final questionnaire was 67. Thus we had 49 pages of text to analyze.

We were interested in finding out if the mothers' and fathers' expectations, experiences and wishes regarding baby swimming differ from each other. What are the parents' wishes and are they concretely filled in baby swimming sessions. Is there something that we baby swimming instructors can do to fulfil the parents' wishes and expectations. In addition, we interviewed a long-term baby and family swimming instructor in the Finnish Association for Swimming Instruction and Life Saving (SUH), Tuomo Seppä from Seinäjoki. The interview was conducted during a face-to-face meeting and the whole interview was transcribed. After that we had 16 pages of transcribed text.

The interview was the point of comparison in this study. We divided the parents' expectations and experiences into three categories based on the answers. The categories covered spending time together as a family, supporting the baby's wellbeing and how babies enjoy being in the water. The themes were further by type to describe the parents' feelings as concretely as possible. In the answers, we compared the mothers' and fathers' experiences to their expectations. The expectations and experiences met apart from a few exceptions. The main things parents' expectations were how they expected the babies got used to the water and how the families spent their time together.

Due to the variation in the scale of the answers, we did not think that direct comparison of mothers' and fathers' answers would be meaningful. The comparison of the parents' personal expectations and experiences proved to be a productive method. Defining the types was challenging, due to the fact that the parents' diverse descriptions were at the same time both parallel and conflicting. The main findings the parents' expectations and experiences were how the families spent time together as a family and how the babies enjoyed being in the water. One benefit of this study was practical feedback and ideas in developing the work in baby swimming.

Keywords: baby swimming, history of baby swimming, case study, parenthood, motherhood, fatherhood

TIIVISTELMÄ

Vaisto, L. & Varis, P. Syksy 2007. Melkoinen ruljanssi altaalle lähteminen on – mutta se kannattaa. Vauvauintiin osallistuneiden vanhempien odotuksia ja kokemuksia. Liikuntapedagogiikan pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Sivuja 105.

Tutkimus oli luonteeltaan laadullinen tapaustutkimus. Sen tarkoituksena oli selvittää vastaako suomalainen vauvauinti vanhempien ennakko-odotuksia. Lisäksi halusimme selvittää heidän mielipiteitään ja kokemuksiaan vauvauintijaksosta sekä mitä ajatuksia ja näkökulmia uintikerrat olivat vauvan vanhemmissa herättäneet. Tutkimukseen osallistuneet perheet olivat osallistuneet vauvauintiin 1-20 kertaa.

Aineiston ensimmäinen kysely toteutettiin kahdessa vauvauinti- infotilaisuudessa vuonna 2006. Kyselyt tehtiin Jyväskylässä. Kysely annettiin vauvauintiin vauvansa kanssa tuleville äideille ja isille täytettäväksi ennen infotilaisuuden alkua. Alkukyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 49 äitiä ja 23 isää. Heistä 22 oli pariskuntia. Loppukysely lähetettiin sähköpostitse tai haluttaessa kirjeitse 30.3.2007. Uusintavastauspyyntö lähetettiin kerran. Kokonaisvastausprosentiksi loppukyselyyn saimme 67 %. Tekstiä analysoitavaksi kertyi 49 sivua.

Olimme kiinnostuneita selvittämään vastauksista eroavatko äitien ja isien odotukset, kokemukset, mielipiteet ja toiveet vauvauintiin liittyen. Halusimme tietää mitä toiveita vanhemmat esittävät ja toteutuvatko ne konkreettisesti vauvauinneissa. Onko jotain, mitä me, vauvauinnin ohjaajat pystyisimme tekemään, jotta vanhempien toiveet ja odotukset voisivat toteutua.

Lisäksi haastattelimme pitkäaikaista Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliiton (SUH: n) vauva- ja perheuinninohjaajaa ja -kouluttajaa Tuomo Seppää Seinäjoelta. Litteroitua tekstiä kertyi 16 sivua. Tutkimuksessa haastattelu toimi vertailukohteena.

Vanhempien vastauksien pohjalta teemoittelimme vanhempien odotukset ja kokemukset kolmeen kategoriaan, jotka koskivat perheen yhdessäoloa, vauvan hyvinvoinnin tukemista ja vauvan vedessä viihtymistä. Teemat edelleen tyypiteltiin kuvaamaan mahdollisimman konkreettisesti vanhempien tuntemuksia. Vertasimme vastauksissa niin äitien kuin isienkin kokemuksia suhteessa odotuksiin. Vanhempien omat odotukset ja kokemukset kohtasivat paria poikkeusta lukuun ottamatta. Vauvan tottuminen veteen elementtinä sekä perheen yhteinen aika nousivat keskeisiksi asioiksi vanhempien odotuksissa.

Vastauksien vaihtelevasta laajuudesta johtuen emme kokeneet äitien ja isien vastausten suoraa vertailua mielekkääksi. Vanhemman henkilökohtaisten odotusten ja kokemusten vertailu osoittautui antoisaksi menetelmäksi. Kokemukset vauvauinnista konkretisoituivat koskemaan käytännön asioita vauvauintikaudella. Mukana säilyivät ajatukset vauvan veteen tottumisesta ja perheen yhteisestä ajasta. Tyyppirajauksien tekeminen oli haastavaa, koska vanhempien moninaiset kuvaukset olivat samansuuntaisia mutta myös ristiriidassa keskenään. Keskeisimpinä asioina vanhempien odotusten ja kokemusten tyypittelyistä nousivat esille vauvan veteen tottuminen ja perheen yhdessäolo. Tutkimuksen yksi anti oli käytännön palaute ja kehittämisajatukset vauvauintityöhön.

Avainsanat: vauvauinti, vauvauinnin historia, tapaustutkimus, vanhemmuus, äitiys, isyys

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	7
2.1 Omat taustamme tutkimukseen.....	7
2.2 Vauvauinti – Mitä se on?	7
2.2.1 Vauvauinnin historia maailmalla	9
2.2.2 Vauvauinnin historia Suomessa.....	10
2.2.3 Vauvauinti nykyisin Suomessa.....	12
3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS	13
3.1 Tutkimusongelmat	13
3.2 Metodiset valinnat.....	13
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	15
4.1 Aineistonkeruun edellytykset.....	15
4.2 Aineistonkeruu	15
4.3 Aineiston analyysi.....	16
4.4 Tutkimuksen eettiset näkökulmat	19
5 KESKEISET KÄSITTEET JA TEORIAT	20
5.1 Vanhemmuus	20
5.1.1 Äitiys.....	21
5.1.2 Isyys	23
5.1.3 Isyyden käsitteet.....	23
5.1.4 Isättömyyden haasteet.....	24
5.2 Modernisaatio	26
5.3 Suomalainen perhe.....	26
5.3.1 Perheen muodonmuutos.....	27
5.3.2 Työelämä ja vanhemmuus	28
5.3.3 Vanhemmuuden vaikeus.....	29
5.4 Koti lapsen sosiaalisen kehityksen alkusijana	31
5.5. Lapsen sosiaalinen kehitys.....	33
5.5.1 Kiintymyssuhde ja vuorovaikutus.....	36
5.5.2 Sosiaalinen oppiminen ja roolinoton kehittyminen	40
5.5.3 Lapsen sosiaalinen kehittyminen ja vanhemmuus.....	41

6 SUOMALAISEN VAUVAUINNIN SISÄLTÖ JA RAKENNE	43
6.1 Vauvaintituokion rakenne	43
6.2 Vauvauinnin eteneminen	44
6.2.1 Perusotteet ja asennot.....	45
6.2.2 Sukelluttaminen ja sukeltaminen	46
6.2.3 Tasapainoilu.....	49
6.2.4 Puhallusharjoitukset ja apuvälineet.....	50
6.3 Ohjaajien koulutus ja ohjaaminen.....	51
7 VAUVAUINNIN URANUURTAJAN, OHJAAJAN JA KOULUTTAJAN NÄKEMYKSIÄ.....	53
8 VANHEMPIEN ODOTUKSIEN JA KOKEMUKSIEN KUVAUKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	62
8.1 Vanhempien odotukset ja kokemukset	62
8.1.1 Äitien odotukset ja kokemukset sekä johtopäätökset	62
8.1.2 Isien odotukset ja kokemukset sekä johtopäätökset.....	74
9 TUTKIMUKSEN KRIITTINEN ARVIOINTI	79
9.1 Vanhempien kysely.....	79
9.2 Haastattelu.....	81
9.3 Tutkimuksen kokoamisen arviointi.....	81
10 LOPPUAJATUKSIA JA JATKOTUTKIMUSIDEOITA.....	83
LÄHTEET.....	85
LIITELUETTELO	91

1 JOHDANTO

Miksi vanhemmat eivät tarjoaisi lapselleen elämyksiä ja kokemuksia vedestä jo ennen uimakouluikää? Miksi uinnin aloittamista pitäisi siirtää myöhemmälle, vaikka lapsi on tottunut veteen jo äidin kohdussa? Mikä motivoi vanhempia viemään pienintä perheenjäsentään vauvauintiin? Tällaisista kysymyksistä voisi tehdä pitkän listan.

Uimista aletaan kutsua vauvauinniksi vasta sitten, kun perhe lähtee yhdessä uimahalliin ohjattuun vauvauintiin. (Arvonen 2004, 179.) Ohjattua vauvauintitoimintaa on Suomessa järjestetty 1980-luvun alusta alkaen (SUH 2003, 26). Lapsen ehdoilla etenevä, koko perheen yhteinen harrastus on vallannut yhä useammat Suomen uimahallit. Turvallisen vauvauintipaikan kriteerit löytyvät yli sadalta paikkakunnalta, joissa Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto (SUH) tai Folkhälsan tarjoaa perhe- ja vauvauintitoimintaa (suh.fi/vauva- ja perheuintipaikat). Todellisen uimisen ja uinnin harrastamisen kanssa vauvauinnilla ei ole paljoakaan tekemistä ensimmäisen puolentoista vuoden aikana, vaan kyseessä on enemmänkin perheen yhteinen leikkituokio, ammattitaitoisen ohjaajan läsnä ollessa. (Bresges 1983, 6.)

Vauvauinnin päähenkilö, vähintään viisikiloinen lapsi, tarvitsee vanhempiansa huomiota ja turvaa niin kotona kuin kodin ulkopuolellakin. Vanhemmuus tarkoittaa, että lapsen hyvinvointi ja tarpeet menevät kaikkien vanhempien tarpeiden edelle. (Schmitt 2003, 314-316.) Äidin ja isän hyvinvointi, parisuhteen hyvä laatu, puolestaan tukevat äidin ja isän vanhemmuutta (Pulkinen 1996, 84). Tämä näkyy vanhempien ja lapsen sanattomassakin vuorovaikutuksessa, ilmeissä, eleissä ja läheisyydessä. Koko perheen hyvinvointi ja turvallinen toiminta tukevat perheen yhteenkuuluvuutta ja antavat vaihtoehtoja arkisille rutiineille.

Työssämme olemme lainanneet vanhempien ajatuksia odotuksista ja kokemuksista suoraan. Tällöin äidin tai isän perässä oleva numero tarkoittaa vanhemman järjestysnumeroa, jota olemme hänen kohdallaan käyttäneet analysoinnissamme luotettavuuden takia.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Omat taustamme tutkimukseen

Olemme kaksi liikuntapedagogiikkaa pääaineena opiskelevaa opiskelijaa Seinäjoelta ja Mikkelistä. Lisäksi olemme Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliiton (SUH: n) vauva- ja perheuinnin koulutuksen saaneita ohjaajia. Kävimme kurssin keväällä 2006 ja kouluttajanamme oli Arja Sääkslahti. Aihetta on tutkittu Suomessa alkuajoista saakka (SUH 2002, 5), mutta tutkimuksiin perustuvaa tietoa ei vauvauinnista kuitenkaan paljoa löydy (Karvonen & Sääkslahti 2003, 61). Itse koimme suurta kiinnostusta ja innostusta tätä meille tärkeää aihetta kohtaan. Päädyimme selvittämään vanhempien ajatuksia vauvauinnista, sillä heidän aktiivisuutensa ja osallistumisinnostuksensa mahdollistavat vauvauintitoiminnan.

Uskomme, että ohjaajina pystymme luomaan positiivisen, turvallisen ja mieluisen kuvan tästä perheen ehkä ensimmäisestä yhteisestä harrastuksesta. Siksi olimmekin kiinnostuneita tietämään, mitä vanhemmat kokevat ja odottavat tältä, heille ehkä erilaiselta ja ainutlaatuiselta hetkeltä, jossa koko perhe voi olla yhdessä. Mitä odotuksia ja toiveita vanhemmilla, äideillä ja isillä, on tähän harrastukseen? Lisäksi ohjaajan näkökulmasta on mielenkiintoista saada selville, ovatko vanhempien vauvauintiin kohdistuneet toiveet ja odotukset täyttyneet vauvauintijakson aikana tai sen jälkeen? Olisiko jotain, mitä meidän pitäisi ehkä työssämme kehittää tai huomioida enemmän vai ovatko vanhemmat tyytyväisiä ohjausmenetelmiin sekä SUH:n antamiin ohjeisiin?

2.2 Vauvauinti – Mitä se on?

Jo kohdussa alkaa vauvan niin sanottu uinnin harrastaminen. Vauvauinniksi uimista aletaan kutsua vasta sitten, kun perhe lähtee yhdessä uimahalliin ohjattuun vauvauintiin. (Arvonen 2004,179.) Todellisen uimisen ja uinnin harrastamisen kanssa vauvauinnilla ei ole paljoakaan tekemistä ensimmäisen puolentoista vuoden aikana. Kyseessä on enemmänkin perheen yhteinen leikkituokio. (Bresges 1983, 6.)

Vauvauinnissa käymisen voi aloittaa alle puolivuotiaana (Bresges 1983, 6). Suomessa aloittamisiän suositus on 3-5 kuukautta ja painoa on oltava vähintään viisi kiloa painoa. Vauva jaksaa olla tällöin jo hereillä tarpeeksi pitkään, jotta hän jaksaa liikkua vedessä. (SUH 2003, 27.) Vesi on noin 32 asteista ja se tutkitaan nitraatin varalta aina ennen vauvauinnin aloittamista (SUH 2003, 46). Vauvauinti on ohjattu tapahtuma, jossa vauvauintiohjaaja valvoo sekä opastaa perheitä. (Bresges 1983, 6.) Kyseessä on yksi perheliikunnan muodoista, eli se edistää yleisesti terveyttä ja on hyvin kaukana kilpaurheilulähtöisestä liikkumisesta (Sääkslahti 2004a, 51).

Tavoitteena on se, että vauvauinti koettaisiin koko perheen yhteiseksi mukavaksi leikkituokioksi. Aluksi hetket etenevät ohjaajakeskeisemmin, ja myöhäisemmässä vaiheessa itsenäisempi toiminta korostuu. Vauvauinti luo myös samassa elämäntilanteessa olevien perheiden välille luonnollista sosiaalista kanssakäymistä. (SUH 2003, 27.)

Vauvauinti ohjaa säännöllisen ja terveellisen liikunnan ja elämäntavan pariin koko perhettä. Yleisesti ajatellaan, että vauvauinti vaikuttaa positiivisesti uimataidon oppimiseen hiukan vanhempana sekä lisää samalla näin vesiturvallisuutta. Tärkeää on myös se, että vauva tutustuu veteen ja oppii nauttimaan vedessä olosta. (SUH 2003, 27.)

Yleisesti ottaen vauvalla ei ole mahdollisuuksia oppia oikeita uintitekniikoita kuin vasta aikaisintaan kolmen vuoden iässä motoristen, kognitiivisten ja psyykkisten ominaisuuksienkaan osalta. Tärkeää ei siis vauvauinnissa ole tämä vaan vuorovaihtus vanhempien ja muiden samanikäisten vauvojen kanssa sosiaalisissa kontakteissa. (Ahrendt 2002, 10.) Laura Häkkisen (2003) tekemässä vauvauintiin liittyvässä opinnäyte-työssä vanhempien suurimmat aloitusmotiivit viedä lapsi vauvauintiin olivat halu kehittää lapsen ja veden ystävyyttä, lapsen viihtymistä vedessä sekä saada tästä perheelle yhteinen harrastus. Karvonen ja Sääkslahti (2003) ovat puolestaan tutkineet Suomen ensimmäisiä vauvauimareita ja tutkimuksessa kävi ilmi se, että jokainen heistä oli oppinut uimaan ennen seitsemää ikävuotta. Lisäksi entiset vauvauimarit kuvailivat omaa tunnesidettään veteen elementtinä vahvaksi. He kokivat veden ja vesiliikunnan itselleen läheisiksi. (Sääkslahti 2004b, 10.)

2.2.1 Vauvauinnin historia maailmalla

Yhdysvalloissa aloitettiin jo 1940-luvulla pienille lapsille uinnin opettaminen. 1960-luvulla vauvauinti alkoi saada nykyistä muotoaan. Virginia Hunt Newman oli uimaopettajana USA:ssa aloittamassa toimintaa. Myös Australia oli vauvauinnissa uranuurtajamaana. Niin Australiassa kuin USA:ssakin tärkeänä motiivina toiminnalle oli ehkäistä pienten lasten tapaturmaisia hukkumisia. Siksi vauvauinti painotui vesiturvallisuuteen ja sen lisäämiseen. (SUH 2003, 25.)

Euroopassa vauvauinnissa on alusta pitäen korostettu motoristen taitojen ohella psyykkisen puolen taitojen oppimista. Tällöin vauvauinnissa on mukana koko perhe ja kyse on leikinomaisista harjoitteista. Kölniä pidetään vauva- ja perheuinnin aloituspaikkana Euroopassa. Pienten uinninopetus onkin muodostunut Euroopassa vauvauinnin jatkoksi ja siihen tarpeeseen. (SUH 2003, 25.)

Euroopassakin on monia eri tapoja ohjata vauvauintia. Venäjällä ja muualla Itä-Euroopan maissa vauvaa pyritään esimerkiksi karaisemaan ja ylistimuloimaan. Myös Länsi-Euroopassa on hyvin erilaisia toimintamalleja käytössä. Siis Euroopan sisälläkin vauvauinti on kehittynyt aikojen kuluessa eri suuntiin. (Sääkslahti & Numminen 1997, 8.)

Vauvauinnista on olemassa monia eri koulukuntia. Aikaisemmin hengenpelastustaitoja ja uinnin eri tekniikoita on pidetty oleellisina, mutta 1980-luvulla Yhdysvalloissa ja Ruotsissa sattuneiden kolmen vesimyrkytystapauksen myötä uinti muokautui enemmän kokonaisvaltaiseksi ja vähemmän vaaralliseksi. (SUH 2003, 25.) Esimerkiksi Ranskassa vauvauinnissa ei käytetä niinkään leikkejä, vaan vauva itse aktiivisesti tutkii ympäristöään. Koulutettu ohjaaja ja vanhemmat ovat vain hänen apunaan tässä toiminnassa. Vauvan itsenäistä toimintaa kehityksen tukena ja vuorovaikutusta aikuisten suuntaan pidetään siellä oleellisina asioina. (SUH 2003, 25.)

USA:ssa ja Australiassa uimataidon hankkiminen ja kehittäminen ovat vieläkin avainasemassa vauvauinnin tavoitteissa. Kyseessä on yleensä yksityinen liiketoiminta niin vauvauinnin kuin uimakoulujenkin osalta. Tunnit koostuvat suurelta osin

vauvojen selviytymisestä vedessä, siis itsenäisestä siirtymisestä vedestä altaan reunalle ja kellumisista. (SUH 2003, 25.)

Latinalaisessa Amerikassa ei ole mitään yhtenäistä käytäntöä vauvauinnin rakenteesta tai painotuksista. Kyseessä on siellä yksityinen liiketoiminta, jossa ohjaajat itse määrittelevät tapansa ja tyyhinsä opettaa. Yleensä ryhmät ovat kuitenkin pieniä tai sitten vauva saa aivan yksilöllistä opetusta. (SUH 2003, 25.)

Japanissa vauvauinti on selkeästi organisoitua ja tehokkaan oloista koulunomaista toimintaa. Ryhmäkoot ovat suuria ja toinen vanhemmista osallistuu vauvan kanssa toimintaan. Uimaopetuksen lisäksi lapsille opetetaan samalla muun muassa värejä ja numeroita. (SUH 2003, 25.)

Venäjältä saadaan tietoja melko niukasti. Kuitenkin käsitys on, että vauvauinnilla heistä aletaan valmentaa määrätietoisesti, vanhempien sitoumuksella jo pienestä pitäen, parempia ja vahvempia ihmisiä niin fyysisiltä kuin psyykkisiltäkin ominaisuuksiltaan. (SUH 2003, 25.)

2.2.2 Vauvauinnin historia Suomessa

Vauvauinti tuli Suomeen vuosien 1980 – 1981 aikana, siis samoihin aikoihin kuin muuallekin Pohjoismaihin. Ruotsalainen Knud Rosen kävi tutustumassa toimintaan Kölnissä. Suomalainen Kenneth Karlsson kävi puolestaan Ruotsissa tutustumassa vuonna 1980, jonka jälkeen hän aloitti ensimmäisen vauvauinnin Paraisilla keväällä 1981. Seuraavaksi vauvauinti levisi Espooseen ja Jyväskylään. Jyväskylässä toiminnan aloitti liikunnanopettaja Pirkko Karvonen syksyllä 1981. (SUH 2003, 26; Kaleva 10.6.2001; Kainuun Sanomat 10.6.2001.)

Suomessa vallalla on siis niin kutsuttu Kölnin menetelmä, jota kuvaillaan lempeäksi tavaksi opettaa vauvauintia. Se on myös hyvin vauvalähtöistä ja sen tavoitteena on tukea vauvan kokonaiskehitystä. (SUH 2002, 7.) Karlsson pyrki kehittämään vauvauinnista mahdollisimman turvallista ja luonnollista harrastustoimintaa perheille. Hän pyrki saamaan tuokiosta iloisen leikkihetken vauvalle. Tästä lähtikin Suomen vauvauintiperinne hieman omaan suuntaansa, joissa kaikissa harjoitteissa pyritään

turvalliseen ja mahdollisimman luonnolliseen toimintaan. (Autti & Karlsson 1985, 4-5.)

Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto sekä Folkhälsan liittivät vauvauinnin mukaan toimintaansa. Vuonna 1981 joulukuussa järjestettiin ensimmäinen vauvauinnin ohjaajakoulutus Turussa. Sen jälkeen vauvauinti onkin nopeasti lisääntynyt ympäri maata. (SUH 2003, 26.) Suomessa ei perheitä ohjata harrastamaan vauvauintia itsenäisesti, vaan vauvauinti on pyritty pitämään laadukkaana, turvallisena ja ohjattuna toimintana (Freedman 2002, 94).

Aluksi vauvauintiin suhtauduttiin hieman epäillen. Useissa lehdissä kirjoiteltiin sen terveyshaitoista. Muun muassa Aamulehti (8.1.1983) uutisoi vauvauinnin vaaroista, että Ruotsissa tämän muotivirtauksen vaaroja on jo alettu selvittämäänkin. Epäilykset kohdistuivat sukellusrefleksiin ja siihen, että tällöin vauva pidättää hengitystään. Haluttiin, että terveyshaitat selvitetään perusteellisesti. Myös Folkhälsanin puheenjohtaja, Ole Wasz - Höckert, kertoo artikkelissa itse varoittavansa kahdesta seikasta vauvauinnin suhteen. Ensimmäiseksi siitä, että veden täytyy olla puhdistettua ja vain vauvoille varattua, koska lämpimässä vedessä infektioriskit ovat suuremmat. Lisäksi hänen mielestään vauvauinti tulee aloittaa viimeistään neljän kuukauden iässä, koska viisi kuukautisena vauvalta katoaa sukellusrefleksi. (Aamulehti 8.1.1983.)

Kaks plus -lehdessä (10/1984) kerrottiin, kuinka vesimyrkytys on vauvalle suuri uhka vauvauinnissa. Lehdessä Leena Teinilä-Huittinen kirjoitti vesimyrkytyksistä.

”Amerikassa on tutkittu useita vauvoja, jotka ovat saaneet vesimyrkytyksen.”

(Kaks plus -lehti 10/1984)

Seuraavassa Kaks plus -lehden numerossa (11/1984) kuitenkin Ilona Autti, lastenneurologian apulaislääkäri, kirjoitti seuraavasti.

” Vesimyrkytyksiä on raportoitu 2 tapausta maailmassa... Vesimyrkytys on seuraus tilanteesta, jossa lapsi juo n. 8-10 % painostaan vettä, mikä johtaa 2-4 h:n sisällä vaikeisiin nestetasapainohäiriöihin. Tällaisen vesimäärän juominen on mahdollista

ainoastaan, jos lasta toistuvasti sukellutetaan, kellutetaan tai pidetään asennoissa, joissa suurien vesimäärien juominen on mahdollista.”

(Kaks plus -lehti nro 11/1984)

Vanhempia tiedotetaan infotilaisuuksissa vauvauinnin mahdollisista riskeistä edelleen sillä ne on hyvä pitää mielessä.

” Jokaisella toiminnallamme on vaaransa ja olennaista on niiden tiedostaminen sekä ehkäisevien toimenpiteiden kehittäminen – ei niillä pelottelu.”

(Kaks plus -lehti nro 11. 1984)

2.2.3 Vauvauinti nykyisin Suomessa

2000-luvun alussa vauvauinti on edelleen lisääntymään päin. Toimintaa järjestetään noin 130 paikassa, ja noin 10 % ikäluokan vauvoista osallistuu vauvauintitoimintaan maassamme vuosittain. (SUH 2003, 26, 74.) Suomalainen vauvauinti tukee ennen kaikkea lapsen psyykkistä kehitystä niin, että lapselle tarjotaan mahdollisimman paljon erilaisia aistiärsyksiä tai aistimuksia, ja lasta autetaan havainnoimaan niistä yksi aistimus kerrallaan. Aikuisen tehtävä on auttaa pientä uimaria hahmottamaan omaa kehoaan ja ympäristöään. Vauvauinnin fyysistä puolta ajatellessa, lapsen liikkumista erilaisin keinoin kannustetaan ja veden vastusta käytetään siinä apuna. (Sääkslahti & Numminen 2007, 95-96.)

Suomalaisessa vauvauinnissa korostetaan isän aktiivista roolia. Lisäksi hygieniatasoa, vesikannun käyttöä ensimmäisissä sukelluksissa sekä ohjatun ja vapaan toiminnan vuorottelua pidetään tärkeinä. (SUH 2003, 26.) Suomalaiset ovat tutkineet vauvauinnin todellisia vaikutuksia itse uimariin aikaa vievillä pitkittäistutkimuksilla. Usein tulokset eivät kuitenkaan ole erilaisista syistä päätyneet englanninkielisiin tieteellisiin julkaisuihin. Uusissa tutkimuksissa olisi hyvä kiinnittää huomiota vauvan temperamentin tutkimiseen, koska näin voitaisiin ehkäistä veteen kohdistuvia pelkoja ja ennakkoluuloja. Tätä kautta mahdollisesti voitaisiin nostaa suomalaisten lasten uimataitoisuutta ennen koulutien alkua. (Sääkslahti 2004b, 11.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS

3.1 Tutkimusongelmat

Olimme kiinnostuneita selvittämään tutkimuksellamme seuraavia asioita:

1. Millä tavalla vanhemmat kokevat ja perustelevat osallistumisensa vauvauintiin?
2. Vastaako 25-vuotias suomalainen vauvauinti vanhempien ennako-odotuksia? Lisäksi halusimme selvittää heidän mielipiteitään ja kokemuksiaan vauvauintijaksosta.

3.2 Metodiset valinnat

Toteutimme vauvauintiin osallistumassa oleville vanhemmille kyselyn kahdessa vaiheessa. Halusimme saada vertailukohteeksi ennen ja jälkeen -vastaukset sekä mahdolliset äitien ja isien erot vastauksissa. Lisäksi kiinnostuimme tiedosta, eroavatko perheen sisäiset odotukset ja kokemukset. Kyselyyn toivoimme esseetyyppisiä vastauksia, mutta erityisesti isien vastaukset olivat melko suppeita. Lisäksi haastattelimme Tuomo Seppää, yhtä suomalaisen vauvauinnin uranuurtajaa. Koimme, että näin saamme tarvitsemamme lisänäkökulman aiheeseen.

Työmme on laadullinen tapaustutkimus vauvauinnista. Valitsimme tämän tutkimusmetodin työhömmme, jotta saamme esille vauvauintiin osallistuneiden vanhempien oman äänen mahdollisimman konkreettisesti kuuluviin. Tutkimuksemme tuloksia ei siis voi yleistää, vaan ne ovat tutkimukseen osallistuneiden vanhempien näkemyksiä, joista pyrimme löytämään yhteisiä piirteitä ja vivahteita. Tutkimusaineiston kerääminen oli kaksivaiheinen.

Tapaustutkimus eli *case study* on Syrjälän (1994) mukaan määritelty käynnissä olevan tapahtuman tai toiminnan tutkimukseksi tietyssä ympäristössä. Sen tavoitteena on ymmärtää syvemmin tarkasteltavaa ilmiötä. Tapaustutkimuksessa tiedonkeruu

pyritään suorittamaan mahdollisimman monipuolisesti ja eri menetelmiä käyttäen. (Metsämuuronen 2005, 205-206.)

Lisäksi lähestymme työtämme fenomenologisen tutkimusmenetelmän näkökulmasta, koska työssämme haluamme kuvata ihmisten kokemuksia (Åstedt- Kurki & Nieminen 1997, 152- 155). Fenomenologisessa tutkimuksessa voidaan käyttää tutkimusmetodeina Morsen (2000, 224) mukaan myös nauhoitettua keskustelua ja ihmisten kokemuksistaan kirjoittamia kertomuksia.

Tutkimuksessamme ei ollut ennalta määriteltyjä viitekehyksiä tai odotuksia, vaan tarkoituksena oli saada tallennettua niin haastattelusta kuin vanhempien kirjoitustakin pohdiskelevaa ja kriittistä ajattelua (Åstedt-Kurki & Nieminen 1997, 152-155). Vanhempien ajatusten ja kokemusten selvittämiseen valitsimme menetelmäksemme avoimet kysymykset tai lyhyet esseevastaukset. Halusimme saada vanhemmilta vastauksia, joissa he tuovat esille omakohtaisia kokemuksiaan ja ajatuksiaan. Pyrimme muodostamaan kysymyksemme niin, että vastaukseksi ei jäisi pelkästään ”kyllä” tai ”ei”.

Haastattelu sopii tutkimusmenetelmäksi silloin, kun pyritään täsmentämään ja syventämään vastauksia tai kun halutaan konkreettisia ja kuvaavia esimerkkejä tutkitavasta ilmiöstä tai aiheesta (Hirsjärvi & Hurme 1985, 15-26). Myös ihmisten mielipiteiden ja näkemysten tai asenteiden selvittämiseen haastattelu on sopiva menetelmä (Eskola 1975, 159). Haastattelun tavoite oli tutkimuksessamme puhtaasti tiedonhankinnallinen. Käytimme tutkimuksessamme ei-strukturoitua eli avointa haastattelua. (Hirsjärvi & Hurme 1985, 15-26.) Näin pystyimme haastattelun edetessä esittämään tarkentavia kysymyksiä. Haastattelu oli reflektovaa kuuntelua, jossa haastattelijalla palauttaa tiivistetysti haastateltavan puheen takaisin niin, että asia tulee oikein ymmärretyksi. Tällainen keskustelutyö sopii erilaisiin viestinnän tilanteisiin, joissa ollaan kasvotusten vuorovaikutuksessa. (Kohonen 1998, 39, 43.) Lähetimme haastateltavalle ennakkoon haastattelurungon ja jälkikäteen haastateltavan suorat lainaukset ja kommentit, joita aioimme käyttää työssämme.

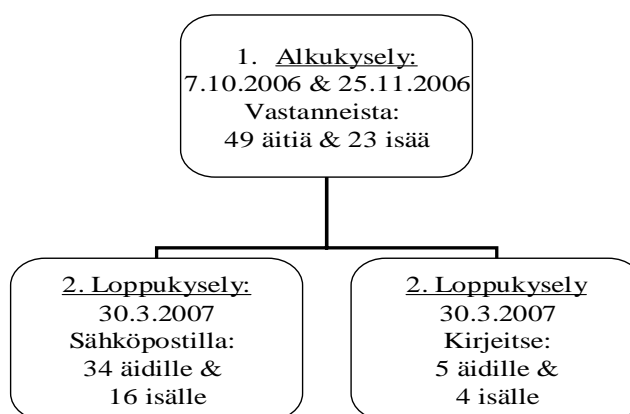
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Aineistonkeruun edellytykset

Jyväskylän kaupungin liikuntatoimen järjestämä vauvauinnin infotilaisuus mahdollisti aineistonkeruun. Infotilaisuuksia järjestetään 4-6 kertaa vuodessa, aina uuden vauvauintiryhmän aloittamisen yhteydessä. Infotilaisuudessa kerrotaan vanhemmille vauvauinnin käytänteet, kotona tehtävät ennakkovalmistelut sekä kerrotaan vauvauinnista tapahtumana. Tällaiset infotilaisuudet järjestetään yleensä Jyväskylässä Hipposhallin auditoriossa.

4.2 Aineistonkeruu

Alkukyselyjen aineiston keräsimme vauvauintiin osallistuvilta vanhemmilta infotilaisuudessa 7.10 ja 25.11.2006 (kuvio 1.). Kysely tehtiin ennen infotilaisuuden alkua. Yhteensä alkukyselyihin vastasi 49 naista ja 23 miestä. Heistä 22 oli pariskuntaa. Loppukysely lähetettiin 39 äidille ja 20 isälle 30.3.2007 joko sähköpostilla tai kirjeitse. Uusintavastauspyynnön lähetimme kerran. Yhteensä loppukyselyyn vastanneita oli 34 naista ja 14 miestä. Vastausprosenttiksemme loppukyselyyn saimme siis 67 %.

KUVIO 1. Tutkimuksen alku- ja loppukyselyt

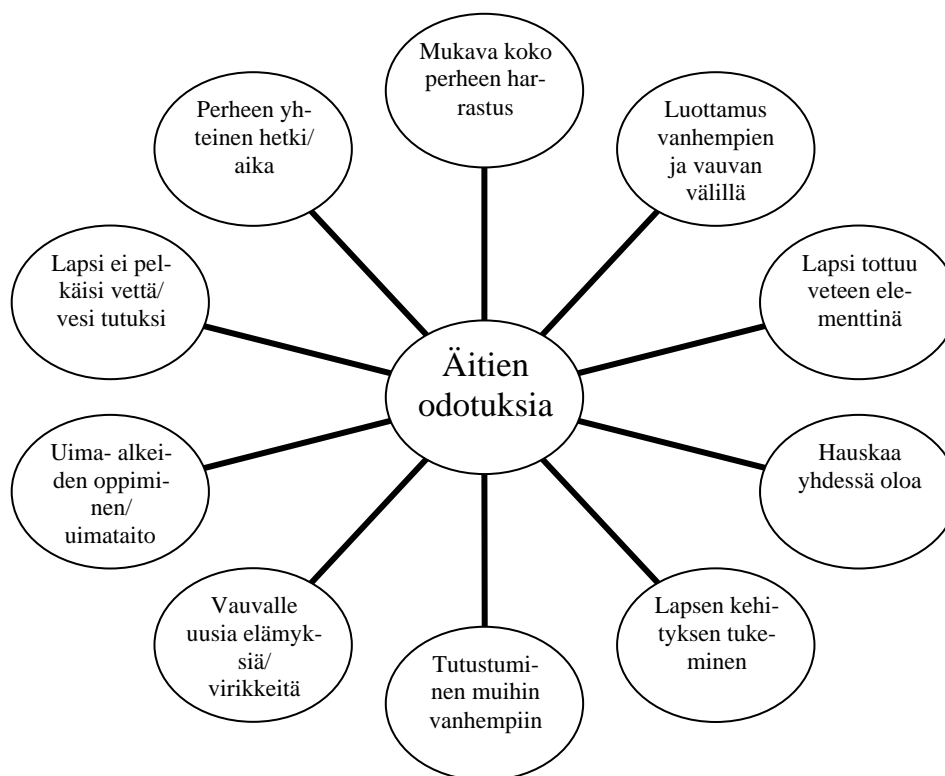
Alkukyselyssä (liite 1) kysyimme vanhempien odotuksia tulevasta vauvauinnista. Kysymyksiin vastaamiseen oli varattu aikaa 15-20 minuuttia. Vastaamiseen käytetty aika vaihteli suuresti. Toiset vastasivat viidessä minuutissa, kun taas toiset käyttivät koko vastaamiseen varatun ajan. Loppukyselyssä (liite 2) kysyimme tunteuksia ja sitä, vastasiko vauvauinti heidän odotuksiaan. Vanhemmat käyttivät vastaamiseen aikaa vapaasti, koska loppukysely lähetettiin heille sähköpostilla tai kirjeitse. Kaiken kaikkiaan saimme vanhemmilta tekstiä analysoitavaksi alkukyselyistä 30 puhtaaksi kirjoitettua A4-arkkia rivivälillä 1,5. (6 isiltä ja äideiltä 24 sivua) Loppukyselyistä analysoitavaa tekstiä saimme 19 puhtaaksi kirjoitettua A4-arkkia rivivälillä 1,5. (4 isiltä ja äideiltä 15 sivua)

Haastattelimme lisäksi pitkäaikaista vauvauintiohjaajaa ja -kouluttajaa, Tuomo Sepää, Seinäjoelta. Haastattelu toteutettiin kasvotusten ja nauhoitettiin Seinäjoella. Haastattelurunko lähetettiin hänelle etukäteen tutustumista varten (liite 3). Haastattelutilanne kokonaisuudessaan kesti 75 minuuttia. Litteroitua tekstiä haastattelusta tuli 16 A4-arkkia rivivälillä 1,5.

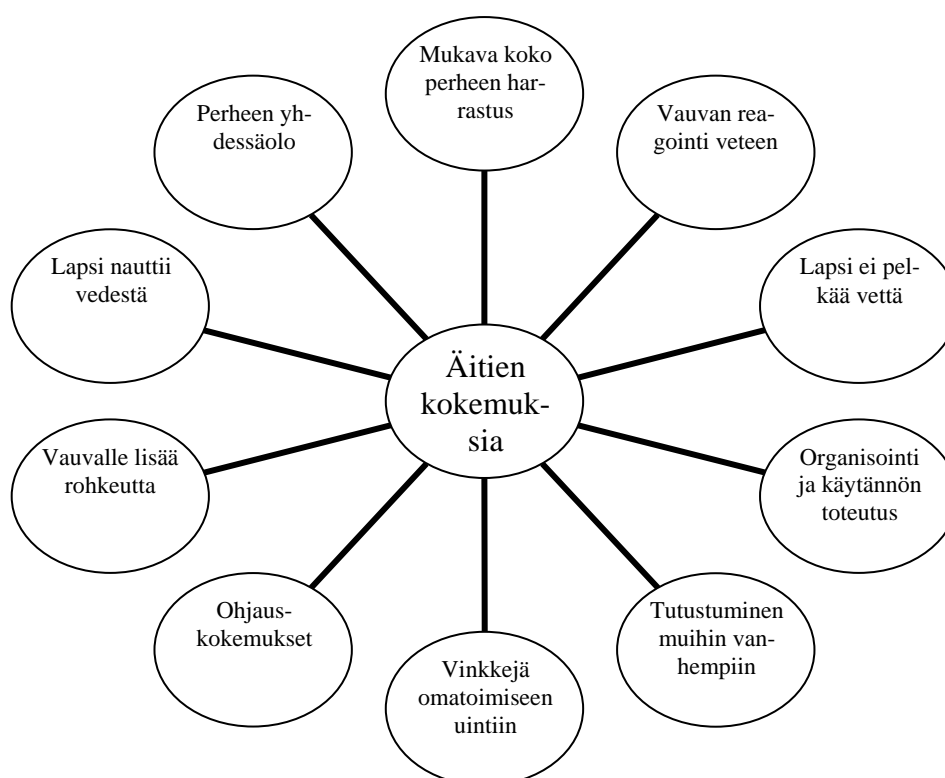
4.3 Aineiston analyysi

Saatuamme vanhempien alku- ja loppuvastaukset puhtaaksikirjoitettua, ryhdyimme etsimään vastauksista yleisimmin esiintyviä odotuksia ja kokemuksia. Lähestyimme aineistoa teemoittelun ja tyypittelyn avulla (Eskola & Suoranta 1999, 161). Vastauksen tyypittelyn avulla halusimme löytää yleisimmin esiintyvät niin odotukset kuin kokemuksetkin vauvauinnista. Tämän pohjalta pyrimme löytämään myös teemoja, jotka tukisivat parhaiten äitien ja isien tuntemuksien kuvauksia ja vastaisivat parhaiten tutkimuskysymyksiimme. Raja teemoittelun ja tyypittelyn välillä oli melko häilyvä, ja usein koimme, että sitä ei ollut edes tarpeen tarkemmin asettaa (Eskola & Suoranta 1999, 162).

Kuviossa 2a ilmenee tyypittelymme yläkäsitteet äitien ennakko-odotuksien osalta. Kuviossa 2b puolestaan esittelemme äitien vauvauintikokemusten tyypittelyn yläkäsitteet. Yläkäsitteiksi nousivat vastaukset, joita äitien kirjoituksissa oli eniten. Äitien odotuksia koskevat kirjoitukset pääpiirteissään käsittelivät perheen yhteistä toimintaa, lapsen vedessä viihtymistä ja muiden vauvauintiperheiden kohtaamista.

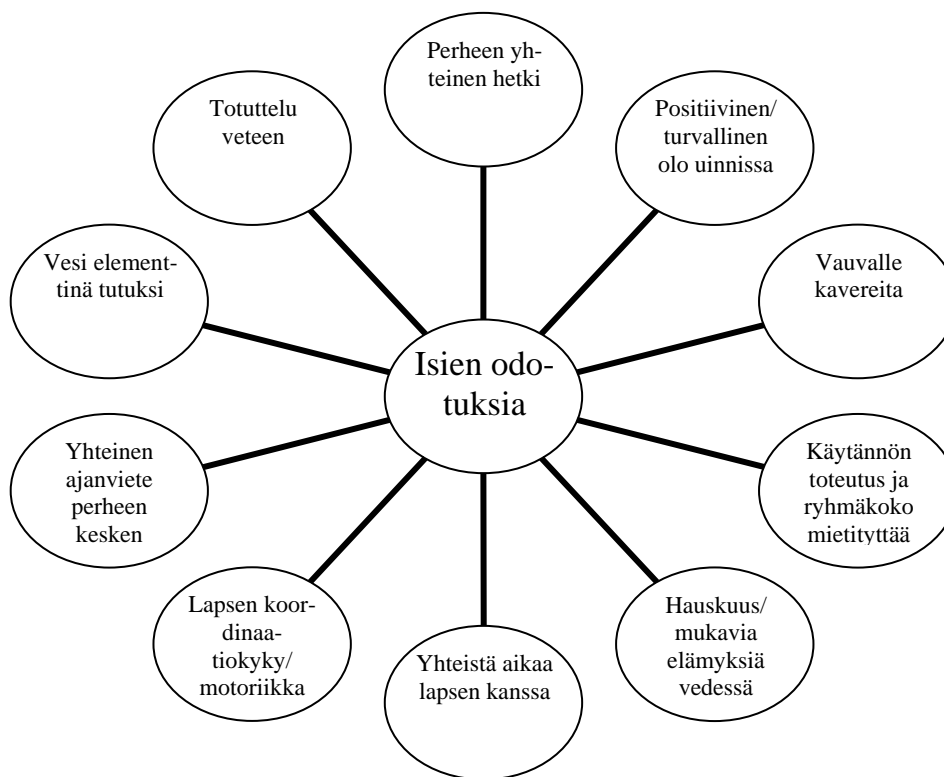
KUVIO 2a. Äitien odotuksia vauvauinnista

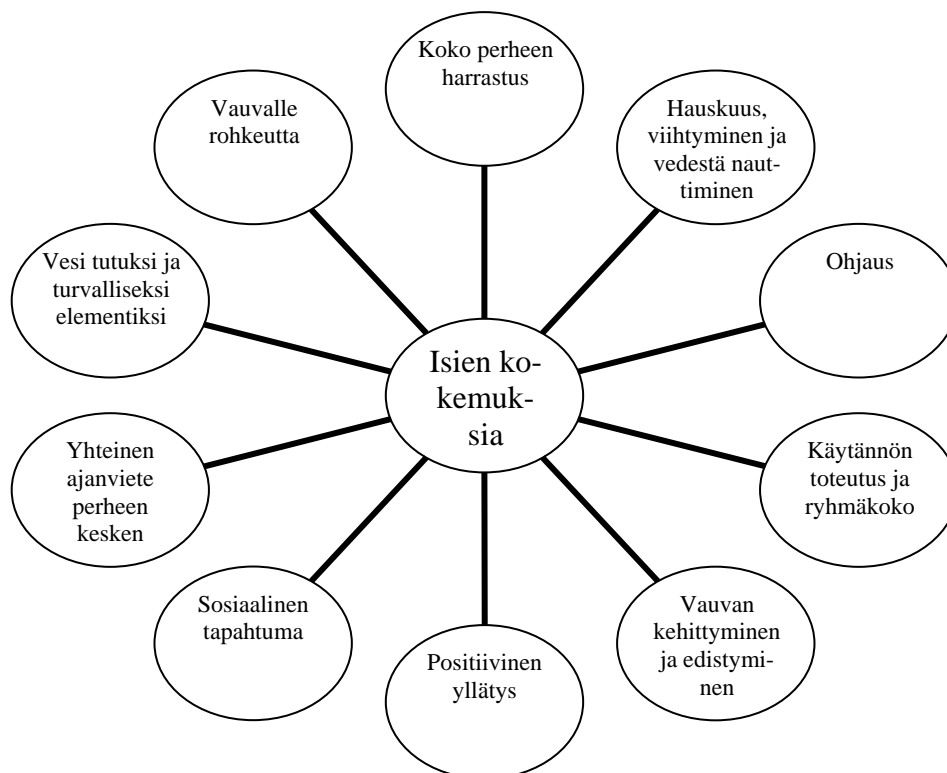
KUVIO 2b Äitien kokemuksia vauvauinnista

Isien odotuksista nousseet yläkäsitteet tyypittelyyn löytyvät kuviosta 3a. Isien vastaukset erosivat äitien vastauksista tyypittelyn jälkeen. Heillä korostui myös perheen yhteinen aika, mutta myös isän ja vauvan välinen vuorovaikutus. Hauskuus ja

vauvan motorinen kehitys olivat isien odotuksissa tärkeitä teemoja. Lisäksi isiä mietitytti käytännön toteutus vauvaiinnissa. Kuviossa 3b on esiteltyä isien loppuvastauksista koostuneet tyypit.

KUVIO 3a. Isien odotuksia vauvaiinnista

KUVIO 3b. Isien kokemuksia vauvaiinnista

Sekä äitien että isien molempien kyselyiden perusteella teemoittelimme vastaukset kolmeen kategoriaan, jotka äideillä olivat perheen yhdessäolo, vauvan hyvinvoinnin tukeminen sekä vedessä viihtyminen. Isillä puolestaan kategoriat olivat yhteinen ajanviete, vesi elementtinä tutuksi sekä käytännön toteutus ja vauvan motoriikan tukeminen. Vanhempien odotuksia koskevat kategorieemoittelut ovat nähtävillä äitien osalta liitteessä 3 ja isien liitteessä 4.

4.4 Tutkimuksen eettiset näkökulmat

Vauvauinnin alkuinfon yhteydessä olleeseen kyselyyn vanhemmat osallistuivat vapaaehtoisesti. Heidän yhteystietojaan pyydettiin, jos he olivat halukkaita vastamaan myös jatkokyselyyn sähköpostin välityksellä tai kirjeitse. Muuten halusimme tietää vain vastanneen sukupuolen ja suhteen lapseen.

Vanhemmille joko kotiin tai sähköpostilla lähetetyissä kyselyissä arveluttavaksi tekijäksi muodostuu se, että kuka loppujen lopuksi vastaukset on täyttänyt. Tätä voidaan pitää Eskolan (1975, 158) mukaan postikyselyn haittapuolena. Lähetimme loppukyselyjä vanhemmille postitse vain loppukyselyvaiheessa, mutta mielestämme sähköpostilla lähetettyjen vastausten kanssa voivat ilmetä samat haittapuolet kuin postikyselyissäkin. Lähetimme kyselyt kuitenkin henkilökohtaisiin sähköposteihin, jotka vanhemmat olivat meille antaneet alkukyselyvaiheessa. Pohdittavaksi loppukyselyn jälkeen jää se, että kuinka edustavia loppukyselymme vastaukset olivat, koska vastausprosentti oli 67 %. Eskolan (1975,159) mukaan onkin olennaista tarkastella tätä edustavuutta esimerkiksi sukupuolijakauman perusteella.

Tuomo Sepän haastattelun yhteydessä lähetimme haastattelurungon (liite 5) asianomaiselle luettavaksi ennen virallista haastattelua. Nauhoituksesta tiedotettiin hyvissä ajoin, mikä oli Sepän mielestä sopivin vaihtoehto. Annoimme vaihtoehdon puhelinkeskusteluun, sähköpostilla ja kirjeitsekin tehtävään haastatteluun. Seppä osallistui haastateltavaksi vapaaehtoisesti ja mielellään. Hänelle toimitettiin haastattelusta poimitut suorat lainaukset tarkastettavaksi, ettei väärinymmärryksiä ole päässyt sattumaan.

5 KESKEISET KÄSITTEET JA TEORIAT

5.1 Vanhemmuus

Vanhemmuus ei ole tila vaan elinikäinen prosessi. Vanhemmiksi ei valmistuta, sitä ei voi vain suorittaa tai siitä suoriutua. Vasta lapset tekevät meistä kaikista vanhempia, lapset kasvattavat vanhemmistaan aikuisia. (Schmitt 2003, 314- 316.) Jokaisella vanhemmalla on myös omat uskomuksensa siitä, mitä on hyvä vanhemmuus. Lisäksi heistä jokaisella on myös oma tapansa kasvattaa lastaan (Kemppainen 2001, 154.) Ihmiseksi ja vanhemmaksi kasvaminen edellyttää luopumista, työtä ja pitkäjänteisiä ponnisteluja. Vanhemmuus on elämänmittainen suhde, eikä siitä voi irtisanoutua, vaikka jotkut yrittivätkin tehdä niin. Vanhemmuus tarkoittaa, että lapsen hyvinvointi ja tarpeet menevät kaikkien vanhempien tarpeiden edelle. (Schmitt 2003, 314-316.) Parisuhteen hyvä laatu tukee äidin ja isän vanhemmuutta (Pulkkinen 1996, 84).

Asiantuntijoiden peruslähtökohtana on pitkälti se, että lapsen psyykinen kehitys ja hyvinvointi ovat ensisijaisesti sidoksissa vanhempien toimintaan ja perheeseen. Vanhempien uskomuksia on pidetty kiinnostavina siksi, että niiden on katsottu vaikuttavan lapsen kehitykseen ja toimintaan. Vanhemman itsensä näkökulmasta ne eivät ole niinkään olleet kiinnostuksen kohteena. (Alasuutari 2003,16.)

Sinkkosen (2003, 292) mukaan vanhempien lasta koskevilla mielikuvilla eli representaatioilla on suuri merkitys. Huomamaatta lapsiin kohdistuu erilaisia toiveita ja haaveita vanhempien omista taustoista ja kehityksien pohjalta. Lapset puolestaan ottavat ne vastaan enemmän ja vähemmän tietoisesti, yrittävät ehkä muokata omaa käytöstään vanhempien mielikuvien mukaisiksi ja pyrkivät elämään koko elämänsä heidän odotuksien mukaan. Joskus lasten toiminta toteutuu vanhempien toiveiden vastaisestikin. Hyvään vanhemmuuteen kuuluu kyky luopua omista kiireistä ja lapsen kehitystä rajoittavista mielikuvista (Alasuutari 2003, 32; Sinkkonen 2003, 292).

”Odotan mukavia yhteishetkiä perheen kesken ja etenkin, että vauva nauttisi uinnista.”
(äiti, 14)

”Toivon, että vauvauinnista muodostuisi koko perheen yhteinen harrastus. Sellainen, jossa isäkin saisi olla mukana. Ja että vauvauinnin myötä uinti jäisi harrastukseksi jatkossakin” (äiti, 25)

”Koska hoidan lastamme kotona ja mieheni käy töissä, yhteinen harrastus tulee kyllä tarpeeseen. Lapsemme vaikuttaa uteliaalta ja sinnikkäältä, joten hän varmasti nauttii uusista kokemuksista.” (äiti, 12)

Vauvauintiin lähtiessä haetaan usein vastaustenkin perusteella (ks. yllä) yhteistä harrastusta perheelle tai vauvalle mielekästä toimintaa. Vauvauinnissa pienen uimarin on täysillä luotettava vanhempiinsa. Hän on uudessa ympäristössä, missä tuttua saattaa olla pelkästään äidin tai isän ääni, kasvot ja hymy. Kannustavan ja positiivisen uinti-ilmapiirin luominen onkin perusturvallisuuden vuoksi kovin tärkeää. Äiti ja isä, lapsen vanhemmat, ovat mahdollisesti ennen vauvauinnin aloitusta tehneet tarvittavia kotiharjoituksia: kylvettäneet viileämmässä vedessä, suihkutelleet runsaalla vedellä jne.

”Vauva tottuu veteen ja tuntee olonsa turvalliseksi vedessä, eikä isompanakaan hätäänny joutuessaan veteen...” (äiti, 34)

Vanhemmat eivät saa kuitenkaan unohtaa sitä, että he itse saattavat näyttää uima-asuissa, hiukset märkänä huomattavasti erilaisemmilta kuin mitä kotioloissa ja mihiin vauva on tottunut. Äiti uimalakki päässä saattaa olla jollekin vauvalle aika shokki. Vanhempien erilainen ulkoasu vauvauinnissa saattaa säikäyttää vauvaa muutenkin, kun ollaan erilaisessa, kaikuvassa allasympäristössä. Toisaalta myös vanhemmilla voi olla aiheeseen liittyviä odotuksia.

”Odotan niitä hetkiä, kun tytär näyttää uimapuvussaan sammakolta tai muulta hasulta...” (isä, 12)

5.1.1 Äitiys

Millaista on sitten hyvä äitiys asiantuntijoiden tulkintojen mukaan? Perusta on edelleen ydinperheessä. Äitiys tulkitaan naisen elämän täydelliseksi täyttymykseksi ja

äidin rakkautta pidetään luonnollisena ja itsestään selvänä. (Alasuutari 2003,18.) Äitiys on ehkä nykyäänkin jonkinlainen normi, vaikka meillä on monia tapoja olla nainen (Hirsjärvi & Laurinen ym. 1998, 20). Kielteiset tunteet äitiydestä ja naisuudesta tulkitaan helposti jollain tavoin epäluonnollisiksi, sillä hyvä äiti keskittyy lapseensa täysin ja on läsnä tämän elämässä. Hän aistii lapsen tarpeet ja tarjoaa hänelle turvallisen, emotionaalisen ja virikkeellisen elinympäristön. (Alasuutari 2003,18.)

Perälä-Littusen (2004) tekemän väitöskirjan mukaan hyvä suomalainen äiti on henkilö, joka rakastaa, antaa neuvoja ja pitää huolta lapsestaan (72 %)(N= 387). Lisäksi hyvä äiti opettaa, kuuntelee ja kunnioittaa lastaan (43 %), mutta myös samalla kontrolloi lapsen käytöstä (37 %).

Äitiyden korostamisella on useiden vuosikymmenten perinteet. Nykyisessä kehityspsykologisessa ja lastenpsykiatrisessa keskustelussa muun muassa kiintymyssuhteen tarkastelu ja varhaisen vuorovaikutuksen tutkimus korostavat äitiyden merkitystä. Kiintymyssuhdeteoria kiinnittää huomiota äidin ja lapsen välisiin kiintymyksen tyypeihin ja näistä esimerkiksi turvattomaan, turvalliseen ja välttelevään sekä turvattomaan ja ristiriitaiseen kiintymiseen. (Alasuutari 2003, 18.)

Varhaisen vuorovaikutuksen tutkimus on kiinnostunut myös pienen lapsen oman aktiivisuuden vuorovaikutuksesta sekä tämän merkitykset äidin ja lapsen suhteen rakentumisessa. Varhaisen vuorovaikutuksen tutkimus on nostanut keskusteluun mukaan myös äitien synnytyksen jälkeisen masennuksen merkitykset lapsen kehitykselle. Lastenneuvolat Suomessa ovatkin kehittäneet vanhempien ja lasten vuorovaikutukseen erilaisia kehittämishankkeita. (Alasuutari 2003,18.)

Kehityspsykologisissa tutkimuksissa äidin erityinen merkitys tulee tyypillisesti esiin muun muassa siten, että niissä puhutaan vanhemmista, vaikka todellisuudessa niissä tulkitaan äitejä tai äidin ja lapsen välisiä suhteita. Äidin toiminnalla oletetaan olevan suuresti vaikutuksia suoraan lapseen ja äidin intressit rinnastetaan usein myös lapsen intresseihin. (Alasuutari 2003, 16- 18.)

Äidin innostuneella asenteella vauvauintiin ja vauvan kanssa yhdessä harrastamiseen koetaan olevan hyviä vaikutuksia niin koko perheeseen, vauvaan, vanhempiin

kuin perheen yhteiseen hyvinvointiinkin. Äiti on saattanut saada odotusaikanaan jo äitiysneuvolassa tietoa, mitä vauvan kanssa voisi yhdessä harrastaa. Vauvauinti on yksi ensimmäisistä harrastuksista.

Äidit ovat kuulleet vauvauinnista äitiysneuvolan lisäksi paikallisista sanomalehdistä aina 1983 lähtien. Innokkaimmat vanhemmat 1980-luvulla ja vielä tänäkin päivänä ilmoittavat tulevan lapsensa vauvauintiin jo ennen vauvan syntymää. Sanomalehti Pohjalainen uutisoi 23.8.1985, että uintimahdollisuus oli silloin 15 paikkakunnalla, kun nyt vuonna 2007 perhe voi valita vauvauintipaikan reilun sadan paikkakunnan joukosta (suh.fi/vauva- ja perheuintipaikat). Pohjalaisen artikkelista käy ilmi, että vauvauinnin varmasti tärkein anti on sen psyykkinen puoli. Lämmin yhdessäolon tunne vanhempien kanssa on vauvalle korvaamaton lahja, ja iloisten vesileikkien ohessa syntyy luottamus vauvan ja vanhemman välille.

5.1.2 Isyys

Isyydestä on 1990-luvun alkupuolella keskusteltu yhä enemmän. Isyyttä koskevat tutkimukset ovat monipuolistuneet ja ne ovat asettaneet kyseenalaiseksi perinteisen näkemyksen äitiyden ensisijaisuudesta. Naisten työssäkäynnin lisääntyminen, tasa-arvoajattelu sekä lisääntynyt avioerojen määrä ovat suunnanneet tarkastelua isyyttä koskeviin kysymyksiin. (Alasuutari 2003, 19.) Isyyttä koskevat tutkimukset ovat lisääntyneet monissa maissa ja useat tutkimukset koskevat isän roolia perheessä, isän vaikutusta lapseen sekä isän paneutumista isyyteen (Pulkkinen 2002a, 121).

Sotien jälkeen isän paikkana pidettiin kodin ulkopuolista maailmaa sillä isä vastasi voimakkaan jälleenrakentamisen aikana perheen toimeentulosta. Isän vanhemmuuden vastuun katsottiin alkavan vasta sitten kun perheen poikalapsien aika tuli ryhtyä isän avuksi kotitöihin. (Huttunen 1998, 36.)

5.1.3 Isyyden käsitteet

Isyyden käsite voidaan Jouko Huttusen (2002; 1998) mukaan erottaa biologiseen, juridiseen, sosiaaliseen sekä psykologiseen isyyteen. Biologisella käsitteellä tarkoitetaan miehen ja lapsen välillä olevaa perinnöllistä suhdetta, juridisen suhteen puo-

lestaan voi saavuttaa isyyden tunnustamisen, vahvistamisen tai adoption nojalla. Juridiseen isyyteen liitetään usein tapaamisoikeus, elatusvelvollisuus sekä huoltoisuus. Kolmas käsite on sosiaalinen isyys, joka tarkoittaa lapsen kanssa asumista sekä jokapäiväisen huolenpidon ja hoivan antamista. Lapsen sosiaalinen isä ei aina ole lapsen biologinen eikä juridinen isä ja puhuttelunimenä lapsi saattaa käyttää ”isän” sijasta miehen etunimeä. Psykologinen isyys määräytyy sen perusteella ketä lapsi pitää isänään ja keneen hän on kiintynyt ja kenen kasvatustapojensa hän arvostaa. Psykologinen isyys esittää isyyden tunnepuolta. (Pulkinen 2002a, 121; Huttunen 1998, 37.)

Kaikki nämä neljä ominaisuutta omaava isä antaa lapselle mahdollisuuden kokea eheän isyyden ja näin ollen lapsi saa elää isänsä läheisyydessä toisin kuin lapset, joiden isähahmot ovat hajaantuneet moniksi eri henkilöiksi. Isän puute saattaa aiheuttaa lapsissa monenlaisia eri elämäntilanteisiin liittyviä kysymyksiä. (Pulkinen 2002a, 121.)

5.1.4 Isättömyyden haasteet

Isättömien poikien psykoterapiassa on usein nähty, miten epätoivoisesti pojat yrittävät täyttää tietämyksessään ja kokemuksessaan olevia aukkoja. Äidin kannustavalla asennoitumisella on pojan kehitykseen ratkaiseva merkitys. Jos äiti pystyy ylläpitämään lapsen, tytön tai pojan, poissaolevasta isästä positiivisen mielikuvan tai onnistuneesti käsittelemään isän tuottamia pettymyksiä, lapsi pystyy saamaan mahdollisuuden surra menetystään ja jatkaa kasvuaan. (Sinkkonen 2003, 292-293.)

Joihinkin isättömyyden ongelmiin on vapaaehtoispalvelun voimin pyritty löytämään kaikkia osapuolia palvelevia ratkaisuja. Näistä isäketoiminta lienee tunnetuin. Lapsia on haluttu tukea silloin, kun isä jostain syystä puuttuu heidän elämästään. (Alasuutari 2003, 19.)

Isyystutkimus on ollut viime aikoina ongelmakeskeistä, sillä isyydestä puhutaan erityisesti silloin, kun perheen tai lapsen ongelmat on ajateltu olevan yhteydessä isyyteen. Asiantuntijat ovat keskustelleet paljon isättömyydestä erityisesti 1950- ja 1960-luvuilla. Silloin kysymys oli ajankohtainen toisen maailmansodan aiheuttami-

en isättömien lasten takia. Myöhemmin kuvioihin on tullut mukaan yksinhuoltajuus ja avioerojen vaikutus, erityisesti isän puuttuminen lapsen elämästä. On tutkittu isättömien lasten sukupuoli-identiteetin kehitystä, positiivisen roolimallin puuttumista sekä lapsen sosiaalisuuden ongelmia. (Alasuutari 2003, 19.)

Perälä-Littunen (2004) on tutkinut väitöskirjassaan mielikuvia hyvästä suomalaisesta isyydestä. Hän tuli tuloksiin, että hyvällä isällä on aikaa lapselleen (18 %)(N=62), hän rakastaa lapsiaan (16 %) ja hänellä on kyky kontrolloida lapsensa käytöstä (12 %). Isyyden, niin kuin äitiydenkin, kuvaamisen muutokset ovat olleet huomattavia ajan edetessä, sukupolvien vaihtuessa. Vanhemmat ihmiset kuvailevat äitiyttä ja isyyttä perinteisten roolien mukaisesti. Äidin tehtävä on olla kotona ja hoitaa perhettä, kun taas isän tehtäviin kuuluu perheen taloudesta huolehtiminen. Nuoremmilla vastaukset olivat moni-ilmeisempiä verrattuna aikaisempiin sukupolviin, sillä vanhempien roolit ovat saattaneet vaihtua totutuista. Isät voivat jäädä kotiin äidin jatkaessa töitään.

Isän tehtävänä perheessä on kautta aikojen pidetty leivän hankkimista, mutta sen rinnalle on tullut monia uusia rooleja esimerkiksi äitien työssäkäynnin seurauksena (Pulkkinen 2002a, 121). Isän osallistuminen kotitöihin ja lastenhoitoon on ollut myös tutkimuksen kohteena. On pohdittu, minkälainen isän toiminta tukee lapsen kehitystä. Äidin roolia ei kuitenkaan ole tarkoitus syrjäyttää. Isyys sai uuden käsitteen 1980-luvulla ja alettiin puhua ”uudesta isästä”, joka oli osallistuva ja hoivaava täysipäiväinen isä. On esitetty tulkintoja siitä, että isä kykenee hoivamaan lasta yhtä lailla kuin äitikin. Isän osallistuminen enemmän lapsen kasvatukseen on muuttanut perinteistä kuvaa isästä perheen elättäjänä. Näin ollen uutta isyyttä koskevat muutokset ovat osa laajempaa kulttuurinmuutosta. Nyt isä saakin olla hoivaava ja osallistuva vanhempi. (Alasuutari 2003,19; Sinkkonen 2003, 292.)

Nykyään yhä useammin vauvauintiin osallistuu koko perhe yhdessä, sekä äidit että isät. Kotioloissa vastuuta perheen arjesta on jaettu, vauvan syöttämisestä vastaa äiti ja kylvettämistä puolestaan isä. Vauvauinneissa isien rooli useimmiten mielletään rohkeammaksi kokeilemaan ja yrittämään ja usein niin myös ensimmäisillä uintikerroilla tapahtuukin. Äiti luottaa lapsen isälle yhä useammin, kun tullaan vieraaseen ympäristöön. Isät ovatkin tärkeissä rooleissa vauvauinnissa. He tukevat äitiä ja vah-

vistavat hänen rooliaan siinä samalla kun luovat positiivisia kokemuksia uuden perheenjäsenkin kanssa.

5.2 Modernisaatio

Giddens (1990, 1-4) määrittelee modernisaation johtuvan sosiaalisen elämän, yksilön ajattelun ja organisaatioiden muutoksista, jotka tulivat esille Euroopassa 1700-1800 lukujen jälkeen. Siitä lähtien muutokset levisivät enemmän ja vähemmän maailmanlaajuisesti. Modernisaatiosta on keskusteltu paljon siitä johtuvien luonnonvaarojen ehtymisien ja riittävyyden takia, mutta myös sen vuoksi, miten se on muuttanut ihmisten elintasoja ja tehnyt elämän materiaalin kanssa helpommaksi. Yksilö on siis yksin vastuussa elämäntyylistään, tekemisistään, toiminnastaan ja sen seurauksista. (Giddens, 1998, 37.)

5.3 Suomalainen perhe

Tämän päivän suomalainen perhe ja vanhemmuus ovat jo pitkään olleet murroksessa. Ei ole helppoa yrittää määritellä perhe-käsitettä, sillä jokainen perhe on yhtä oikea kuin toinenkin. (Hirsjärvi ym. 1998, 15.) Sana *perhe* alkoi vakiintua vasta 1800-luvun jälkipuolella ja sitä ennen sanaa ei tunnettu lainkaan. Perhe on tulkinnallinen, ymmärtämisen kautta muodostunut käsite, siinä missä isyys ja äitiyskin. Yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset ovat muokanneet perinteisiä arvoja ja näin ollen vaikuttaneet perheiden jokapäiväiseen arkeen. (Bardy 2002, 35- 50; Hirsjärvi ym. 1998, 15.)

Vanhemmat elävätkin näinä päivinä monenlaisten ristikkäisten odotusten ympäröimänä (Rönkä & Kinnunen 2002, 4). Työelämän kuluttavuus, sosiaalisten verkkojen pirstoutuminen ja sitoutuminen erilaisiin hankkeisiin ja projekteihin, ovat muuttaneet perhekäsityksiä. Perheettömyyttä onkin työmarkkinoilla alettu arvostaa. Perheen tarpeet ovat jääneet yksilökeskeisyyden alle ja kulutuksen maksimoinnista on tullut vapaa-ajan vieton mahdollistajaa. Ihmisten elämäntilanteiden muuttuminen on ollut viime vuosina nopeaa ja sen seurauksena ollaan tilanteessa, jossa eri sukupolvien välinen kokemusten vaihto, yhteisöjen ja traditioiden merkitys sekä yhteiskuntaan sijoittumisen mahdollisuudet vaihtelevat voimakkaasti. (Bardy 2002, 35-

50; Eskelinen & Kainulainen 2001, 11-12.) Kodista on tullut vain nukkumapaikka, jossa käännytään ja tankataan, jotta jaksettaisiin olla taas seuraava päivä poissa kotoa mahdollisimman aktiivisena (Numminen 2005, 10-11).

Peräkkäisten sukupolvien yhteisasumiseen perustuvat elämänvaiheet lyhenevät yhä vain enemmän, ja yli kolmen sukupolven kotitaloudet ovat harvinaisia (noin 3 % perheistä). Nykyperheiden jäsenet voivat vaihtua moneen kertaan. (Sauli & Kainulainen 2001, 44.)

5.3.1 Perheen muodonmuutos

Toisen maailmansodan jälkeen perheinstituutio kävi läpi monta muutosta: syntyvyys aleni, perheet pienenivät ja perinteisen perhemallin rinnalle nousi uudenlaisia yhteiselämän muotoja, kuten avoliitot ja uusperheet. Myös perheen perustamisen ajankohtaa siirrettiin myöhemmäksi tulevaisuuteen. Ensisynnyttäjien keski-ikäkin lähestyy jo 30. ikävuotta. Lapsettomuus lisääntyi hitaasti mutta tasaisesti. Vanhemmuus elämänvaiheena on lyhentynyt, koska lapsia syntyy aikaisempaa vähemmän ja lapset itsenäistyvät aina vain nuorempina. (Sauli & Kainulainen 2001, 43-44; Rönkä & Kinnunen 2002, 5-6.) Vuonna 2005 Suomeen syntyi 57 745 uutta vauvaa (stake.fi a).

Avioerojen lisääntymisen takia yhä harvemmat suomalaiset saavat kokea äidin ja isän suhteen lämpimän vanhemmuuden ilmapiirin. Suomessa avioliittoja solmitaan vuosittain n. 25 000 ja avioeroja puolestaan tuomitaan 14 000. Suoranaisesti ei voida sanoa että puolet solmituista liitoista päättyisivät eroon, sillä liitot ovat solmittu eri aikoina. Tilastot ennustavat että 1990-luvulla solmituista liitoista noin puolet päättyisivät eroon. (Pulkinen 2002a, 130-131; Jallinoja 2000, 151.)

Nämä yhteiskunnan muutokset vaikuttavat väistämättä lasten ja nuorten kasvuoloihin. Muutokset vaikeuttavat yhteiskunnallista puuttumista lasten ja nuorten elämäntilanteissa esiintyviin epäkohtiin. Lasten oikeuksista on alettu keskustella uudella tavalla. Lapsuus on itsenäinen vaihe elämässä ja lapsella tulisi olla käytettävissään runsaasti henkisiä resursseja sekä itsensä että ympäristönsä kehittämiseen, jos ne vaan saadaan aktivoitua. (Eskelinen & Kainulainen 2001, 11- 18.) Olisikin tärkeää

muistaa että vanhempien läsnäolo tuo lapselle ikävaiheesta riippumatta ensisijaisen tärkeää turvallisuutta sekä luottavaisuutta (Pulkinen 2002a, 129).

Avioerot, uusperheet, äidittömyys ja isättömyys eivät vauvauinnissa korostu. Uintiin osallistuvat lapsen omat vanhemmat, siinä missä isovanhemmat, kummitädit tai sedät, sisaruksista puhumattakaan. Kukaan ei oikeastaan kysele uimarin suhdetta paikalla olevaan aikuiseen. Ensisynnyttäjien yhä myöhäisempi ikä saada ensimmäinen vauva näkyy kuitenkin uinneissa, sillä usein kovin nuoria vanhempia ei altaalla näy. Tosin poikkeuksia tähänkin varmasti löytyy. 25 vuoden aikana, mitä vauvauintitoimintaa on Suomessa järjestetty, muutos perhekoissa sekä vanhempien iässä on varmasti näkynyt. Avioituminen ja ensimmäinen synnytys siirtyvät yhä myöhemmäksi. Yksi merkittävä syy tähän on yhteiskunnan meille asettamat vaateet. Halutaan taata perheelle elanto siinä missä itselle työntekijänä pysyvä työsuhde. (stm.fi. & stakes.fi b.)

5.3.2 Työelämä ja vanhemmuus

Ammatillinen rakennemuutos sekä naisten emansipaatio ovat ensisijaisesti vaikuttaneet vanhemmuuden murrokseen. Palvelualojen työt ovat lisääntyneet ja naisten siirtyminen kodin ulkopuolelle alkoi yleistyä siinä missä maaltamuuttokin. Suomeen ei kuitenkaan juurtunut kotiäitikkulttuuri ja selitykseksi sille on annettu suurperheet ja se, että elättämiseen tarvittiin molempien vanhempien paneutumista. (Huttunen 1998, 36.)

Työelämän muutokset ovat vaikuttaneet perhe-elämän perusehtoihin. Naisten töiden siirtyessä kodin sisältä ulkopuolelle antoi mahdollisuuden siihen, että julkisessa keskustelussa naisten työllistyminen on ollut kansallinen ylpeydenaihe. (Sauli & Kainulainen 2001, 44). Suomalaiset ovat tehneet töitä aikaisemmin jopa enemmän kuin nykyisin, mutta työn muoto on muuttunut. Nykyään molempien vanhempien työpaikat ovat siirtyneet kodin ulkopuolelle. Molemmat vanhemmat käyvät kokopäivätyössä yleisemmin kuin muissa länsimaissa. Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen on vaikeutunut. (Pulkinen 2002a, 149-150.)

Naiset ovat yleensä olleet se osapuoli, joka pääsäännöllisesti joustaa perheen ja työn yhteensovittamisessa. Lapsiperheiden isien työllisyysaste on ollut hyvin korkea, ja pienten lasten isien työpäivät ovat olleet huomiota herättävän pitkiä. (Sauli & Kainulainen 2001, 44-45.) Ilta-, yö- ja viikonlopputyötä tekee joka kolmannen lapsen äiti tai useammin kuin joka toisen lapsen isä. Jokainen meistä tietää mitä tämä merkitsee perhe-elämän ja lapsien kannalta. (Pulkkinen 2002a, 152.)

Työllisyyden paraneminen 1990-luvun viimeisinä vuosina on lisännyt äitien mahdollisuuksia hyödyntää oikeuksiaan perhevapaisiin. Äitien valinnat osoittavat sen, että heistä moni haluaa itse hoitaa pientä lastaan. (Sauli & Kainulainen 2001, 44-45.)

5.3.3 Vanhemmuuden vaikeus

Vielä 70 vuotta sitten avioliiton ja parisuhteen nähtiin toteutuvan vanhemmuudessa. Hyvä, tyydyttävä, kehittävä, rakentava ja itsensä toteuttamista edistävä parisuhde nähtiin tärkeämpänä kuin vanhemmuus. Vanhemmuus ilmaantui kuvioihin myöhemmin, jos oli tullakseen. (Sinkkonen 2003, 314-315.)

Uusimman vanhemmuusnäkemyskeskeinen ajatus on se, että vanhemmuuteen kuuluvat taidot opitaan tekemällä – päinvastoin kuin termi *äidinvaisto* antaa ymmärtää. Äidin läsnäolo lapsen kanssa on niin näkyvää heti syntymästä alkaen, että he oppivat luonnostaan käsittelemään lastaan. Miehillä voi käydä päinvastoin. Usko omiin kykyihin saattaa kadota kokonaan ja epävarmuus saattaa synnyttää pelon, minkä vuoksi mies helposti luovuttaa lapsen naiselle. Näin ollen nainen joutuu ottamaan yhä enemmän ja enemmän vastuuta kasvavasta lapsestaan. (Huttunen 1998, 44.)

Havaintojemme mukaan vauvauinnissa suurin osa ohjaajista on naisia. Syitä tähän ilmiöön ei oikeastaan tiedetä. Mitkä tekijät ohjaavat ihmisiä hakeutumaan perhe- ja vauvaintiohjaajakoulutukseen? Ovatko he itse saaneet positiivisia kokemuksia vedestä, muista ohjauskokemuksista vai ovatko he yleisesti ottaen kiinnostuneita pienten vauvojen turvallisesta ohjaamisesta? Haluavatko he kannustaa omalla ohjaustyöllään perheitä mukaan toimintaan, jolla näyttää olevan positiivisia vaikutuksia lapsen myöhemmän uimaan oppimisen kannalta.

Haastattelimme vauvauintiohjauksen pioneeria, Tuomo Seppää, joka kertoi mielipiteensä mies- ja naisohjaajien välillä. Onko sellaisia eroja? Hän totesi, että suuria eroja mies- ja naisohjaajien välillä ei kuitenkaan ole. Hän kertoo itse saaneensa hyvää palautetta työstään, jossa perheen pieni lapsi on kuitenkin pääosassa.

”Ainoa asia minkä käytännössä on huomannut, että varmaan miehillä on se ongelma, että on möreä ääni ja miehen näköinen. Itse oon ainakin kokenu, että kun tuun siihen mörisemään niin lapsi ei välttämättä tykkää - se saattaa lasta vierastaa enemmän. Naisohjaajalla ku tuo naamavärkki ja äänikin on alunperinkin vähän lempeämpi. Taitaa ne naisohjaajat enemmän laulattaa ja leikkittää”. (Seppä, haastattelu.)

”Mutta koulutus kun on kuitenkin sama sekä miehille että naisille... Jokainenhan luosen oman tyylinsä sitten miten vetää”. (Seppä, haastattelu.)

Jos mies- ja naisohjaajien eroista puhutaan, ei voi olla sivuttamatta äitien ja isien roolien muutoksia siirryttäessä kotioloista uimahalliin. Kotona olleet roolit saattavat vaihtua täysin ympäristön muuttumisen myötä. Äidin kotona oleva hellivä ja huolehtiva rooli saattaa jäädä taka-alalle vauvauinnissa, missä äiti antaakin lapsen helposti isälle ja vetäytyy itse syrjään. Isä ottaa vastuun lapsesta altaassa. Tämä näkyy Sepän mukaan varsinkin ensimmäisillä uintikerroilla. Isät ovat usein huomattavasti rohkeampia ja yritteliäämpiä kokeilemaan niin otteita kuin ensimmäisiä sukelluksiakin vauvan kanssa.

” Kyllä siinä sitten monesti alussa on sitä että se on sellasta pompottelua että tee sinä ja sukelluta sinä... pidetään sitä lasta ja yritetään pyöriä niin ku pitäisi pyöriä. Ehkä alussa isälle työnnetään vähän enemmän. Kun taas sitten kotona ammeessa äiti hoitaa sen homman ja näin se monesti on. ” (Seppä, haastattelu.)

” Kaippa se mies on jotenkin ronskimpi. Monesti isät on huomattavasti reippaampia ja joskus saa jopa vähän toppuutellakin sukelluksissa että no niin, kyllä tämä piisaa ja että muistetaanpas ne sukellusrajoitukset. Isät innostuu aika lailla ja äidit varmaan omaa perus suojeleuvaiston.” (Seppä haastattelu.)

Tärkeintä kotioloissa niin kuin muuttuvissa ja erilaisissa ympäristöissäkkin on se, että lapsen etua on ajettava kaikin mahdollisin keinoin. Vauvauinti on vain yksi paikka kodin ulkopuolella havainnoida maailmaa ja oppia ehkä jotain uutta äitinä ja isänä olemisesta. Jokainen uusi perhe hakee roolejaan ja paikkaansa ympäristön, omien haaveista ja kumppanin odotuksen mukaisesti. Mutta mitä perheelle, yksilöille tapahtuu, jos yhteiselo kariutuu ja perhe hajoaa?

Miten avioerot, uusperheet, vanhempien suuret ikäerot tai vanhempien samanlaiset sukupuolet saattavat vaikuttaa lapseen? Näistä asioista on puhuttu paljon, mutta selvää yhtä oikeaa vastausta ei näihin kysymyksiin ole. Vanhempien ja lasten väliset suhteet ovat täysin yksilöllisiä ihmissuhteita. Äitiys ja isyys toteutuvatkin saman perheen vanhempien ja lasten välillä niin monin erilaisin tavoin. (Sinkkonen 2003, 291-292.)

Lapsi tarvitsee molempia vanhempia, siis kypsiä aikuisia. Aikuisten velvollisuus on huolehtia siitä, että äitiys ja isyys toteutuvat, mutta avioeron tullessa mukaan vanhemmuudesta ei voi enää puhua. Tilalle tulee *huoltajuus*-käsite. (Sinkkonen 2003, 315.) Vauvauinnissa perusturvallisuus tulee mielestämme äidin tai isän läheisyydestä, kyvystä rauhoittaa lasta, olla vain häntä, pientä uimaria varten pienen hetken, vauvauintituokion ajan.

5.4 Koti lapsen sosiaalisen kehityksen alkusijana

Lapset syntyvät täysin turvattomina sekä suojattomina. Ilman vanhempien huolenpitoa heillä ei olisi mahdollisuuksia selvitä. Vastuu lapsesta on pitkäaikainen ja molempien vanhempien huolenpitoa tarvitaan, jotta lapsen kehittyminen olisi monipuolista. Vanhemmuus on siis sekä äitiyttä että isyyttä. Vanhemmilla on jatkuva huoli lapsistaan nyt ja myöhemmin, olivatpa he sitten kotona tai kodin ulkopuolella. (Dowling 2005, 148-150.)

Alasuutari (2003) on esitellyt kirjassaan Gunilla Halldenin sekä Tuomas Ziehen näkemykset lapsen kehityksestä vanhempien silmin. Hallden on todennut, että vanhempien näkemykset lapsen kehityksestä perustuvat kahteen erilaiseen tulkintatapaan. Ensimmäisessä tulkinnassa lapsen kehitys tapahtuu luonnostaan, ja vanhempien tehtävät ovatkin olla läsnä. Toisessa tulkinnassa lapsen kehitys on projekti,

joka vaatii vanhemman vaikuttamista ja ohjaamista. Tuomas Ziehe puolestaan on todennut, että lapsi on entistä enemmän vanhempien elämän projekti, luonnosteltava kuva ja toteutettava tulevaisuus (Alasuutari 2003, 163-164.)

Lapsen ollessa vanhempien elinikäinen projekti omalle lapselleen halutaan varmasti tarjota kaikkea mahdollista parasta, mitä vaan pystytään antamaan. Vauvauintiin osallistuneiden vanhempien toiveissa usein olikin, että lapsi pystyisi vauvauintiin osallistumisen jälkeen saamaan elämyksiä, nauttimaan vedestä, saamaan elinikäisen harrastuksen sekä uimataidon. Tärkeäksi seikaksi tuli myös pysyvän harrastuksen saaminen, mitä koko perhe pystyy jatkamaan myös uintiajan jälkeen.

” Erittäin mukavaa harrastetta perheelle. Sukeltaja 6,5 kk on nauttinut valtaisesti kokemuksesta. Sen huomaa muun muass, kun poika hihkuu innosta, kun kävelemme kohti allasta. Samantyyppistä riemua on ollut kylpeminenkin alusta asti”

(isä, 7.)

” Vauvauinti oli koko perheen yhteinen harrastus, joka tukee vauvan motorista kehitystä. Toivottavasti tästä tuli pojallemme elinikäinen harrastus.”

(äiti, 18.)

Seppä olisi haastattelussaan toivonut vauvauintiin osallistuneita perheitä osallistumaan entistä enemmän ohjattujen uintikertojen jälkeen itsenäiseen uintiin, sillä altaat olivat usein tyhjiä vauvauintituokioiden jälkeen. Erilaiset perhe- ja naperouinnit olisivatkin olleet ihanteellista uintiaikaa perheille, jotka eivät enää vauvan kasvaessa voineet vauvauintiin osallistua.

”Sitten, kun vauvauinti aikanaan loppuu, niin sehän ehdottomasti edellyttäisi sitä että perheuintia tai tenavauintia järjestetään. Sehän vaatii vanhemmilta viitseliäisyyttä, jos siellä alkaa omaehtoisesti käymään. Silloinhan voidaan olla normaaleissa uimahallivesissä...”

(Seppä, haastattelu.)

” Usein käy niin, että hyvä vauvauinti menee hukkaan sitten, kun tulee useampi vuosi ennen uimakoulua... Saa melkein alusta aloittaa, kun jää se lanka siitä välistä pois. Sitä olen yrittänyt aina korostaa, mutta oon huomannut vaan, että ku meilläkin kah-

deksalta loppuu ja mä lähden pikkuhiljaa pois niin ei sinne altaalle kovin mikään rynnäys oo... Pitäisi jotenkin saada se jatkumo. ” (Seppä, haastattelu.)

Parempaan suuntaan tässä Sepän mukaan ollaan menty. Kuitenkin vanhempien viitseiäisyydestä on Sepän mukaan paljolti kiinni, jatkuuko harrastus myöhemmin. Hän kehottaakin perheitä hankkimaan erilaisia uimaan opettamisen oppaita, jotka olisivat vanhemmille oivallisia apuvälineitä, jos tuntuu, että omat ideat lapsen uimaan opettamiseen ja vedessä viihtymiseen eivät riitä. Luultavasti kuntien ja kaupunkien uimaopettajat auttavat tässä myös mielellään, oli kyseessä sitten minkä ikäinen lapsi tahansa.

5.5. Lapsen sosiaalinen kehitys

Synnyttyään lapsi ei aluksi erottele hoitajaa, sillä kuka tahansa kelpaa rauhoittamaan sen itkua ja lapsi hymyilee kenelle tahansa. Tämä vaihe kestää noin seitsemän kuukauden ikään saakka. Sen jälkeen lapsi tulee valikoivammaksi ja alkaa vierastaa enemmän tuntemattomia ihmisiä ja kiintyy puolestaan ensin yhteen, jonka hän päästää lähelleen. Kiintymyksen kohteena on useimmiten äiti, mutta se saattaa olla hyvin isä, isovanhemmat tai muut saman talouden jäsenet. (Helkama, Myllyniemi & Liebkind 1998, 88-89.)

Vauvauinnin alkumetreillä 1980-luvun alussa toiminta sai kritiikkiä erityisesti vauvaintiperheen isovanhemmilta. Tämä vanhempi ikäryhmä kielsi läheisiään osallistumasta uintiin mitä ihmeellisimpiin syihin vedoten. Seppä muisteli haastattelussa, että joissain tapauksissa nuoret perheet osallistuivat vauvauintiin isovanhemmilta salaa. Salailu kuitenkin muutamien viikkojen päästä tuli ilmeisesti julki, sillä perhettä ei sen koommin altaalla näkynyt.

Vauvauintikritiikin syynä oli usein vauvan turvallisuuden vaarantuminen, yleinen tiedonpuute ja omat ennakkokäsitykset vauvauintitapahtumasta. Nämä johtivat siihen, että niin vanhempien keskuudessa kuin tiedotusvälineissäkin vauvauinnista kirjoitettiin niin hyvässä kuin kriittisessäkin mielessä vauvauinnin alkumetreillä.

Lapsen sosiaalisten taitojen kehittyminen tapahtuu monien erilaisten kehitysprosessien myötä. Lapsen syntymän jälkeinen hyvä äiti-lapsisuhde luo perustan sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Lapsen saadut onnistumisen kokemukset ja vuorovaikutussuhteet sekä äidiltä saadut tyydytyksen tunteet mahdollistavat lapselle vahvan itsetunnon kehittymisen sekä positiivisen minäkäsityksen rakentumisen. (Parkkinen & Keskinen 2005, 5.) Stern (1997) toteaaakin kirjassaan osuvasti että ”vauvat käyttäytyvät ikään kuin silmät olisivat todellakin ikkunoita sieluun.” Hän kirjoittaa myös, kuinka suuri katseen merkitys on vauvalle. (Stern 1997, 59.) Näin ollen vauvaintituokiossa pyritään luomaan kontakti lapseen aina, kun jotain uutta hänen kanssaan tehdään. Erityisesti katsekontakti vanhempien ja lapsen välillä on erityisen tärkeää koko vauvauinnin ajan.

Sosiaalinen käyttäytyminen tapahtuu aina jossain merkitysjärjestelmässä eli kehyyksessä (Helkama ym.1998, 73). Ensimmäisen mahdollisen sosiaalisen kontaktin, äiti-lapsisuhteen, muuttuessa siirtymävaiheeksi, lapsen kiinnostuneisuus muuta ympäröivää maailmaa kohtaan muuttuu. Äidin läsnäolo ei ole enää ehdoton, vaan lapsi luo rohkeasti kontakteja muuallekin maailmaan. Tämä irrottautuminen äidistä luo pohjan lapsen myöhemmille ihmissuhteille sekä sosiaalisten suhteiden solmimiselle. Äidin antama turva ja läheisyys saattelevat onnistuessaan lasta läpi siirtymävaiheen kohti erilaisia vuorovaikutustilanteita. (Parkkinen & Keskinen 2005, 6.)

Kiintymyssuhteen ilmeneminen vauvauinnissa näkyy vauvan ja vanhempien läheisyytenä. Ensimmäisillä uintikerroilla äidit ja isät saattavat jäädä pienen lapsensa kanssa sivummalle, riittävän etäälle muista perheistä ja ohjaajasta. Lasta pidetään tiukasti äidin tai isän rinnalla ja omaa perhettä suojellaan. Ketään ulkopuolista ei välttämättä haluta päästää lähelle. Perheistä näkee, että he ovat kiinteästi yhtä.

Vauva ei valikoi hoivan ja turvallisuuden antajaa, siksi onkin tärkeää, että vanhemmilla aikuisina on myös vauvauinneissa itsellään turvallinen ja mukava olla. Erilaiset omat vedenpelot ja negatiiviset muistot eivät saisi olla este vauvauintiin osallistumiselle, mutta ei myöskään päällimmäisenä mielessä osallistuessa uintihetkiin. Lapsi varmasti aistii, jos vanhemmalla on pelottavaa ja epämiellyttävää olla altaassa tai pukuhuoneessa.

Ohjaajalla onkin tärkeä rooli, miten tukea perheen yhteenkuuluvuutta ja samalla edistää vanhempien rooleja, jotka parhaassa tapauksessa pystyvät tarjoamaan lapselle miellyttävän liikunnallisen hetken. Vauvauinti ei ole passiivisen lapsen liikuttelua vaan lasta kannustetaan pikkuhiljaa nauttimaan veden vastuksesta ja sen tuomista erilaisista liikkumismahdollisuuksista. Vauvauinnin tärkein anti on varmasti sen psyykinen puoli. Vanhempien kanssa koettu lämmin yhdessäolon tunne on vauvalle korvaamaton lahja. Lapsi kokee olevansa ainutlaatuinen ja tärkeä iloisten vesi-leikkien ohessa. Näin syntyy luottamus vauvan ja vanhempien välille. (Pohjalainen 23.8.1985.) Äiti ja isä saattavat itse kokea palan miellyttävää ja rauhallista uintihetkeä, josta kiire, pakottaminen ja jatkuva suorittamisen pelko on kokonaan poissa.

Lapsen sosiaalinen kehittyminen edellyttää varhaislapsuuden sosialisatiota sekä yhteiskunnan jäseneksi kasvamista. Sosiaalistuminen on sekä oppimis- että kehittymistapahtuma, jonka myötä lapsi rakentaa itse omaa minäkuvaansa, identiteettiään sekä itsetuntoaan. Kaikki nämä kolme tekijää vaikuttavat siihen, millainen sosiaalinen asema lapselle muodostuu ja millaista palautetta hän saa sosiaalisista taidoistaan. Yksi keskeisistä mekanismeista sosiaalisten taitojen muodostumisessa on lapsen kommunikaatiotaito. (Parkkinen & Keskinen 2005, 5.)

Leikkien avulla lapset luovat yhteyksiä muihin vertaisiin ja ovat sen vuoksi yhteydessä lapsen sosiaaliseen kehittymiseen. Leikkiminen antaa lapselle mahdollisuuden harjoitella turvallisesti erilaisia rooleja ja näin ollen kaikki leikkiminen valmentaa heitä moniin erilaisiin elämän tilanteisiin. Leikin avulla lapsi voi hahmottaa koko sosiaalisen ympäristönsä rakennetta, toimivuutta sekä omia mahdollisuuksiaan säädellä sitä. (Parkkinen & Keskinen 2005, 5-6.)

Jyväskylässä vauvauintituokio alkaa yhteisellä alkulaululla tai leikillä. Lopuksi myös lauletaan ja leikitään yhdessä. Tämä kokoaa vanhemmat ja vauvat mielestämme hyvin yhteen ja selkeyttää toimintaa. Toisaalta tuokion rakenne vaihtelee paikkakunnittain. Toisissa vauvauintipaikoissa yhteistä toimintaa on enemmän ja toisissa taas enemmän vapaata aikaa. Jyväskylän malli on oikeastaan välimuoto molemmista. Laulut ja lorut vaihtelevat kuukauden välein niin, että ne sopivat ajan-kohtaisiin aiheisiin kuten jouluun tai vaikkapa syksyyn. Seuraavassa on yksi esi-

merkki niin alku- kuin loppulaulustakin, joita on käytetty Jyväskylän vauvauinneissa.

Alkulaulu

1. Piiri pieni pyörii

- * Kädet sanoo lits läts läts, kädet sanoo lits läts läts.
- * Jalat sanoo lip lap lap, jalat sanoo lip lap lap.
- * Suu sanoo (lapsen kanssa vastatusten, puhalletaan veteen), suu sanoo...
- * Lapset hyppää ylöspäin, lapset hyppää ylöspäin.

Loppulaulu:

2. Peikkoäidin kehtolaulu

”Kun sängyssä lapsia on yksitoista ja hännät on solmittu yhteen. Niin peikkoäiti hän lapsille laulaa näin kaikista kauneimman laulun. Huu aijajajai puh, huu aijajajai puh, huu aijajajai puh, puh, huu aijajajai puh, puh, huu aijajajai puh.”

5.5.1 Kiintymyssuhde ja vuorovaikutus

Kiintymyssuhdeteoria on teoria lapsen pyrkimyksestä käyttää äitiään ja isään sekä muita hänelle tärkeitä ihmisiä turvallisuuden perustana ja ylläpitää läheisyyttään häneen. Kysymyksessä on sisäinen säätelyjärjestelmä, jonka avulla lapsi tasapainoilee ympäristön tutkimisen ja läheisyyden hakemisen välillä. Aikuisen omat varhaiset kiintymyskokemukset vaikuttavat läpi elämän ja tällä suhteella on taipumus siirtyä sukupolvelta toiselle. Kiintymyssuhteen laadulla on suuri merkitys sekä yksilön omalta että vanhemmuuden rakentamisen kannalta. (Schmitt 2003, 314-320.)

Syntymästä saakka vauva kykenee biologisten, kognitiivisten, sosiaalisten ja emotionaalisten taitojensa avulla aktiivisesti etsimään vuorovaikutusta sekä säätelemään käyttäytymistään suhteessa ympäristöön. Vanhemmat vaikuttavat lapseen siinä missä lapsi vaikuttaa vanhempiin, äitiin ja isään. Vanhempien ja lapsen suhde jatkuu koko eliniän ja siitä suhteesta on vaikeaa päästä irti. Onkin sanottu, että vanhemmuus on vuorovaikutuksellinen vastaus lapsen kehitystarpeisiin. (Schmitt 2003, 317-320.)

Vauvauintiin suositellaan osallistumaan niin äidit kuin isätkin yhdessä, perheenä. Kotona tehtävät etukäteen suoritettavat valmistelut, kylpyveden määrän lisääminen ja veden kanssa leikkiminen, valmistavat perhettä uuteen tapahtumaan. Äidin ja isän läheisyys, läsnäolo ja kiintymys omaan pieneen on nähtävillä useissa kodeissa, mutta myös vauvauinnissa. Otteet ja asennot muuttuvat vauvauinnin edetessä kerta toisensa perään vahvemmiksi, sillä vesi elementtinä muuttaa vauvan käsittelyä huomattavasti siirryttäessä maalta veteen.

Ohjaajana muistamme, kuinka ensi kertaa altaalla olevat vanhemmat olivat rasvanneet pienen poikansa ihon niin hyvin, juuri ennen uintia, että siinä oli potra poika kuin saippua vanhempien ja ohjaajien käsissä. Pojan parastahan siinä aamulla vanhemmat ajattelivat, mutta käytännön syistä rasvauspuoli olisi kannattanut jättää vasta uintitapahtuman jälkeen. Hymyssä suin kuitenkin sekä poika että vanhemmat altaalta lähtivät. Äiti ja isä muistavat tämän ensimmäisen kerran varmasti usein, kun tulevat vauvauinteihin.

Jos äiti ja isä voivat hyvin, lapsikin saa siitä oman osansa. Vanhempien hyvä keskinäinen suhde on hyvän vuorovaikutuksen perusta. Molemmat vanhemmat sitoutuvat lapseen ja antavat emotionaalista tukea sekä riittävästi rajoja. (Pulkkinen 2002b, 17.) Lapsen kehitykseen ja elämäntapojen oppimiseen ja omaksumiseen liittyy olennaisesti sosiaalinen vuorovaikutus. Monille lapsille vuorovaikutus ja kanssakäyminen toisten lasten ja aikuisen kanssa on ongelmattonta ja helppoa.

” Tuntu hyvältä. Sekä vauvasta että vanhemmista kun yhteinen aamuhetki, jossa lapsikin rohkaistui joka kerran enemmän tekemään tuttavuutta veden ja muiden lasten kanssa.”

(isä, 1.)

Vauvauinnissa perheet saavat kontaktia muihin samassa tilanteessa oleviin pienen lapsen perheisiin. Usein vanhemmat kokevatkin terapeuttiseksi sen että siinä missä vauvat tapaavat ikäisiään, aikuiset pystyvät jakamaan kokemuksiaan pienen vauvan arjesta. Äidit kokevat vauvauintihetken mukavaksi arjesta irrottautumiseksi missä saa hetkeksi unohtaa kaikki muut ja keskittyä vaan perheen yhdessäoloon.

” Oli mukavaa vaihtaa kuulumisia muitten vanhempien kanssa ja saada vertaistukea.”
 (äiti, 36.)

Vauvauinnin lomassa niin vanhemmat kuin pienet lapsetkin pystyvät omaksumaan toisiltaan varmasti jotain. Pieni lapsi voi reagoida toisen lapsen itkuun siinä missä äiti tai isä eläytyy toisen perheen tarinaan. Vauvauinnissa jaetaan usein iloja ja suruja, mutta myös opitaan jatkuvasti jotain uutta. Perhe saa uinnista valmiudet omatoimiseen uintiharrastukseen sekä uusia suhteita voi syntyä, sillä uintiryhmät saattavat pysyä pitkään samanlaisina ja tutuiksi varmasti tullaan. Pysyviä ystävyyssuhteita luodaan ja perheitä nähdään yhdessä vauvauinnin ulkopuolellakin.

Tällaisia vauvauintiryhmien tapaamisia ja kokoontumisia järjestetään aika-ajoin ympäri Suomea. Seinäjoella vuonna 1994 järjestettiin mahdollisuus osallistua 10 vuotta vauvauintia -tapahtumaan Seinäjoen uimahalliin. Kyseiseen tapahtumaan kutsuttiin jo kymmenen vuotta sitten osallistuneet ”vauvat” perheineen. Tapahtuman ajankohta oli sama kuin vauvauinnin silloinen ajankohta, klo 6.30- 8.00 tiistai-aamuna. (Ilkka 23.4.1994.)

Vauva- ja perheuinti harrastuksena on mahdollista lapsille, joilla ympäristö tai oma kehitys ei noudata totuttua ns. normaalia suunnitelmaa. Lapsille voi löytyä kuitenkin ympäristöjä ja tilanteita, missä kommunikaatiokykyyn saattaa liittyä vaikeuksia. Toiset lapset saattavat kehittää täysin oman kielen, millä kommunikoida, kun taas toiset lopettavat puhumisen kokonaan. Lasten kanssa tekemisissä olevilla onkin haasteellista havaita johtuuko lapsen kommunikaatio- ongelmat kehitysviivästymästä, sairaudesta vai onko puhumisen pulmiin luonnollinen selitys. (Parkkinen & Keskinen 2005, 18.)

Sanomalehti Kaleva uutisoi 10.6.2001 vauvauinnin mahdollisuuksista vaikuttaa tulevaisuudessa huume ja FAS-lapsien kuntoutukseen. FAS= fetal alcohol syndrome, jossa sikiö on altistunut vakavasti äidin odotusaikaiselle päihteidenkäytölle. Seurauksena on usein lapsen jokin neuropsykologinen, kielellinen tai tunne-elämä liittyvä kehityshäiriö. Suomessa arvioidaan vuodessa syntyvän noin satakunta FAS-lasta. (kehitysvammaliitto.fi.) Lapsi ei valitse vanhempiaan, joten tulevaisuudessa olisikin ensiarvoisen tärkeää, että saisimme myös heidät vauvauintiin mukaan.

Lämpimällä vedellä ja veden vastuksella on saatu hyviä tuloksia FAS- ja huumelapsien kuntoutuksessa.

Vuorovaikutus ja kommunikointi ovat taitoja, jotka alkavat kehittyä hyvin varhaisessa lapsuudessa. Vanhempien ja lapsen vuorovaikutuksen tulisi vahvistaa lapsen itsetuntoa antamalla positiivista palautetta käyttäytymisestä. Vuorovaikutuksessa syntyy lapselle eräänlainen toimintakyky, joka on yksilöllinen voimavara. (Parkkinen & Keskinen 2005, 18-19.)

Osallistuu vauvauintiin sitten lapsen vanhempi, isovanhempi tai sijaisvanhempi, he ovat kuitenkin juuri sen hetken lapselle se tärkein aikuinen. Lapsi luottaa, että aikuinen tietää, mitä tekee ja on olemassa juuri häntä varten. Vanhempi vastaa lapsen katseeseen, hymyyn ja jokelteluun ja usein parhaimman kiitoksen yhteisestä uintitapahtumasta vanhempi saakin, kun lapsi näyttää nauttivan ja olevan tyytyväinen uimari.

" Mukava huomata että lapsi ei pelkää kun häntä käsittelee. Huomaa, että itsekin saa varmuutta kerta toisensa jälkeen. Mukava kokemus tämä on kaikenkaikkiaan ollut koko perheelle." (äiti, 22)

Kasvatus on myös eräänlainen vuorovaikutustapahtuma. Vuorovaikutus on jatkuva jono erilaisia pikkuisia elämän tapahtumia, missä lasta ohjataan, opetetaan sekä hänen kanssaan leikitään. Lapsen maailman ymmärtäminen on monimutkainen tulkintasarja. Lapsen kehityksen alkutaipaleilla aikuiset liittävät lapsen havainnot kielen välityksellä todelliseen ympäristöön ja auttavat häntä tällä tavoin jäsentämään ja hallitsemaan ympäristöään. (Nummenmaa 2001, 29-31.)

Sosialisaatioksi kutsutaan tätä tapahtumasarjaa, minkä kuluessa lapsi oppii ne tiedot, taidot, säännöt ja asenteet, jotka mahdollistavat yhteisön jäsenenä toimimisen (Helkama ym. 1998, 82). Lapsilähtöinen kasvatus edistää lapsen kasvamista yhteiskuntaan sopeutuvaksi jäseneksi (Pulkkinen 2002b, 17).

5.5.2 Sosiaalinen oppiminen ja roolinoton kehittyminen

Sosiaalisen oppimisen teoria erittelee mallioppimisen sekä havaitsemalla oppimisen. Näitä kutsutaan arkikielessä matkimiseksi ja jäljittelyksi. Lapselle on tärkeää sosiaalisen kehittymisen kannalta, että toistaako hän opittua asiaa mielessään. Pienikin lapsi tarvitsee motivaation synnyttämään kiinnostuksen. Motivaatioon vaikuttaa sijaisrangaistus sekä palkitseminen. Pysyvyyden tunne puolestaan voi vaikuttaa kaikkeen oppimiseen, myös mallioppimiseen. Jos lapsi kokee pystyvänsä samaan kuin malli, hän varmasti yrittää jäljitellä häntä. Jos hän uskoo, ettei onnistu jäljittelemään, hän jättää yrittämisen luultavasti sikseen. (Helkama ym. 1998, 92-93; Lehtinen & Kuusinen, 2001, 167-169.)

Lapsi voi käyttää neljänlaista tietoa muodostaessaan käsitystä pysyvyydestään. Aikaisemmista suorituksista saatu tieto vaikuttaa paljon, sijaiskokemukset eli yksilön tieto samanikäisten onnistuneista suorituksista vaikuttaa myös. Sanallinen vaikuttaminen on usein esimerkiksi vanhempien käyttämä keino, mutta myös fyysiset ja tunnepitoiset tiedot pysyvyydestä ovat keino pysyvyyden saavuttamiseen. (Helkama ym. 1998, 92-94.)

Lapsi peilaa itseään vanhempiinsa läpi elämän. Millaista palautetta lapsi saa pienestä pitäen, sellainen hän kokee myös aikuisena olevansa. Vauvauintihetki on tilanne, missä niin lapsi kuin aikuinenkin oppii jotain uutta. Toiminta tapahtuu lapsen ehdoilla ja siellä lasta taukoamatta kuunnellaan ja havainnoidaan. Lapsi on pääosassa uinnissa, ei isä eikä äiti. Lapsi oppii myöhemmin havaitsemaan, että vanhemmat ovat hänen tukea ja turvansa uinnissa ja että mitään hätää ei ole. Lapsi pystyy ajan myötä nauttimaan, viihtymään ja rentoutumaan uintihetkien aikana.

Lapsi on uintituokion jälkeen usein hyvin väsynyt ja ruoka maistuu. Ei turhaan sanoa että vauvauinti on kuin maraton vauvoille, sillä niin voimakkaasti se vaikuttaa lapsen hengitys- ja verenkiertoelimistöön. (Ilkka 10.1.1987.)

” Mukava kokemus. Meidän perheen miesten oma juttu. Pikku-uimarille uni maittaa aina kun kotiin päästään.”

(isä, 3.)

5.5.3 Lapsen sosiaalinen kehittyminen ja vanhemmuus

Margit Kangasharju on tutkinut pro gradu -työssään 4 -vuotiaiden lasten sosiaalisia taitoja sekä niiden taustalla olevia vanhemmuuskäytäntöjä. Hänen saamien tuloksiensa mukaan hyvät sosiaaliset taidot ovat yhteydessä autoritatiiviseen kasvatukseen ja ongelmat sosiaalisissa taidoissa ovat puolestaan yhteydessä masentuneeseen kasvatuskäytäntöön. Autoritatiivinen kasvattaminen on luotettavaa, ohjaavaa, missä vanhemmat kasvattavat lapsia jotka ovat tyytyväisiä itseensä sekä reiluja muita ihmisiä kohtaan.

Kangasharju toteaa myös, että varhain alkaneet käytöshäiriöt näyttäisivät olevan kehityksellinen riskitekijä ja yleisin polku hyljeksintään ikätoverien keskuudessa. Autoritatiiviset kasvatuseriaatteet äidillä ovat yhteydessä tyttöjen hyviin sosiaalisiin taitoihin sekä sopeutumiseen ja isän samoilla kasvatuseriaatteilla näyttäisi olevan positiivisia vaikutteita poikien sosiaalisiin taitoihin.

Kangasharju sai työssään samoja tuloksia kuin mitä Haaralan (2006) kirja antoi ymmärtää. Äidin masennuksella on yhteyksiä lapsen ongelmakäyttäytymiseen ja äidin masentuneisuus vaikuttaa voimakkaammin lapsen masennukseen kuin isän mahdollinen masentuneisuus. Etenkin tytöt altistuvat yleensä poikia herkemmin äidin masennukselle. Ohjaajana huomaa sen, että isä tulee harvemmin uimaan yksin vauvan kanssa. Äidin poisjäämiseen voi löytyä monia syitä. Vauvan itkuisuus, äidin väsyminen tai synnytyksen jälkeinen masennus, voivat olla syitä siihen, ettei perhe osallistu vuorovaikutteiseen vauvauintihetkeen.

Elina Lätin (2004) tekemän väitöskirjan mukaan autoritatiivinen kasvatuskäytäntö on kaikin puolin lapselle hyödyllisempi kasvatuseriaatelmä kuin autoritaarinen. Autoritaariset vanhemmat kasvattavat lapsia, jotka todennäköisesti ovat tunnollisia, tottelevaisia ja hiljaisia, mutta eivät erityisen onnellisia. He tuntevat helposti syyllisyyttä tai ovat masentuneita ja sisäistävät turhautumisensa syyttäen itseään, elleivät asiat suju. Nuoruusiässä autoritaarisesti kasvatetut lapset saattavat kapinoida iän karttuessa.

Mitä autoritatiivisempi vanhempi on sitä paremmin lapsi tulee pärjäämään erilaisissa kielellisissä, tarkkaavaisuutta sekä muistia vaativissa tehtävissä. Tällainen vanhempi luo lapselleen virikkeellisen ja toimivan kasvuympäristön sekä tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä.

6 SUOMALAISEN VAUVAUINNIN SISÄLTÖ JA RAKENNE

6.1 Vauvauintituokion rakenne

Vauvauinnin tarkoituksena on kokonaisvaltaisuus ja lapsilähtöisyyttä korostetaan myös paljon (Arvonen 2004, 179). Vauvauinti aloitetaan Suomessa aikaisintaan kolmen kuukauden ikäisenä ja uintiaika on maksimissaan puoli tuntia vedessä, joka on 32-asteisesta. Aluksi lyhyempikin aika riittää, samoin kuin lapsen väsyessä jopa 10 minuuttia voi olla sopiva aika. (Freedman 2002, 10.)

Suomalaisessa vauvauinnissa on yleensä mukana molemmat vanhemmat, mutta vanhemmat voivat keskenään sopia, kumpi tulee veteen vai tulevatko molemmat. Tarkoitus ei missään nimessä ole, että vauvauinti jäisi vain toisen vanhemman harteille, kumpi itse kokee olevansa enemmän kotonaan altaassa. Koska Suomessa tällä ei ole uinnin tai uintitekniikoiden kanssa oikeastaan tekemistä, uimataitoa ei voi näin edistää eikä toisaalta tehdä mitään väärinkään. (Bresges 1983, 26.) Vanhempien mielikuvituksellisuus ja spontaani toiminta edistävät veden muodostumista lapselle mukavaksi ja innostavaksi leikkipaikaksi koulutetun ohjaajan valvoessa perheen yhteistä leikkihetkeä. Suomalaisen vauvauintitoiminnan tavoitteena on kasvattaa vauva veden ystäväksi. (Sääkslahti & Numminen 2007, 9.)

Vauvauintituokion rakenteita voi olla monenlaisia. Uinti voi olla laululeikkeihin painottuvaa tai esimerkiksi se voidaan toteuttaa ryhmäopetuksena, jos vauvat ovat kehityksellisesti samassa vaiheessa. Puolestaan eri vaiheessa olevia vauvoja on käytännöllisempää ja toimivampaa ohjata yksilöllisillä menetelmillä. (SUH 2003, 29.) Tuokion rakenteet vaihtelevat paikkakunnittain.

Yksi ehdotus vauvauintituokion yhden kerran rakenteeksi voisi olla seuraava: Aluksi totutaudutaan veteen ja virittäydytään tunnelmaan vapaamuotoisesti tai ohjaajan opastuksella esimerkiksi sanoen muutamat tervetulosanat tai yleisiä asioita sen uintikerran käytännöistä. Sen jälkeen voidaan leikkiä yhteisleikki, pari lorua tai laululeikkiä. Tämä riippuu paljon ajankäytöstä, ohjaajan tai vanhempien mieltymyksistä. Seuraavat reilut 15 minuuttia voidaan käyttää yksilölliseen tai ryhmäohjaukseen

riippuen vauvauimareiden edistymisestä verrattuna toisiinsa. Ohjaustilanteessa käydään läpi asentoärsykeitä, eri asentoja sekä sukelluksia kunkin vauvan edistymisen mukaan. Tärkeää on kuitenkin muistaa koko ajan se, että uinnissa edetään vauvan ehdoilla. Lopuksi yhteinen vauvauintituokio päätetään rauhoittumiseen, joka voi olla myös jokin laululeikki, loru tai laulu. (Sääkslahti & Numminen 1997, 39.)

Yleensä alussa on siis jokin leikki mahdollisesti piirimuodostelmassa. Samankaltainen tai toistuva leikki tuo vauvalle turvallisuutta ja auttaa jäsentämään toimintaa. Seuraavaksi on vuorossa perheiden ohjaamista yksilöllisemmin ja heidän tarpeidensa mukaisesti. Lopuksi vielä kokoonnutaan yhteiseen piiriin ja loppuleikkiin. Tällä vauvalle viestitään uintituokion lopettamisesta. (Arvonen 2004, 183.).

Vauvan turvallisuus on vanhempien tärkeä havainnoinnin kohde, koska vedessä ollessaan vauva ei itse ymmärrä ylittävänsä omia rajojaan. Toista vanhempaa ei voi ohjelmoida valmiiksi, eikä hän yksin pysty tekemään kaikkia tehtäviä. Tärkeää on siis tehdä asiasta koko perheen yhteinen juttu, jossa vauva ei varmasti ole ainut, kuka toiminnasta nauttii. (Bresges 1983, 26.)

6.2 Vauvauinnin eteneminen

Vauvauintikausi kestää noin yhdeksän kuukautta kerrallaan. Vauvojen ikä vaihtelee kyseisenä aikana kolmen kuukauden ja puolentoista vuoden välillä. (Sääkslahti & Numminen 1997, 39.) Ohjattu vauvauinti alkaa informaatiotilaisuudella, jossa vanhemmat tutustuvat oman paikkakunnan toimintatapoihin ja käytäntöihin (Sääkslahti & Numminen 1997, 44).

Itse vauvauinti aloitetaan asentojen ja otteiden opettelulla sekä tutustumisella ympäristöön ja veteen elementtinä. Sen jälkeen edetään sukelluksiin ja tasapainoharjoituksiin. Tavoitteena on edetä iän karttuessa lopulta itsenäiseen toimintaan vedessä. (SUH 2003, 30.) Sääkslahti & Numminen (2007) esittelevät teoksessaan ohjatun vauvauinnin etenevän seuraavan mallin mukaan edellyttäen, että lapsi pystyy nauttimaan toiminnasta. Yhdeksän kuukautta kestävä vauvauintikausi etenee passiivisista asentoärsykkeistä, vaaka-asennossa tapahtuvaan toimintaan. Siitä veteen totuttamisen jälkeen sukelluksiin. Istuma-asennossa ja siitä seuraavan pystyasennossa ta-

pahtuvan toiminnan jälkeen vuorossa ovat käsittelytaidot. (Sääkslahti & Numminen 2007, 98-99.)

6.2.1 Perusotteet ja asennot

Uintikertojen mielekkään etenemisen kannalta on olennaista, että vanhemmat sisäis-
tävät heille sopivat otteet ensimmäisillä uintikerroilla. Perusotteita on neljä, joista
jokainen on eri asennossa. (SUH 2003, 30.) Yleensä ongelmaksi muodostuu se, että
lasta pidetään tiukassa sormiotteessa niin, että puristaminen vaikeuttaa lapsen omaa
liikkumista. Myös se, että lasta pidetään liian ylhäällä vaikeuttaa toimintaa. (Autti
& Karlsson 1985, 31.) Ensimmäinen opetettava asento on pystyasento. Siinä vauvaa
pidetään kiinni mahdollisimman läheltä vyötäröä kyljistä. Seuraavana opetellaan
kylkiasento, jossa vauva on kyljellään, ja häntä keikutetaan kainaloitten alta. (SUH
2003, 31.)

Vatsa-asennossa vauvan päätä voidaan tukea aikuisen kämmenillä. Tämä soveltuu
erittäin hyvin nuorille uimareille, joilla ei vielä ole voimaa kannatella tukevasti pää-
tään. Vanhemman omat sormet osoittavat kohti vauvan varpaita, kämmenet tukevat
rinnasta ja peukalot kiertyvät olkapään ympärille. Kun lapsi on vanhempi, voidaan
asentoa vapauttaa tarttumalla vain kyljistä kiinni, jolloin lapselle jää enemmän liik-
kumatilaa. (Kochen & McCabe 1986, 92-93.) Vatsallaan uimessa lasta helposti pu-
ristaa käsivarsista, jolloin hänen leikkimisensä vaikeutuu. Tähän on siis hyvä kiin-
nittää huomiota. (Autti & Karlsson 1985, 32.)

Selin asento jakaa vauvojen mielipiteet. Toiset pitävät asennosta ja toiset eivät niin-
kään. Se on hyvin sopiva nuorille vauvauimareille, koska tällöin heidän ei tarvitse
itse kannatella päätään ja vartaloakin auttavat joko vanhemman kädet tai vesi. Selin
kellunnassa vauvaa voidaan tukea kaksin käsin vartalon alta niin, että vauvan var-
paat osoittavat vanhempaan päin. Hieman vanhempia voidaan kannatella pelkästään
niskasta ja hartioitten takaa, jolloin vauvan varpaat osoittavat pois päin vanhemmas-
ta. (Ahrendt 2002, 149-150.)

Se, jos aikuinen jännittää tai tuntee suurta epävarmuutta, heijastuu vauvaan otteiden
välityksellä välittömästi. Vanhemmat voivat jännittää tai he kokea, etteivät he osaa

toimia oikein. Tästä syystä ohjaajalla onkin ensimmäisillä kerroilla hyvin olennainen rooli toiminnassa. Hän pyrkii rentouttamaan vanhemmat jännityksestään esimerkiksi leikkimällä ja rohkaisee heitä liikkumaan altaassa. (Autti & Karlsson 1985, 33.)

Otteet ovat olennainen osa vauvauintia, koska näin vauva saa koko ajan tuntoaistinsa kautta aistimuksia. Kun vanhemmat pystyvät käsittelemään lastaan rentoutuneesti, se heijastuu myös lapseen rentouttaen häntä. Tämä onkin yksi edellytys sille, että vauvauinnissa voidaan leikkiä vapautuneesti ja kaikilla säilyisi vauvauintituokion aikana hyvä mieli. Edellä esiteltyt otteet antavat vauvalle myös mahdollisimman paljon aktiivista liikkumatilaa, kun hän on valmis sitä itselleen ottamaan. Vauva pystyy myös tuntemaan veden kannattavan voiman ollessaan hyvässä otteessa aikuisen käsissä. Tällöin vauva pystyy veden kannatuksen avulla saamaan liikekokemuksia, joita hän ei vielä kuivalla maalla pysty painovoiman takia kokemaan. (Sääkslahti & Numminen 2007, 34.) Otteet ovat myös olennaisessa osassa vuorovaikutustilanteiden synnyssä vauvauinnissa vanhemman ja vauvan välille. Sellaiset otteet, joissa vauva on katsekontaktissa vanhempaansa, ovat suosittavia, koska näin vuorovaikutus kehittyy ja vanhempi voi aistia vauvan tarpeet ja toimia niiden mukaan (Sääkslahti & Numminen 2007, 74).

6.2.2 Sukelluttaminen ja sukeltaminen

Vasta siinä vaiheessa, kun lapsi ja vanhemmat ovat tutustuneet veteen ja nauttivat olostaan siellä, on aika alkaa tutustua sukelluksen saloihin. Tällöin perusotteet ovat jo hallinnassa ja yleensä vauvauinnissa on käyty noin kuukauden verran. Usein vauvauinnin ohjaustilanteissa korostetaan sukellusten merkitystä. Sukelluttamisella pyritään siihen, että lapsi ystävystyy veden kanssa eikä pelkää vettä, vaikka joutuisikin pinnan alle. (Autti & Karlsson 1985, 37.)

Ohjaajan näkökulmasta vanhemmat usein odottavat ensimmäisiä sukelluksia kauhunkaisiin tai innokkain tuntein. Toiset vanhemmat näyttävät tunteitaan enemmän kuin toiset. Sukelluksien tullessa ajankohtaiseksi oman vauvan kanssa niin äidit kuin isätkin ajattelevat ääneen sitä, kumman tehtävänä on sukelluttaa perheen pienokainen. Tilannetta saatetaan jännittää, mikä on aivan luonnollista vanhemmuutta. Kukaan vanhempi ei varmasti haluaisi tehdä lapselleen mitään, mikä voisi vahin-

goittaa lasta. Ohjaaja kannustaa näissä tilanteissa vanhempia ja motivoi heitä molempia olemaan läsnä sukelluksissa ja nauttivan siitä, että pieni uimari kokee jotain uutta, mutta silti täysin luonnollista.

Vauvalla on noin kuuteen kuukauteen asti vallalla sukellusrefleksi, joka auttaa sukellusten aloittamista vauvauinnissa (SUH 2003, 32). Jatkuvan harjoittelun myötä refleksi pystytään opettamaan tahdonalaiseksi toiminnaksi (Autti & Karlsson 1985, 37). Sukellusrefleksin ollessa vallalla kurkunpään kansi menee kiinni niin, että hengitysteihin ei pääse vettä. Jos vauvalla on vettä suussa, hän nielaisee sen. Samalla verenpaine vauvalla nousee varmistaen sen, että aivoille riittää verta. Sukellettaessa kauan jopa suoliston verenkierto ohjautuu aivoihin. Lisäksi syke laskee. (SUH 2003, 50.)

Refleksi on vauvoilla yksilöllinen, toisilla voimakkaampi ja toisilla heikompi. Sitä voidaan testata ja totuttaa aluksi pesemällä kasvot runsaalla vedellä. Seuraavaksi vettä voidaan kaataa kannulla selästä pään yli otsalle saakka. Tärkeää on käyttää suurta vesimäärää kannutuksissa, jotta se riittää yhtenäiseksi virraksi koko kannutettavalle matkalle. Tärkeää ohjatessa ensimmäisiä sukelluksia on voittaa vanhempien pelko ja jännitys ennen kuin lasta lähdetään sukelluttamaan. Kannutettaessa on hyvä tarkkailla lasta ja esimerkiksi sitä, että avaako hän nyrkkinsä. (SUH 2003, 32.) Vanhemman vakaat otteet antavat myös uimarille turvallisen olon.

Ensimmäisenä sukelluksena on vesikannusukellus, joka on luontevaa jatkoa pinnan päällä tapahtuneelle kannulla veden päähän kaatamiselle. Nyt vain refleksin ilmettyä lapsi ohjataan sukelluksiin irrottamatta aluksi otetta laisinkaan. (SUH 2003, 32.) Vesikannusukelluksessa sukellus on aluksi lyhyt. Tätä sukellusta voidaan jatkaa jopa 1-2 kuukautta ennen siirtymistä seuraaviin sukellustyyppeihin. (Autti & Karlsson 1985, 40.) Muita sukelluttamisen muotoja ovat torpedosukellus, lentosukellus sekä selkäsukellus (SUH 2003, 32). Torpedosukelluksessa sukellaan pituutta. Tässä vauvaa sukellutetaan lähellä veden pintaa. Vauvaa kannatellaan rinnasta ja takaraivosta. Häntä heijataan laskien muutama kerta edes takaisin ja merkistä sukellutetaan työntäen päästä vauvaa eteenpäin kohti sukelluksen kohdetta.

Lentosukelluksessa puolestaan sukellaan enemmän syvyyttä. Ne voivat edetä jopa kahdenkin metrin syvyydelle. Aluksi kuitenkin vauva kastelee vain kasvonsa vedessä. Sitten kun hän on oppinut sulkemaan silmänsä ja pidättämään hengitystään, voidaan sukeltaa kokonaan pinnan alle. Lentosukellukseen lähtö tapahtuu kokonaan veden pinnan yläpuolelta niin, että vauvaa viedään kiihtyvällä vauhdilla otsa edellä yläviistosta kohti vedenpintaa. Taitojen karttuessa ilmalentoa voidaan lyhentää ja sukellusmatkaa puolestaan pidentää. (Autti & Karlsson 1985, 44.) Lisäksi lasta voidaan sukelluttaa vanhemmalta toiselle tai jomman kumman vanhemman kanssa (SUH 2003, 32).

Ohjaaja on lähellä jokaisessa uudessa sukelluksessa, mitä vauva tekee ensimmäistä kertaa. Ohjaaja on tukena ja ohjaa vanhempia kädestä pitäen, miten vauvan ensimmäiset sukellukset tehdään. Vanhempien varmuuden ja tunteen vuoksi niin perusotteita kuin sukelluksiakin harjoitellaan huolella ja pitkäjänteisesti. Vauvauintihetki ei ole suorittamista eikä se vaadi vanhemmilta ylimääräistä jännittämistä. Niin edetään kuin perhe haluaa ja kokee heille tärkeäksi.

” Esimerkiksi uusien sukelluksien opettelussa ohjaajan ” ronskit” otteet ovat välttämättömiä, että uskalsi itsekin viedä vauvan sinne pinnan alle.”

(äiti, 12.)

Vauvan sukellusrefleksi heikentyy yksilöllisesti, mutta noin 8 kk:n iässä se on jo melkoisen heikko. Nielun ja suun sulkemisen osaaminen onkin tällöin jo ehto sukelluttamiselle. Vanhemmat voivat yrittää estää veden nielemistä sukelluttamalla syviä sukelluksia, jotka lähtevät korkealta kohti veden pintaa. (Autti & Karlsson 1985, 44-45.)

Sukelluttaessa on tärkeää antaa vauvalle merkki niin suullisesti kuin fyysisestikin siitä, milloin sukellaan, jotta hän oppii sen tietämään. Vanhempien on tärkeää muistaa, etteivät sukellukset ole vauvauinnin ainutta antia tai missään mielessä edes sen tärkein asia. Tämä ajatus on saatellut vauvauintia kaikkien näiden vauvauinnin vuosien ajan. Vauvaa on kuunneltava ja edettävä hänen ehdoillaan. Onkin hyvä pitää kiinni turvallisuussäännöstä, jonka mukaan yhdellä uintikerralla sukelluksia voi tehdä maksimissaan niin monta kertaa, kun vauvalla on ikää kuukausina eli

esimerkiksi 7 kuukauden ikäinen vauva voi sukeltaa enintään 7 kertaa yhdellä uintikerralla. (SUH 2003, 32.)

Sukeltamisessa on sukelluttamiseen se ero, että sukeltaessaan lapsi päättää itse, milloin hän haluaa sukeltaa. Tällöin sukellusten määrä luultavasti samalla myös lisääntyy. Lasta voidaan avustaa myös sukeltamisessa. Tällöin sukeltaessaan lapsi tarvitsee aikuiselta nyökkäyksen tai katsekontaktin, jotta hänelle on annettu lupa sukeltaa turvallisesti. Sukeltamista voi soveltaa ja kokeilla tehtävän vanhemman sylissä, liukumäestä tai altaan reunalta. (SUH 2003, 33.)

” Vauvauinnissa on saanut ohjausta ja neuvoja vauvan sukellusten harjoitteluun ja muuhunkin leikkimiseen vedessä. Aluksi ajatteli, että se on vain pelkkää sukeltamista, mutta positiivisena yllätyksenä on tullut se, että ohjataan erilaisia leikkejä ja otteita, kuinka vauvan tasapainoa voi kehittää veden avustuksella.”

(äiti, 22.)

6.2.3 Tasapainoilu

Vauvan on mahdotonta harjoitella painonsiirtoja vedessä. Siksi onkin tärkeää, että tasapainoa harjoitetaan kelluvalla matolla, altaan reunalla tai matalassa vedessä. Vauvan kanssa voi hyppiä, antaa hänen roikkua, kävelyttää pohjassa tai matolla. Lisäksi tällaiset tasapainoharjoitukset on mahdollista liittää sukelluksiin. (SUH 2003,33.) Tasapainoilun harjoittelu edellyttää vauvalta jo jonkinlaista kehonhallintaa, joten ihan pienimmät uimarit eivät vielä pysty tähän. Uintikertojen edetessä ja vauvan vankistuessa on tärkeää ottaa tasapainoilu vauvauintihetkeen mukaan.

Ohjaaja tarjoaa vinkkejä tasapainon harjoittamiseen, sillä usein vauvauintiryhmässä on kaiken ikäisiä ja kehitystasoisia uimareita. Vanhemmat saavat uintikertojen myötä tasapainoilun harjoitteluun vinkkejä, joita he pystyvät oman uimarinsa kanssa kokeilemaan, kun se tulee ajankohtaiseksi. Ohjaaja antaa mielellään lisävinkkejä ja ideoi, jos vanhemmat haluavat ja pyytävät apua. Ohjaajan näkökulmasta on vanhempien oman aktiivisuuden lisääminen tärkeää. Heitä tulisikin kaikissa mahdollisissa kysymyksissä kannustaa kysymään apua ja vinkkejä eikä jäädä yksin ajatuksi-

ensa kanssa. Tarkoitushan kuitenkin on, että vanhemmat saisivat vauvauintitoiminnasta paljon vinkkejä omalla ajalla tapahtuvaan uimiseen.

6.2.4 Puhallusharjoitukset ja apuvälineet

Pääideana puhallusharjoituksissa on opetella säätelemään puhallusten avulla hengitystä. Ne on hyvä aloittaa vauvan itsensä alkaessa tavoitella kasvoillaan vettä. Niin veden yläpuolella, aivan pinnassa kuin veden allakin on hyvä tehdä harjoituksia. Tärkeää on muistaa ja käyttää hyväksi sitä, että lapsi oppii hyvin esimerkkiä matkien. Apuvälineinä puhallusharjoituksissa voi käyttää muun muassa mehupilliä, ”ufoja” sekä erilaisia mielikuvia, esimerkiksi autolla ajamista. (SUH 2003, 34.)

Puhallusharjoituksien tullessa vauvauintiin mukaan kotona ja omalla ajalla tapahtuvalla toiminnalla on suuri merkitys. Kotona kylvyssä, ammeessa ja altaassa tapahtuva puhaltelu edesauttaa sitä, että lapselle tulee samalla kasvojen kastuminen ja hengityksen pidättäminen tutuksi. Tämä ei aivan pienillä vauvauimareilla ole mahdollista, mutta puhallusharjoitteluiden sekä muiden apuvälineiden käyttäminen niin kotona kuin itse uintitapahtumassakin korostuu siirryttäessä vauvauinnista perheintiin tai omatoimiseen uintiharrastukseen. Ohjaajat neuvovat mielellään vanhempia siitä, miten ja minkälaisilla välineillä puhalluksia olisi hyvä kotioloissa vauvan kanssa kokeilla.

Vauvauinnissa käytettävien lelujen ja muiden apuvälineiden tulee olla turvallisia ja helposti tyhjennettävissä sekä puhdistettavissa olevia. Erilaiset lelut ovat hyvin olennainen osa uintia, mutta eivät saa muodostua päätarkoitukseksi, vaan ovat todellakin apuvälineitä uintikerroilla. (SUH 2003, 35.) Vauvauintitapahtuman jälkeen ohjaajan tehtävään kuuluu kuivata ja jättää lelut toisista irralleen kuivumaan, jotta myös toisilla uintikerroilla olisi turvalliset ja mahdollisimman puhtaat lelut käytössä. Vauvauintipaikasta riippuen leluja uusitaan tietyin väliajoin. Rikkinäiset tai muuten vahingolliset lelut tulisikin poistaa välittömästi ja tilalle hankkia mahdollisuuksien mukaan uusia leluja.

6.3 Ohjaajien koulutus ja ohjaaminen

Vauvauinti on Suomessa tarkasti organisoitua. Eniten vauvauinteja järjestää Folkhälsan, mutta lisäksi on useita yksityisiä vauvauinnin järjestäjiä. Uintia järjestetään niin yksityisissä kuin kunnallisissakin uimahalleissa ympäri Suomea. Olennaista on se, että ohjaajana ja valvojana on Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliiton (SUH) koulutettu vauvauinnin ohjaaja. (Freedman 2002, 94.) Vauva- ja perheuinnin ohjaajakoulutusta (50 h) järjestetään muutamia kertoja vuodessa ympäri Suomea. Koulutukseen liittyy kontaktiopetusta, luentoja sekä käytännön opetusta aluksi nukeilla ja myöhemmin oikeilla vauvoilla. Apuohjaajana toimiminen antaa käytännön kokemuksia siihen, millaista ohjaaminen tulee myöhemmin olemaan ohjatessa yksin tai kaksin pieniä vauvauimareita.

Alla olevassa kuviossa 4. kuvataan SUH:n uudistunut koulutusjärjestelmä ja miten vauva- ja perheuintikoulutus siinä sijoittuu. Useilla vauva- ja perheuintiohjaajilla on jokin muukin uimaopetukseen liittyvä koulutus. Me kuulumme myös tähän ryhmään. Taustallamme on uimaopettajan peruskurssi (vanhan koulutuksen mukaan oleva 50 tunnin koulutus), mistä koemme olevan hyötyä tähän perhe- ja vauvauinnin ohjaamiseen sillä usein uintitapahtumiin tulee perheiden muitakin lapsia, joille ohjaaja voi halutessaan keksiä virittäviä harjoituksia toisen vanhemman valvonnassa.

SUH valvoo, että koko järjestelmä toimii sen jokaisella osa-alueella. SUH pitää huolta niin uimahallien kuin erilaisten ohjattujen uintienkin toteutuksesta. Vauvauintipaikan kriteereistä pidetään kiinni aina, kun uusi paikka olisi halukas järjestämään ohjattua vauvauintitoimintaa. Ilman turvallisia kriteereitä, uintia ei kyseisessä paikassa saa SUH:n toimesta järjestää. Turvallisen vauvauintipaikan kriteereitä ovat muun muassa riittävä hygieniataso sekä ohjaajien koulutus, mikä on Suomessa esimerkillisesti ja ammattitaidolla toteutettu sekä on laadultaan korkeaa. Turvallisen vauvauintipaikan tunnistaa uimahallin ilmoitustaululla olevasta todistuksesta. (Freedman 2002, 94.) Ohjaajat ovat Suomessa luottavaisia tähän kattojärjestöön sillä ohjaajat pystyvät tänä päivänä ryhtyä toimimaan vauvauinnin ohjaajana heti kurssin käytyään ja loppukokeen läpäistyään.

KUVIO 4. SUH:n uudistunut koulutusjärjestelmä (www.suh.fi/koulutuskalenteri)

Paikkakunnasta, uimahallin kapasiteeteista ja vauvan jaksamisesta riippuen uintituokiot kestävät 15-30 minuuttia (Sääkslahti & Numminen 2007, 97). Tuokioita voi olla viikon jokaisena päivänä tai vain muutamana kertana viikossa, riippuen siitä, kuinka altaita ja henkilökuntaa on käytössä. Itse olemme huomanneet, että useilla paikkakunnilla vauvauintihetket sijoittuvat viikonloppuihin sekä aikaisiin arkiamuhiin. Vauvauinnin järjestäminen vaatii uimahalleilta resursseja, jotka suurimmaksi osaksi liittyvät veden puhtauteen ja hygieniaan. Tämän vuoksi uimahallien peruskorjauksien myötä yhä useammat uimahallit pystyvät ottamaan vauvojen vanhempien toiveita huomioon ja järjestämään vauvauintitoimintaa.

7 VAUVAUINNIN URANUURTAJAN, OHJAAJAN JA KOULUTTAJAN NÄKEMYKSIÄ

Haastattelimme vuonna 1982 vauvauintiohjaajana aloittanutta Tuomo Seppää Seinäjoelta. Haastateltavan toivomuksesta toteutimme kyselyn kasvotusten, sillä tietämystä ja tarinoita on antoisampi saada nauhalle, kuin kirjallisessa muodossa. Haastattelu toteutettiin 5.9.2007 nauhoittamalla keskustelu. Toimitimme haastattelurungon haastateltavalle etukäteen luettavaksi mahdollista tutustumista varten. (liite 3) Haastattelu litteroitiin kokonaisuudessaan.

Tuomo Seppä on ohjannut vauvauintia reilusti yli kaksikymmentä vuotta ja siksi hän onkin yksi suomalaisen vauvauinnin pioneereista. Vuosien varrella hän on toiminut vauvauintiohjaajien kouluttajana sekä ohjannut itse uinteja säännöllisesti oman luokanopettajantyönsä ohella. Sepän alkuaikojen uimarit ovat tällä hetkellä jo ehkä omia lapsiaan vauvauintiin vieviä vanhempia.

Vauvauintiohjaajakoulutus ja itse toiminta alkoivat saada jalansijaa Suomessa 1981. Sepällä innostus ja mielenkiinto lasten uinninopetukseen jo ennen kouluikää oli lähtenyt kesäuimakoulujen sekä uimaopettajakurssien tuomien iloisien hetkien sekä muistojen perusteella. Hän innostui kovasti ajatuksesta, missä mahdollistettaisiin ja tarjottaisiin uintiharrastus lapselle paljon ennen kouluikää. Seppä osallistui Turussa yhdelle ensimmäisistä vauvauintiohjaajakursseista. Tuolloin elettiin kevättä 1984. Hän saikin samaisena vuonna syksyllä kokeilla Kenneth Karlssonilta saatuja vauvauinnin ohjaamisen oppejaan käytännössä.

”Oli yhden viikonlopun kurssi ja ei siihen muistaakseni liittynyt mitään allasharjoituksia. Ku tämä Kenneth Karlsson on ollut meillä mukana, niin hänen tietonsa pohjalta kurssitettiin sitten ensimmäiset”. (Seppä, haastattelu.)

” Siitä se sitten lähti kehittymään ja myöhemmin otettiin harjoitteluita ja muitakin mukaan”. (Seppä, haastattelu.)

Suomessa vauvauinnin otti siipiensä suojaan Suomen uimaopetus ja hengenpelastusliitto (SUH) sekä Folkhälsan. Tällaisten kattojärjestöjen mukaantuloa ei muualla maailmassa juurikaan ole. Suomen ainutlaatuinen tilanne mahdollisti sen että ohjaajakoulutus ja toiminnan kehittäminen otettiin heti alkuajoista asti mukaan. Suomessa toiminta perustui ja perustuu edelleen saksalaiseen, kölniläiseen menetelmään.

”Lähtökohtana meillä Suomessa kun on ainutlaatuinen tilanne että meillä on SUH, joka on ottanut suojelukseensa koko järjestelmän, sillä missään muuallapäin maailmaa tallasta ei edes ole.”

(Seppä, haastattelu.)

”Se, että ollaan liiton alaisena silloin vaaditaan, että jokainen, joka vauvaintia ohjaa, ohjaa missä tahansa on liiton koulutuksen käynyt. Emme me voi kuitenkaan määrätä, että tuo halli on suljettava jos joku menee meidän ulkopuolelta pitämään. Mutta meillä on tämä systeemi joka toimii oikein hyvin.”

(Seppä, haastattelu.)

Vauvauinnin kehittäminen ja uusien ideoiden ja suuntauksien kuuleminen on kuulunut SUH:n toimintaan. Aqua-päivillä ohjaajat näkevät toisiaan, jakavat kokemuksiaan ja ideoitaan, joita ohjaaja voi ehkä kokeilla myöhemmin omassa työssään. (ks. kuvio 4) Uima- ja hengenpelastusliiton järjestämässä erilaisissa seminaareissa on käynyt vieraita puhumassa vauvauinnista sekä vierailuja muualle maailmaankin on tehty. Erilaisia näkökulmia ja mielipiteitä uinnista ja järjestämisestä on kerrottu ja kuultu.

Perusajatus ja idea lienee kuitenkin säilyneet vuosikymmenien ajan. Laulujen, leikkien ja välineiden määrä vaihtelee kunnittain siinä missä osallistuvien perheiden lukumääräkin. Seppä muistelee, ettei ole joutunut jättämään ketään perhettä pois tilanpuutteen vuoksi. Toinen tilanne kuitenkin saattaa olla nykypäivänä Etelä-Suomen halleissa, missä SUH järjestää vauvauintia – ryhmäkoot kasvavat ja vauvaimarit odottavat pitkään jo pelkästään pääsyä uintiryhmään.

”No ehkä nämä säädökset ovat vuosien myötä tarkentunu, mikä on veden laatu ja mitkä on vauvauinnin kriteerit, siis turvallisen vauvauintipaikan kriteerit ja niitä-

hän on pyritty tehostamaan ja näin poispäin. Ja se ajatus, että lähdetään ja edetään vauvan ehdoilla. Se on ollut alusta asti” (Seppä, haastattelu.)

Vauvauintiin osallistuvia vanhempia pyritään myös kuulemaan ja heidän palautteensa perusteella kehittämään toimintaa. Erilaiset kyselyt, väli-, alku- ja loppuinfo-tilaisuudet ovat mainio tapa saada mielipiteensä sanottua ja kertoa omista haaveistaan, toiveistaan ja tavoitteistaan vauvauintiin osallistuvana vanhempana. Kaikissa uintipaikoissa ei kuitenkaan tällaista mahdollisuutta ole. Seppä painottaa ohjaajakurssien tärkeyttä ja sitä että sieltä saatu ohjausanti on todella laadukas ja kattava. Sillä materiaalilla ohjaus on ammattitaitoista, tavoitteet saavutetaan turvallisesti perheiden omien tarpeiden mukaan.

Tuomo Seppä aloitti ohjaamisen Jalasjärvellä pienessä n. 4 x 8 metrin altaassa kahdeksan perheen ryhmässä. Vauvauinti järjestettiin nykyisiin vauvauintioloihin verrattuna hieman viileämmässä altaassa ja ilman erillistä vedenpuhdistusta. Olikin hyvin yleistä, että perheiden uintituokiot olivat nykyistä lyhyempiä. Olosuhteita pyrittiin kokoajan kehittämään ja näin ollen välillä käytiin esimerkiksi lämmittelemässä saunassa tai altaan vieressä olleen lämminvesiletkun alla. Näin ollen uintituokioita saatiin hieman pidennettyä.

” Meillä nyt oli sellainen erityinen keino että yleensä altaan nurkassa oli kuuma-vesihana, jossa käytiin sitten välillä vähän lämmittelemässä.”

(Seppä, haastattelu.)

Pari vuotta Jalasjärvellä oltuaan Seinäjoki lähikaupunkina kiinnostui myös vauvauinnista. Seppää houkuteltiin aloittamaan toimintaa myös siellä. Hän ohjasikin vauvauintia hetken aikaa molemmissa paikoissa yhtä aikaa, kunnes siirtyi kokonaan Seinäjoelle Jalasjärven toiminnan vähitellen jäädessä pois vuonna 1984. Organisoitu vauvauintitoiminta Pohjanmaalla levisikin julkisuuden ja kiinnostuksen vuoksi 80-luvulla myös lähikuntiin ja näin ollen vauvauinti tuli mahdolliseksi niin Kokkolassa, Kauhajoella kuin Lehtimäelläkin. (Seppä, haastattelu; Seppä 2002 puhe kirjallisena.)

”Keväällä oli kurssi, niin sen jälkeen nopeesti aloitin ohjaamisen Jalasjärvellä pienessä ryhmässä. Pari vuotta siellä ja sitten Seinäjoelta ruvettiin painostamaan että tänne kans!”

(Seppä, haastattelu.)

1990-luvun puolessa välissä Seppä ehti herättelemään ja käynnistämään toimintaa Vaasassa, Isossakyrössä ja Lapualla sekä muutama vuosi myöhemmin Härmän kuntokeskuksessa. Toiminnan kysyntä ja kiinnostavuus tuntuu kasvavan vuosi vuodelta ja kunnat yrittävätkin vastata kuntalaisten toiveisiin. Uimahalleja peruskorjataan ja entisöidään vastaamaan turvallisen vauvauintipaikan kriteerien säädöksiä.

Niin ohjaajakoulutusta kuin vauvauintituokiotakin alettiin kehittää Kenneth Karlssonin ja Ilona Auttin (nykyisin I. Autti-Rämö) tullessa toimintaan mukaan. Tällöin alettiin kehitellä turvallisia vauvauintipaikan kriteerejä sekä ohjekirjaa ohjaajien koulutusta varten. Suomalainen vauvauinti perustuu kölniläiseen menetelmään, minkä pohjalta suomalaista vauvauintia alettiin kehittää nykyäänkin vallalla olevaan muotoon. Hygieniasäädöksiä, joitain tarkennuksia ja muutoksia tekniikoihin on vuosien saatossa kuitenkin tullut.

”Tekniikat, sukellustekniikat, on muuttunut ja näin pois päin ja vesisuihkusukellus. Se että vettä purskahtaa kasvoille, se jätettiin ihan hygieniasyistä pois mutta yhtälailla sekin toimi - paitsi naisilla, joilla se tahtoi mennä riikinkukoksi.”

(Seppä, haastattelu.)

Vauvauintipaikan järjestäminen vaatii resursseja niin kunnilta kuin osallistuvilta perheiltäkin. Onko kunnalla riittävästi koulutettua henkilöstöä toiminnan järjestämiseen, vastaako uimahalli SUH:n antamia tavoitteita turvallisesta vauvauintipaikasta ja saavatko kaikki halukkaat osallistua toimintaan? Isot ryhmäkoot, aikaiset aamuerätykset sekä lapsen oma temperamentti vaikuttavat osallistumiseen sekä perheiden omiin kokemuksiin uintihetkestä.

Vauvauinti sai mukavasti julkisuutta lehdistössä alkuajoista lähtien. Kirjoitukset olivat aluksi aika värikkäitä ja puolesta ja vastaan -mielipiteitä oli. Sepän mielestä Pohjanmaalla palaute oli pääasiassa kuitenkin positiivista vaikka soraääniä erityisesti vauvauinnin aloitusiän suhteen hänenkin korviin kantautui.

Muistellessaan Jalasjärven alkuaikoja Seppä kertoi vauvauinnissa olevan mukana jopa 1,5 kuukautta vanha vauva vanhempineen. Perhe olikin tullut uimaan isovanhemmilta salaa. Kovin pitkäksi harrastuksesi vauvauinti ei kuitenkaan jäänyt, vaan perhe jäi pois muutamien viikkojen päästä. Seppä epäilikin, että isovanhemmat olivat saaneet harrastuksesta vihiä.

Altaiden hygieniapuoli ja vedenpuhdistus pakottivat myös joskus toisen vanhemman pois altaasta. Altaiden vedenpuhdistuksien tehokkuus ei alkuaikoina ollut sitä luokkaa, että se olisi ollut turvallista pienelle uimarille ja näin ollen ylimääräisiä ihmisiä karsittiin altaista. Reunalta seuraava vanhempi saattoi katsoa puolet tunnista ja sitten vaihdettiin. Vanhemmille oli kelvattava tämä, sillä vauvan terveys ja hyvinvointi on pääasia.

Ohjaajakoulutus alkoi Turussa vuonna 1981. Alkuaikoina ohjaajakoulutus oli noin yhden viikonlopun kurssi. Kurssiin ei kuulunut allasharjoituksia, virikkeitä eikä leikkimonisteita, vaan toiminta perustui vauvan ja perheen ehdoilla etenemiseen. Ohjaajat olivat rohkeita kokeilemaan ohjaamistoimintaansa käytännössä, sillä käytännön harjoitteita ei juuri ollut. Alkuajoista saakka vedenystävä-ajatus ja vauvan ehdoilla eteneminen ovat olleet toiminnassa mukana aina nykypäivään asti. (Seppä, haastattelu; Seppä 2002 puhe kirjallisena.)

” Muistaakseni meillä oli suurin piirtein yhden viikonlopun kurssi ja ei siinä mitään harjoitteluita tai sellaisia ollut. Se tieto mikä sillä hetkellä oli, niin sillä piti pärjätä. Aika pitkälle sitä niinku uskon varassa oltiin kun muistaakseni allasharjoituksia ei sen kummemmin ollut, missä olis jotain näytetty...” (Seppä, haastattelu.)

SUH:n koulutuksen saaneet ohjaajat tekevät tänäkin päivänä arvokasta työtä pienten vauvauimareiden parissa. Ohjaajia ei ollut alkuaikoina kovinkaan paljon, minkä vuoksi ensimmäiset ohjaajat ohjasivat perheitä yksin, kuten myös Tuomo Seppä teki. Hänen arkipäiväryhmänsä koko ei paisunut niin suureksi, että hän olisi kaivannut toista ohjaajaa vierelleen. Joskin hän myöntää että perheiden paljouden vuoksi ohjaajia on hyvä olla uinneissa enemmän. Siten jokainen perhe pystyisi saamaan henkilökohtaista ohjausta. Noin kymmentä perhettä kohti olisi hyvä olla yksi ohjaaja.

SUH:n vauvauinnin ohjaajista enemmistö on tänä päivänä naisia. Seppä ei osaa kertoa syytä miesten selvästi pienempään osallistuvuuteen. Seppä on kokenut saavansa hyvää palautetta ohjauksestaan ja lähestymistavoistaan, mutta ymmärtää kyllä mielipide-erot mies- ja naisohjaajien vahvuuksista ja heikkouksista.

Tuomo Sepän mielestä ohjaajan sukupuolella ei muuten ole merkitystä, ei ammattitaidoissa, vauvankäsittelyssä eikä ohjaamistavoissa. Oman tapansa ja tyyliinsä ohjata kun pystyy vain löytämään. Seppä muistelee saaneensa parhaimmat kiitoksensa juuri vauvauimareilta. Hän näkee heidän kehittyvän, oppivan ehkä jotain ja ylipäänsä nauttivan vedessä olosta yhdessä vanhempien kanssa.

Ohjaaja on isossa roolissa uintien aikana toimiessaan käytännön ohjeiden antajana sekä vanhempien tukena. Suuri työ lapsen uinnissa kuitenkin tapahtuu vanhempien ja lapsen välillä. Perusturvallisuus, oikeat ohjeet ja vauvan tarpeiden huomioiminen mahdollistavat sen, että uintihetkestä nauttii niin vanhemmat, vauva kuin ohjaajakin. Ohjaaja näkee työssään perheiden etenevän itsenäisesti ja nauttivan perheen yhteisestä tekemisestä.

”Jokaisen luona pitäisi ennättää aina käydä ihan henkilökohtaisesti, ettei se oo sellasta ryhmänä ja liukuhihnalla tekemistä. Tärkeää, ettei vaan jää huomaamatta kukaan ja että joku ei kyennytkään ja kuitenkin sitten vaan edetään.”

(Seppä, haastattelu.)

”Kaikkien kanssa olisi luotava henkilökohtainen kontakti. Se on ollut mulla ainakin aina sellainen ohjenuora ja sitten on voinut jäädä laulut ja leikit pois, jos on ollut sinä aamuna paljon porukkaa. Mielummin sitten niin päin.”

(Seppä, haastattelu.)

Vauvauintituokioita järjestetään kunnasta ja kaupungista riippumatta arkipäivisin ja viikonloppuisin. Tuokiot kestävät 15-30 minuuttia. Joskus altaassaoloaika ei juuri ylitä 10 minuuttia, jos pienen uimarin huulet alkavat kovasti sinertämään tai nälkä ja itkuisuus ottaa vallan. Uinti tuokiona onkin vauvalle hyvin väsyttävää ja kovaa puuhaa ja usein uni ja ruoka maistuvat hyvin uintihetken jälkeen. Seppä muisteli erityisesti omista ohjausajoista Seinäjoella tiistaiamujen klo 7.00 alkavia uintiker-

toja, minne jotkut perheet ajoivat 70 kilometriä vain ja ainoastaan ollakseen mukana harrastuksessa.

”Kyllä mä edelleen suosittelen, että 20 – 30 minuuttia on riittävä aika. Ottaen huomioon myös sen miten leuka väpättää ja huulet sinistyy. Aikasemminkin saa lähteä tai siis pitää lähteä.”

(Seppä, haastattelu.)

” Kuitenkin se on niin iso ja kova rasitus, että vauva pitää vauhtia yllä, että se on jo aika tilitys sitten ja ongelmia voi tulla palatessa pesulle ja uni kyllä uinnin jälkeen maistuu.”

(Seppä, haastattelu.)

Vauvauinnin rakenteet eivät Sepän mielestä ole kovinkaan kokeneet reilun 20 vuoden aikana muutoksia. Alkuleikit, käytännön harjoitteet ja loppulaulut ovat kuuluneet tunnin ohjelmistoon alkuajoista lähtien. Toiset ohjaajat laulattavat ja leikittävät enemmän ja toiset painottavat tuntinsa uittamiseen, otteisiin tai sukelluksiin. Ohjaajakohtaisia eroja sekä hallikohtaisia eroja on. Seppä painotti erityisesti omassa ohjauksessaan sitä, että perheille tulee antaa henkilökohtaista ohjausta senkin uhalla että alku- tai loppuleikeistä joutuu verottamaan. Sukellukset eivät Sepän mielestä ole ollut vauvauinnin päätavoite vaan yksi harjoitus muiden joukossa. Vanhempien ohjaaminen ja kuuleminen olivatkin Sepän mielestä tärkeitä asioita jokaisella tunnilla, jotta perhe pystyisi ohjatun uintihetken jälkeen kokeilemaan harjoitteita yhdessä, oman perheen kesken.

Itsenäiseen ja omatoimiseen harrastukseen ohjaaminen oli Tuomo Sepän mielestä yksi tärkeistä tavoitteista koko vauvauinnille. Turvallisesti vedessä - ja veden ystäväksi - ajatus edesauttavat lasta oppimaan uimaan yhä varhaisemmassa iässä. Tämä edellyttää kuitenkin sitä että perheet löytävät uimahallit ja luonnonvedet myös vauvauintikauden loputtua. Erilaiset perhe- ja naperouinnit mahdollistavat ihanteellisen jatkumon uintiharrastukseen, jos vanhemmat vaan ymmärtävät käyttää tällaisen mahdollisuuden.

Erilaiset kirjat lasten uimaopettamisesta ja muut materiaalit ovat nykyään kaikkien saatavilla kirjastoissa. Tiedonpuutetta ei voi syyttää, jos vanhempi ei koe kykenevänsä tai osaavansa tehdä itsekseen lapsen kanssa mitään altaissa. Seppä olisi toi-

vonut, että yhä useammat perheet olisivat hyödyntäneet vauvauinnin oppeja perheen omalla yhteisellä ajallaan. Jos lapsen seuraava uintikokemus on vasta uimakouluissa, vuosien päästä vauvauinnista, voisi kuvitella, että hyvä pohjatyö, mikä vauvauinnissa tehtiin, menee hieman hukkaan. Vanhempien omista asenteista on kiinni, jatkaako perhe harrastusta itsenäisesti vai halutaanko uinnista tehdä myös säännönmukainen hetki, missä edetään liukuhihnamaisesti toisesta harjoitteesta toiseen ilman ajatuksen olemista mukana.

Äitien ja isien roolit altaalla näkyvät erityisesti ensimmäisillä uintikerroilla. Kotona olevat vauvanhoitotehtävät, kylvettäminen ja suihkuttaminen, koetaan perheissä turvalliseksi ja luonnolliseksi hetkeksi. Uimahalli ympäristönä voi muuttaa näiden tehtävien vastuunjako. Uusi tila ja vesi elementtinä saattaa jännittää niin äitiä kuin isääkin. Äiti saattaa hoitaa kotona lapsen kylvettämisen ja hoivaamisen. Vedessä äidit antavat isän hoitaa ja pidellä vauvaa. Usein vauvaa saatetaan pompotella vuoroin äidin ja isän välillä.

Usein isien tehtäväksi mielletään sukeltamisen harjoittelu. Ohjaajan läsnäolon tuoma turvallisuus madaltaa joidenkin äitien pelkoa sukelluksien suhteen. Seppä muisteli itse joutuneen toppuuttelemaan joitain innokkaita isiä sukelluksien suhteen kertomalla uintikertojen sukellusrajoituksista. Äitejä äidinsuojeluvaiston takia ei pahemmin tarvitse rajoituksista muistutella.

”Niin täytyy muistaa, että se sukellus on vaan se yksi osa, kaiken sen keskellä, ei sen arvokkaampi tai sen vähäisempi kun mikä tahansa muu leikkiminen ja lapsen kanssa oleminen. Siitä pitäisi päästä erilleen että vauvaunti ei oo yhtä kuin ääretön sukeltaminen tai lapsen kanssa temppuilu.” (Seppä, haastattelu.)

Viimeisen vauvauintiryhmänsä Seppä on ohjannut Seinäjoella. Hänen ehtonaan toiminnan jättämiselle oli se, että uusi ohjaaja löytyy, joka pystyy jatkamaan toimintaa samoissa puitteissa missä Tuomo Seppäkin. Nykyisin Seppä on jättänyt ohjaamistyön uusille, koulutuksen saaneille vauvauintiohjaajille eli toiminta jatkuu Seinäjoella ilman Seppää ensimmäisiä kertoja 20 vuoteen.

Tuomo Seppä toimii nykyään SUH:ssa uusien vauvainti ohjaajien kouluttajana ja hänellä on yksi ryhmä Oulussa juuri tällä hetkellä valmistumassa vauva- ja perheinnin ohjaajiksi. Seppä kokee heidän olevan huomattavasti valmiimpia ohjaajia vauvaintiin koulutuksen takia, kun hän vertaa aikaa, milloin hän kävi oman ohjaajakurssinsa. Nykyään melko lukujärjestysmäinen koulutus sisältää teoriapainotteisen kontaktiopetuksen lisäksi nukkejen ja oikeiden lapsien käsittelemisen harjoittelun altaassa. Rutiinin saaminen jo koulutuksen aikana on Sepästä mahtava juttu.

Sepän omista lapsista tytär ehti olla hetken vauvauinnissa, joskin hieman yli-ikäisenä. Seppä vietti kuitenkin vapaa-ajallaan hetkiä uima-altaissa lasten ollessa pieniä. Yhteiset uintihetket olivat viikoittainen vakiotapahtumia siinä missä lauontain karkkipäiväkin. Seppä koki, etteivät kuljetukset halleihin ole niin suuri rasite, ettei vanhempi pysty sitä lapsen puolesta tekemään. Seppä kuljetti lapsiaan uimahalleihin mielellään siihen asti, kunnes lapset ystävineen sinne pääsivät itseksien.

” Uinti oli sellainen vakiojuttu. Niin kuin vakiokarkkipäiväkin.”

(Seppä, haastattelu.)

” Ei se nyt iso vaiva ole että tuollaisen saa järjestettyä. Onhan se tässä vauvauinnissakin niin, että se on perheen yhteinen leikkihetki yhtäläillä kun lauontain karkkipäiväkin...”

(Seppä, haastattelu.)

Seppä näkee vauvauinnilla valoisan tulevaisuuden. Paikkakuntia tulee jatkuvasti lisää ja vanhemmat ilmaisevat kiinnostuksensa uimahalleille. Kysyntä on siis kovaa ja varmasti jatkuu vielä pitkään.

8 VANHEMPIEN ODOTUKSIEN JA KOKEMUKSIEN KUVAUKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Vanhempien odotukset ja kokemukset

Alkukyselyyn vastanneita äitejä oli 49 ja isiä 23. Yleisesti ottaen äidit kirjoittivat molemmissa vaiheissa enemmän kuin isät. Äideillä oli myös enemmän kirjattuja ja konkreettisia odotuksia vauvauinnin suhteen kuin isillä. Vastauksien pohjalta teemoitelimme vanhempien odotukset ja kokemukset kolmeen kategoriaan. Äitien odotukset koskivat perheen yhdessäoloa, vauvan hyvinvoinnin tukemista ja vauvan vedessä viihtymistä. Äitien odotuksista nousseet tyypit on esiteltyä aiemmin työssä kuviossa 2a ja kokemukset kuviossa 2b sivulla 17. Isien odotuksien tyypit on esiteltyä kuviossa 3a ja kokemukset vauvauinnista kuviossa 3b sivulla 18. Isien odotuksista teemoiksi nousivat yhteinen ajanviette, vesi elementtinä tutuksi sekä käytännön toteutus ja vauvan motoriikan tukeminen.

Vauvauintiin osallistuneista vanhemmista toiseen kokemuksia koskevaan kyselyyn vastasi 34 äitiä. Kysely toimitettiin sähköpostitse ja äidin niin haluttaessa kirjeitse. Vastaamatta jätti siis 13 äitiä. Kirjeitse vastasi 2 äitiä ja muut kertoivat kokemuksistaan sähköpostitse. Kyselyyn vastanneet vanhemmat olivat osallistuneet vauvauintiin 1-20 kertaa. Vastaukset koostuivat positiivisista ja tyytyväisistä kokemuksista sekä vauvauinnin vaikutuksista omaan vauvaan. Mukaan mahtui myös kehittämistoiveita ja negatiivisia muistoja.

Isistä loppukyselyyn vastasi 14. Heistä kirjeitse vastasi 2. Isät olivat pääsääntöisesti kokemuksiinsa tyytyväisiä. Vauvan turvallinen tutustuminen veteen koettiin onnistuneen vauvauinnin kulmakiveksi. Useat isät olivat valmiita suosittelemaan vauvauintia kaikille lapsiperheille. Kokonaisuutena isien vastaukset olivat melko lyhyitä.

8.1.1 Äitien odotukset ja kokemukset sekä johtopäätökset

Äidit kuvasivat värikkäästi odotuksiaan ja kokemuksia vauvauinnista. Odotukset ovat nähtävillä kuvioista 2a ja liitteestä 3. Lisäksi äitien kokemukset vauvauinnista

löytyvät tyytelyinä kuvioista 2b. Seuraavassa esittelemme äitien molempien vaiheiden vastauksia ja suoria lainauksia kokemuksista. Suluissa olevat numerot ovat niitä lukumääriä, kuinka moni äiti/isä on ollut kyseistä mieltä.

Äitien ennako-odotukset kohdistuivat perheen yhteiseen aikaan ja harrastukseen, hauskaan yhdessäoloon ja luottamukseen vauvan ja vanhempien välillä. Vauvaan kohdistuneet odotukset nousivat äitien vastauksissa selkeästi esille. Uimataidon oppiminen, vedestä nauttiminen, veden pelon poistaminen, lapsen motorisen ja sosiaalisen kehityksen tukeminen sekä vauvalle elämyksien ja virikkeiden tarjoaminen nousivat vastuksista esille.

Äitien kokemuksia ja mielipiteitä menneistä vauvauintihetkistä kyseltäessä, pinnalle nousivat seuraavat seikat. Vauvauinnin koettiin edelleen olevan perheen mukava yhteinen harrastus, jossa koko perhe saa olla yhdessä ja nauttia vedestä elementtinä. Äidit kokivat saavansa myös vinkkejä omatoimiseen uinnin harrastamiseen sekä kokivat ohjauksen hyväksi. Mahdollisuuden tutustua toisiin uimariperheisiin koettiin myös onnistuneen, samoin kuin vauvauinnin organisoinnin sekä käytännön toteutuksen. Esimerkeistä näkyy se, että eriäviä mielipiteitä mahtui mukaan, mutta ne eivät kuitenkaan sijoittuneet enemmistön kuvaamiin kolmeen teemaan.

Lähes kaikki äidit (42) toivovat vauvauinnista yhteistä hauskaa harrastusta ja mukavaa hetkeä perheen kanssa. Muutamit äidit kirjoittivat olevansa päivät lapsen kanssa kotona ja toivoivatkin vauvauinnin myötä isän pääsevän kunnolla mukaan uintiharrastukseen. Yksi äiti kirjoitti myös siitä, että vauvan isä on viikot poissa ja toivoikin tästä perheelle kaivattua yhteistä aikaa. Myös perhekeskeisyys korostui vauvauinnin odotuksissa ja kokemuksissa äitien osalta. Yksi äiti kuvasikin sitä ”meidän perheen jutuksi”. Äidit kirjoittivat siitä, että vauvauinnin myötä isäkin pääsi osallistumaan yhteiseen olemiseen enemmän ja näin ollen kokemuksia sai koko perhe (7). Vuorovaikutussuhteen syntyminen vauvan ja vanhempien välille koettiin äitien vastauksissa tärkeäksi (5).

Äitien loppuvastauksissa ilmeni selvä tyytyväisyys siihen, että uintitapahtuma oli perheen yhteinen hetki (20). Perheet saivat viettää yhteistä aikaa vauvan ehdoilla ja vauva sai nauttia vedestä elementtinä (9) sekä oppia kohtaamaan uusia tilanteita (8).

”Uskon, että lapsemme tykkää vedestä, vauvauinnista, sillä kylpeminen on hänelle varsin mieluista puuhaa.” (äiti, 27.)

”Perheellämme on taas ainakin jonkin aikaa jokin yhteinen ja säännöllinen harrastus, joka tuntuu mukavalta.” (äiti, 19.)

”Ihanaa huomata, kuinka lapsi nauttii ja leikkii siellä.” (äiti, 33.)

”Poikamme tykkäsi heti ensimmäisestä kerrasta alkaen räiskii ja heilua vedessä. Hänestä näki miten se oli mieluista, joten me olemme käyneet siellä aina, kun olemme koko perhe päässeet.” (äiti, 4.)

Alkukyselyssä vain muutamat äidit (3) kirjasivat odotuksiinsa kuuluvaksi tutustumisen tai sosiaalisen kontaktin muiden vanhempien kanssa. Tämä kuitenkin korostui entistä tärkeämmäksi positiiviseksi asiaksi kokemuksista kyseltäessä. Äidit odottivat ja nostivat esille tärkeäksi seikaksi myös tutustumisen muihin samassa elämäntilanteessa oleviin vanhempiin. Äideille vertaistuen saaminen ja ajatusten vaihtaminen nousivat tärkeäksi seikaksi suunniteltaessa vauvauintiin lähtöä. Jo vauvauinnin infotilaisuudessa huomasimme sen, että vanhemmat olivat kiinnostuneita muista perheistä ja tuttuja kasvoja etsittiin.

”Odotan tutustumista toisiin vauvauintiperheisiin, ”kontakti ulkomaailmaan,” muutaman kuukauden kotonaolon jälkeen.” (äiti, 41.)

”On myös kiva tavata muita äitejä ja isiä.” (äiti, 29.)

Toisien vanhempien tapaaminen ja vertaistuki sekä kuulumisten vaihto oli äitien mielestä mukavaa niin altaassa kuin pukuhuoneessakin.(4) Osa äideistä tiesi uintitapahtumasta jo ennen uinnin aloittamista.(2) Tuttavien kokemukset vauvauinnista kiinnostivat itseä ja perhettä lähtemään mukaan oman pienokaisen kanssa.(2)

”Onneksi tuli lähdettyä mukaan, koska ilon ja riemun lisäksi uinnista on mielestäni todellista hyötyäkin; lapsi ei pelkää vettä ja kylvettäminen sekä suihkuttaminen käy helposti kotonakin.” (äiti, 9.)

”Poikamme tykkää kovasti vedestä, joten vauvauinti on ollut meidän perheelle ihan loistojuttu!” (äiti, 30.)

Vauvauinnista tiedottaminen ja infotilaisuuksien järjestäminen on usein kunnan tai kaupungin liikuntatoimen tehtävä. Harvemmin kuitenkaan pienen lapsen vanhemmat ehtivät etsiä tietoa alueen sanomalehdistä, liikuntatoimelta, äitiysneuvolasta yms., missä saatetaan vauvauinnista tiedottaa. Internet auttaa nykypäivän tiedonvälityksessä. Usein ne innostuneet vanhemmat, jotka ilmoittavat lapsensa jo ennen syntymää uinteihin, hankkivat tietoa paikkakunnan palveluista, mutta kaikki kiinnostuneet eivät tähän ryhdy. Ystävät ja toiset pienen lapsen vanhemmat lienevät se parhain keino saada tietoa vauvauinnin harrastamismahdollisuuksista. Jotenkin kuitenkin toivoisi, että tiedottaminen ja tällaisen mahdollisuuden antaminen tapahtuisi jo äitiysneuvolassa, missä tieto tavoittaisi kaikki odottavat perheet sosiaalisista kontakteista huolimatta.

”...Ja mitä olen vauvauinnista ystäväperheiltä kuullut, niin yleensä koko perhe on nauttinut viikoittaisista uintihetkistä ja vauvallehan tässä tarjotaan iloisia, virikkeellisiä hetkiä ja tuskinpa uinnista on vauvan motoriikan kehittymiselle mitään haittaa.” (äiti, 35.)

Kokemuksissa uinti antoi lisäksi vaihtelua arkirutiineihin (7) ja jaksotti mukavasti päivää. Lisäksi useille vauvoille uni maistui aina uintitapahtumien jälkeen (8), mikä äidit kokivat miellyttävänä seikkana. Alkukyselyssä näihin aiheisiin eivät äidit kiinnittäneet juurikaan huomiota. Vedenalainen valokuvaus oli muutamalle äidille (2) mieluinen ja mieleenpainuva kokemus. Tämä näkökulma ei tullut alkukyselyssä lainkaan esille.

Ilman vauvauintia jotkut äidit kokevat olevansa arkoja veden ja sukeltamisen suhteen (3). Kokemuksista kirjoittaessa äidit (4) kuitenkin kirjoittivat että he ovat vauvauinnin yhteydessä saaneet varmuuden vauvan käsittelyyn vedessä.

” Sain kurssilla varmuutta ja rohkeutta käsitellä lastamme vedessä.” (äiti, 8.)

”Olen paljon varmempi lapsen kanssa nyt, mitä olin alussa.” (äiti, 16.)

”Vauva oppii myös hirmuisesti uusia asioita ja uinnista sai uusia virikkeitä myös kotioloihin.” (äiti, 4.)

” Toivon että lapsi oppisi pitämään vedestä, eikä pelkäisi.” (äiti, 6)

Useat äidit suunnittelivat käyvänsä jatkossa uimassa (6) ja myös mahdollisten uusien vauvojen kanssa vauvauinnissa (1). Äidit (2) uskoivat, että vauvalla oli mukavaa uinnissa. Omatoiminen uiminen vauvauinnin jälkeen (11) korostui monelle äidille tärkeäksi perheen yhteiseksi harrastukseksi.

”Saimme sitä mitä odotimmekin, eli lapsemme on tullut sinuiksi veden kanssa.” (äiti, 24.)

”Kivaa, että sai vinkkejä omatoimiseen harrastamiseen.” (äiti, 19.)

”Sai opastusta, miten vauvansa kanssa kannattaisi käydä jatkossa uimassa.” (äiti, 28.)

Esille odotuksissa nousivat myös vauvan vedenpelon poistaminen (5) ja ensimmäisen liikunnallisen harrastuksen aloittaminen (9). Kylpemisestä nauttivien vauvojen äidit toivoivat uinnin jatkavan näitä mieluisia ”roiskimis”-kokemuksia (8). Toisaalta myös se, että lapsi tottuu olemaan vedessä ja saa siitä positiivisia kokemuksia (27), koettiin tärkeäksi. Äidit (7) toivoivat myös, että lapsi saisi vauvauinnin myötä valmiudet oppia uimaan. Osa äideistä (5) toivoi vauvansa oppivan jo vauvauinnissa uimaan. Uimaan oppiminen vauvauinnin aikana nousi kerran enää esille loppuvastauksissa. Äideille oli tärkeää, että vauva ei enää pelkää vettä ja nauttii suihkussa tai kylvyssä olosta. (5).

”Uskon, että veteen tutustumisesta vauvana on hyötyä myöhemmällä iällä ainakin uinnin oppimisessa.” (äiti, 6.)

” Toivon vauvalle uimataittoa ja liikunnallista harrastusta.” (äiti, 23.)

Lapsen fyysisen ja psyykkisen kehityksen tukeminen vauvauinnilla oli myös äitien (9) mielessä. Se tukee liikkumisessa ja antaa lisää voimaa niin, että se auttaa maalakin (6). Äitien odotuksissa lapsen toivottiin kehittyvän sosiaalisesti ja tutustuvan toisiin vauvauimareihin. Kokemuksissa lapsen kehittyminen ja vedessä viihtyminen puolestaan koettiin merkittäviksi asioiksi.

”Mukava nähdä vauvan ilmeitä, kun hän kokee jotain uutta.” (äiti, 33.)

”Koen, että vauvauinti on lisännyt lapsemme sosiaalisuutta ja uskallusta kohdata erilaisia tilanteita.” (äiti, 21.)

”Toivottavasti elinikäinen liikuntaharrastus pojallemme.” (äiti, 31.)

Äidit kirjoittivat toiveitaan ohjauksen suhteen. He toivoivat saavansa yksilöllistä ohjausta (4) ja tarkkoja ohjeita (5) ja asiantuntevaa ja suunniteltua toimintaa (3). Vauvauintiryhmää toivottiin pieneksi (3). Toiveena (11) oli myös se, että ohjeet olisivat sellaisia, että voisi itse käydä myös uimassa. Kokemuksien yhteydessä muutamat äidit kirjoittivat risuja (4) ja ruusuja ohjaamiseen, vauvauinnin organisointiin sekä käytännön toteutukseen liittyen. Pelkästään ohjaajiin liittyi sekä positiivisia että negatiivisia tuntemuksia. Tyytyväisiä oltiin ohjaajien tapaan opastaa kädestä pitäen sukelluksissa, otteissa sekä uittamisessa (10). Ohjaajien luonteenpiirteistä pidettiin (2), ja he paneutuivat asioihin niin hyvin että asiat menivät perheille varmasti perille (1). Lisäksi muutama äiti oli kiitollinen siitä, että ohjaaja oli läsnä ensimmäisissä sukelluksissa etenkin äidin ollessa yksin vauvan kanssa vedessä (2). Ohjaajia pidettiin hyvin ammattitaitoisina ja osaavina (4) mikä vaikutti siihen, että uinneissa oli turvallista olla (2).

”Olemme saaneet asiantuntevaa ohjausta ja vauvauinnissa olo tuntuu turvalliselta, kun on asiansa osaava ohjaaja paikalla.” (äiti, 7.)

”Koen olevani riippuvainen ohjaajan avustuksesta etenkin sukellusten yhteydessä.” (äiti, 16.)

Jotkut äidit olisivat kuitenkin kaivanneet lisää ohjaajan läsnäoloa (5), sillä usein ohjaaja oli yhden perheen luona vain pienen hetken uintiajasta. Muutama ensikertalainen äiti olisi kaivannut perusteellisempaa ohjausta, sillä he kokivat omat otteensa vielä hyvin epävarmoiksi (2). Pieni joukko äitejä koki negatiivisesti sen, että allas oli täynnä perheitä, ohjaajia ja apuohjaajia (3).

”Altaalla vetäjät olivat koko ajan niin kiireisiä, ettei uuteen tulokkaaseen kiinnitetty juurikaan huomiota. Ja ensimmäisen kerran saimmekin polskia vauvan kanssa ihan kahden... ja teki mieli jättää homma siihen.” (äiti, 13.)

”Ensikertalaisia perheitä vois ohjata enemmän. Ihmeteltiin vaan, että kun altaassa oleskeltiin eikä tiedetty oikein mitä tehdä. Ohjaaja ois voinu olla aktiivinen, vaan kuulu puhuvan ihan, kun ei ees ois töissä, on tää vaan niin rentoo hommaa... no kai se on, jos vaan sivusta seuraa.” (äiti, 17.)

”Altaalla tositoimissa olimme kuin sillit suolassa kylki kyljessä, ja liikkeessa sai jatkuvasti varoa, ettei törmää kehenkään tai kolauta kyynärpäällään ketään. Saimme henkilökohtaista ohjausta max. kolme minuuttia molemmilla käyntikerroillamme. Koimme sen aivan liian vähäiseksi sillä olimme juuri aloittaneet.” (äiti, 40.)

”Ohjaajista ja heidän ammattitaidostaan on lähinnä positiivisia kokemuksia. Toivon, että saamme asiantuntevaa ja yksilöllistä ohjausta myös tällä kertaa, vaikka ryhmä olisikin suuri.” (äiti, 43.)

”Ohjaajat osasivat ottaa hyvin huomioon erilaisten vauvojen tarpeet. Puoli tuntia on suht´ lyhyt aika, joskin vauvalle täysin riittävä, joten uintikerroista on jäänyt lähes poikkeuksetta hyvä mieli koko perheelle.” (äiti, 35.)

”Oli mukava, että alku- ja loppuleikkien jälkeen jokainen sai nauttia vedestä oman perheen voimin. Apua ja neuvoja oli tarjolla riittävästi.” (äiti, 11.)

”Olisin toivonut ryhmään vielä enemmän yhdessä tekemistä, on kylläkin alku- ja loppuleikit, mutta sitten tehdään harjoituksia yksin. Olisi ollut mukavaa, jos olisi puolessa välissä tuntia ollut jokin pieni leikki yhdessä tai pienissä ryhmissä... jos vaikka musiikkia olisi sitten tullut nauhalta. Näin vauvat pääsisivät enemmän olemaan lähellä toisiaan, kun muut vauvat kuitenkin kiinnostaa. Ja ehkä tutustuisi myös itse paremmin muihin vauvauintilaisiin.” (äiti, 37.)

”Oli mukavaa, ettei uinnissa ollut liikaa porukkaa, eikä melutaso siten noussut liian korkeaksi.” (äiti, 21.)

Yksi ensikertalainen äiti oli kokenut ohjaajan passiivisena eikä kokenut saaneensa tarvitsemaansa ohjausta. Pukuhuoneiden siisteyttä arvosteltiin myös (1). Lisäksi ryhmäkoot paisuivat äitien mielestä liian suuriksi (3) vähentäen ohjauksen määrää yhtä perhettä kohti turhan paljon. Lisäksi vauvauintituokion rakenteeseen olisi toivottu muutoksia (3). Toiveissa oli lisää yhteistä tekemistä, musiikkia, organisoidumpaa etenemistä ja leikkejä. Myös ohjaajien persoonallisia eroja puntaroiitiin (2). Toisista pidettiin enemmän kuin toisista.

”Ohjaajissa oli jonkin verran eroja. Toisista pidin enemmän kuin toisista.” (äiti, 3.)

Ohjaajan lähtökohdat rakentaa tunteja ja kontrolloida vauvauintiperheiden määrää vaihtelevat kunnittain. Jokainen tuo vauvauintituokioihin oman persoonallisen tavon ohjata ja olla läsnä. Kunnat ja liikuntatoimi varmasti tekevät kovasti arvokasta työtä sen puolesta, että mahdollisimman moni perhe pystyisi osallistumaan uinteihin silloin, kun se on perheen pienelle ajankohtaista. Usein ryhmäkoot paisuvat suuriksi ja ohjaajalla on kovakin työ ehtiä käydä juttelemassa perheiden kanssa ja neuvomassa heitä eteenpäin. Altaassa on ohjaajia yleensä kymmentä perhettä kohti 1 ohjaaja mikä usein koetaan riittäväksi. Altaan koko määrää usein myös sen, paljonko perheitä on järkevää ottaa kerralla uinteihin.

Vauvauinnin eteneminen alkaa kotona tehtävien harjoitteluiden jälkeen yhteisesti ohjatussa ympäristössä. Kotiharjoitteluiden jälkeen lapsi on jo jotenkin valmistautunut siihen, että peseytyminen tapahtuu viileämmällä vedellä, runsaalla vedellä ja

tiettyyn kellonaikaan. Äiti ja isä ovat tällöinkin läsnä lapsen kylvettämisisä. Silloin uusi asia, vauvauinti, ei tule vauvalle niin isona yllätyksenä ja vauva saattaa hetki hetkeltä nauttia uintihetkeästä yhä enemmän. Jos vauvan temperamentti, unirytmii tai sairastelu vaikeuttavat esivalmisteluita tai ylipäänsä vauvauintiin osallistumista perheen uintihetket saattavat jäädä harmittavan lyhyiksi ja perhe saattaa jäädä pois uinnista. Äitien kokemuksissa vauvauinnin aikainen alkamiskohta vaikutti viiden perheen poisjäänteihin ja uintikertoja ei kertynyt. Yksi äiti tunnusti aamuhätyksien olevan hänelle varmasti kovempi paikka kuin vauvalle. Muutamat äidit (4) toivoisivat, että uinnit alkaisivat myöhemmin, sillä vauva joudutaan usein herättämään uniltaan ja on siksi altaassa kiukkuinen. Äitien kokemuksissa vauvan temperamentti ja vireystila vaikuttivat uintiin positiivisesti tai negatiivisesti (3). Kahdessa perheessä vauvan sairastelut estivät osallistumisen useille uintikerroille.

Ohjaajan näkökulmasta voisi toivoa, että perheet eivät luovuttaisi ensimmäisiin itkukohtauksiin vaan yrittäisivät uudelleen. Eteneminen pienin askelin ja uimahallin, melun ja aikaisten aamuhätyksien muututtua vauvalle sopivammiksi myös vanhemmat voivat kokea onnistuneensa ja vauvauinti saattaa hyvinkin onnistua.

”Vauvan valvottamat yöt tekivät meidän vauvauintikokeilustamme ihan vaan kokeilun, ei sen enempää.” (äiti, 1.)

”Melkoinen rullanssi sinne lähtö aina on, mutta kannattaa.” (äiti, 14.)

Rahakin nousi esille ja se, että vauvauinti on vastanneiden äitien mielestä aika kallista Jyväskylässä, joten äidit (3) toivoivat rahoilleen vastinetta. Loppukyselyssä äitien (3) mielestä uintikertojen hinta on Jyväskylässä todella korkea.

”Hintaansa nähden vauvauinti on kallis täällä Jyväskylässä. Luulen, että seuraavien lasten kanssa opetan itse, niin pääsen halvemmalla. Loppujen lopuksi vauva ehtii olla altaassa puoli tuntia, jossa häntä opetetaan max. viis minuuttia. Törkeen kallis minuuttihinta, kun täytyy pulittaa viistoista euroo siitä hyvästä. Muuten opetus on perustasoa. Vauvan osaa itsekin opettaa ylläpitämään refleksin, kun oppii oikeat otteet, miten vauvaa pidetään vedessä.” (äiti, 26.)

” Koska vauvauinti opiskelijabudjetilla elävälle perheelle on varsin kallis harrastus, haluaisin että toiveitamme kuunneltaisiin mahdollisimman paljon.”

(äiti, 13.)

Seuraavassa on esimerkkejä ja lainauksia äitien vastauksista eri teemoihin jaoteltuna. Odotuksen perään kirjasimme samaisen äidin kokemukset vauvauinnista, jos hän on vastannut myös loppukyselyyn. Valitsimme esimerkit sattumanvaraisesti arpomalla ja katsoimme, mihin tyyppiin kyseinen vastaus sisältönsä perusteella sopii parhaiten. Liitteessä 3 äitien odotukset on listattu yksityiskohtaisemmin ja äitien omia sanoja käyttäen.

1. Perheen yhdessä olo

”Odotan vauvauinnilta eniten yhteistä nautinnollista ”liikuntahetkeä” viikonloppuisin. Vauvauinnista tulisi perheen ensimmäinen harrastus vauvan kanssa... Ennen vauvan syntymää olemme harrastaneet miehen kanssa paljon liikuntaa, joten vauvauinti tuntui kivalta/yhteiseltä puuhalta tutustuttaa vauvaa liikunnan pariin.”

(äiti, 5.)

”Että se olisi mukava koko perheen harrastus ja että vauvakin tykkäisi siitä.”

(äiti, 6.)

”Kyllä vastasi odotuksia. Vauva nauttii vedessä olosta, koko perhe on yhdessä, pukuhuoneessa tulee jutusteltua muiden äitien kanssa. Eli sosiaalinen tapahtuma... ilman kurssia oltaisiin varmaan arempia veden suhteen. ”

(äiti, 6.)

”Hauskaa yhdessäoloa koko perheelle ja ihana uusi harrastus!! Odotan jo innolla syksyisiä sunnuntaiaamuja!”

(äiti, 27.)

” Kävimme uinnissa vain kerran aikaisen alkamisajan vuoksi. Eikö vauvauinti voisi alkaa myöhemmin? Hinta- laatu - suhteeltaan puolen tunnin pulikointi on kyllä aika kallista, vähän rahastuksen makua! Ekalla kerralla allas oli vauvojen lisäksi täynnä apuohjaajia, jotka tekivät tunnelmasta hiukan levottoman käydessään vuorolla ky-

selemässä ”miten homma sujuu?” Jatkamme uintiharrastusta itsenäisesti koko perheen voimin.” (äiti, 27.)

Perheen yhdessä olemisen ja tekemisen alle sijoittuneet toiveet ja odotukset kuuluivat lähestulkoon jokaiseen vastukseen jollain muotoa. Äidit kuvasivat tätä yhteistä harrastusta ja kodin ulkopuolella tapahtuvaa ajanvietettä lukuisin eri sanoin. Äitien kirjoituksissa odotukset ja kokemukset mielestämme täyttyivät tämän teeman kohdalla. Äidit toivoivat viettävänsä yhteistä aikaa perheen kesken ja näin suuressa osassa loppuvastauksia tapahtuikin. Isien roolia korostettiin alkukyselyissä, mutta loppuvastauksissa tämä ei nousut niin selkeästi esille. Lieneekö syy siinä että äidit kokivat onnistuvansa itse sukelluttamisissa, vauvan käsittelyssä yms., minkä vuoksi usein isän ajatellaan hoitavan nämä seikat vauvauinnissa äidin katsoessa sivummalta. Vastausta emme tähän tiedä.

2. Vauvan hyvinvoinnin tukeminen

”Toivoisin saavani vauvauinnista vauvalleni helpotusta itkuisuuteen kun vauva saa mieluisia virikkeitä. Ihana nähdä vauvan uusia ilmeitä.” (äiti, 15.)

”Vauvauinti on ollut meille kaikille positiivinen kokemus. Olemme saaneet asiantuntevaa ohjausta. Sunnuntai aamuisin nouseminen tuntuu aina vähän nahkealta. Vauvamme on nauttinut harrastuksesta mikä näkyy myös kotona kylvetäessä. Sukeltaminen näyttää olevan hänelle myös mieluisaa. Vauvauinti tuo kivasti vaihtelua arkirutiineihin.” (äiti, 15.)

” Toivoisin ennen kaikkea tutustumista vauvaan ja hänen reaktioihinsa, kehityksensä seuraamista, uusia ilmeitä, eleitä uudessa ympäristössä.” (äiti 41.)

Vauvan kehittymisen merkitystä korostettiin molemmissa vastausvaiheissa. Toiveissa tämäkin tuli selvemmin esille. Vauvan kokonaisvaltaista kehitystä haluttiin tukea hankkimalla ohjaajilta tietoa omatoimiseen uintiin sekä sisukkaasti viemällä omaa lasta vauvauintiin aina, kun siihen vain oli mahdollisuus. Vauvan hyvinvoinnin alle sijoittuu myös jatkuvaan uintiharrastukseen ja uimaan oppimiseen kannustaminen. Lapselle haluttiin taata mahdollisuus oppia nauttimaan vedestä elementtinä

samalla kun vesi toimii vastuksena kehittäen motorisia taitoja. Vauvan sosiaalisuuden ja vuorovaikutuksen lisääminen kuuluivat selvästi äitien odotuksiin, jotka väistyivät kokemuksista kyseltäessä.

3. Vedessä viihtyminen

” Toivon yhteistä harrastusta koko perheen voimin. Uiminen helpottaisi vauvan suhtautumista veteen. Itse pääsisi tutustumaan muihin vanhempiin ja vauvoihin. ”
(äiti 20.)

*”Odotuksena luottamusta äidin, isän ja vauvan välillä ja mikseipä myös veteen..
.toivottavasti ei tule pelkoja veteen”*
(äiti, 32)

”Lapsi nauttii vedestä ja vähäuninen lapsi nukkuu uinnin jälkeen hyvin. Mukava yhteinen hetki perheelle, joka rytmitti mukavasti päivää... kun vauva heräsi muutenkin aikaisin, oli kiva lähteä uimaan, mutta silti ehti tehdä päivän aikana kaikenlaista.”
(äiti, 32)

Vauvan vedessä viihtyminen ja vedestä nauttiminen olivat molemmissa kyselyissä yleisiä. Tämä odotus äitien osalta täyttyi. Sekä vanhemman että lapsen viihtymien koettiin tärkeäksi: siinä missä vanhempi kokee viihtyvänsä muiden seurassa ja saavansa sosiaalista tukea, lapsi pystyy nauttimaan vanhemman läsnäolosta mukavassa ilmapiirissä. Ohjaajan ote vaikuttaa positiivisesti tai negatiivisesti vedessä viihtymiseen ja koko vauvauintitapahtumaan. Ohjaajia kommentoitiin yllättävänkin runsaansanaisesti kyselyn toisessa vaiheessa, kun ensimmäisen vaiheen asioiksi ylsivät vain toiveet ryhmäkoosta sekä asiantuntevasta ohjauksesta.

Äitien vastauksissa tunteellisuus, lapsen kanssa kotona oleminen ja tietynlainen herkkyykskin näkyivät. Äidit eivät peitelleet kertoa odotuksiaan ja heistä selvästi näki, että he odottivat innokkaina vauvauintihetkiä. Äitien vastauksissa toiveet olivat perheen yhdessäoloon ja vauvan viihtymiseen liittyviä. Odotukset puolestaan vastasivat näihin mielestämme hyvin, mutta nyt organisointiin sekä vanhempien omiin tunteuksiin oli kiinnitetty enemmän huomiota. Uskomme, että kun perusasiat vauvauinnissa, viihtyminen, turvallisuus ja oppiminen, ovat täyttyneet, van-

hemmillä on ollut mahdollisuus kertoa ajatuksiaan niistä negatiivisistakin asioista. Yleisesti ottaen negatiivisesti asioihin suhtautuneet äidit olivat käyneet vauvauinnissa vain muutaman kerran ja perustaneet käsityksensä uintiin tämän kerran perusteella. Kyselyyn osallistuvat perheet kun olivat osallistuneet vauvauintiin 1-20 kertaa. Mielestämme tämä näkökulma tulisi huomioida, kun tulkitaan vanhempien vastauksia.

8.1.2 Isien odotukset ja kokemukset sekä johtopäätökset

Isien odotukset on nähtävillä kuviossa 3a sekä kokemukset kuviossa 3b. Lisäksi liitteessä 4 on koottu kolmen teeman mukaan isien kommentit odotuksista vauvauinnin suhteen. Isien kirjoituksissa päällimmäisenä odotuksena oli tutustuminen veteen elementtinä ja yhteinen aika vauvan sekä perheen kanssa. Vauvan motoriaan tukeminen nousi isien odotuksissa myös esille. Lisäksi vauvauinnin käytännön toteutus askarrutti heitä. Positiivinen ja turvallinen tunne vauvauinnissa koettiin tärkeäksi uinnin mielekkyyden kannalta isien keskuudessa.

Isät (14) kirjoittivat odottavansa vauvan tottuvan veteen elementtinä vauvauinnin aikana. Samainen asia nousee esille myös äitien odotuksissa. Uimaan oppimisen uskottiin olevan vauvauinnin myötä myös tulevaisuudessa helpompaa (2).

”Pääsee leikkimään ja viihtymään tytön kanssa. Samalla tyttö oppii tuntemaan veden elementtinä. Toivottavasti se helpottaa jatkossa uimaan oppimista.”

(isä, 3.)

”Vauva tutustuu veteen ja saa mukavia elämyksiä.”

(isä, 6.)

”Mukavia hetkiä lapsen kanssa, jotta hän tottuisi veteen ja saisi sitä kautta vahvistusta kehitykseensä fyysisen puolen osalta. Ja rohkeutta myös.”

(isä, 7.)

”Saa positiivisen ja turvallisen olon heti ensikerrasta lähtien.”

(isä, 11.)

Isien vastauksista heijastui usein mukavuuden ja hauskuuden odotus koko perheelle vauvauinnin myötä. Lisäksi turvallisuus oli myös olennainen toiveissa. He kokivat

tärkeäksi perheen yhteisen ajan löytymisen (10). Yhteisen ajan vauvan kanssa koki tärkeäksi neljä isää. Usein vanhemmat mielsivätkin, että vauvauinnissa isäkin pääsee luontevasti toimimaan vauvan kanssa, kun äiti on yleensä aivan pienen vauvan kanssa enemmän. Voi olla, että isä käy töissä, eikä tästäkään syystä ehdi olla vauvan kanssa niin paljoa. Kokemusten ja elämyksien (6) saavuttaminen sekä positiiviset uintikokemukset olivat isien (3) kirjoituksissa esille nousevia asioita.

”Ilonaihetta vauvalle ja mukavaa yhdessä oloa.” (isä, 21.)

”Haluan tarjota vauvalleni samanlaisia kokemuksia mitä itse uinnista saan, siis monipuolista ja kehittäväää liikuntaa sekä vapautta ja mahdollisuuksia joita vesi elementtinä tarjoaa.” (isä, 20)

Isät odottivat vauvansa motoriikan ja kehonhahmotuksen kehittyvän vauvauinnin myötä (4). Yleensäkin isiltä löytyi kiinnostusta kehityksen tukemiselle vauvauinnin avulla.

”Lapsen koordinaatiokyvyn parannus. Oppi tuntemaan omien raajojensa liikealueet.” (isä, 2.)

Yhden isän huolena vauvauinnin suhteen oli se, että tytär näyttää hauskalta ”pieneltä sammakolta” uimapuvussaan. Vuorovaikutusodotukset tulivat isien vastauksissa myös esille. Vauvan sosiaalisuus ja kontaktit muihin ilmenivät odotuskirjoituksissa myös isillä.

”Lapsi tapaa muita vauvoja.” (isä, 19.)

Äidit toivoivat itse myös tapaavansa muita samassa elämäntilanteessa olevia vanhempia. Isät eivät odotuksiinsa tällaista asiaa olleet kirjanneet, vaan he keskittyivät enemmän vauvan sosiaalisuuteen ja vuorovaikutukseen muiden vauvojen ja vanhempien kanssa. Vauvan rohkeuden karttumisen ja uimaan oppimisen helpottumisen myös isät kirjasivat tärkeäksi (4). Isät odottivat myös yhteisiä oivaltamisen hetkiä ja virikkeitä vauvalleen vauvauinnin myötä (3).

”Hienointa olisi kokea oivaltamisen hetkiä tytön kanssa. Oivaltamisia sekä tytöltä että isältä.” (isä 12.)

Isiä askarrutti myös ryhmien koko ja käytännön toteutus. Minkä kokoisia ryhmät tulevat olemaan ja kuinka hyvin niihin mahtuu mukaan? Vesimyrkytyksestä he olivat varmaan myös kuulleet huhuja, koska he toivoivat, ettei vauva nielisi uinneissa liikaa vettä (2). Onneksi sellaiset asiat voidaan ohjatussa vauvauinnissa minimoida.

”Vauvalla on hauskaa ja toivottavasti ei niele liikaa vettä.” (isä, 15.)

”Ei ole sen kummempia harha- tai ennakkokäsityksiä siitä, mitä tuleman pitää. Ainoa asia, joka mietityttää, on miten järjestäjät selviävät, koska vauvauinti on niin suosittua ja ryhmiin on kova tunku.” (isä, 13.)

Seuraavassa on isien vastauksista lainauksia kolmeen eri teemaan jaoteltuina. Kirjasimme samaan niin isän vauvauintiodotukset ja -kokemukset, jos ne olivat yhdistettävissä ja jos hän oli vastannut molempiin kyselyihin. Valitsimme esimerkit satumanvaraisesti ja katsoimme, mihin tyyppiin kyseinen vastaus sisältönsä perusteella sopii parhaiten. Liitteessä 4 isien odotukset on listattu yksityiskohtaisemmin.

1. Yhteinen ajanviette

Usein vauvauintia pidetään ensimmäisenä yhteisenä harrastuksena perheelle. Tässä isä pääsee myös hyvin mukaan lapsen kanssa toimimiseen. Uskomme, että tästä syystä kyseinen asia nousikin isien vastauksissa yhdeksi keskeisimmistä teemoista.

”Odotan mukavia yhdessäolon hetkiä, yhteistä harrastusta.” (isä 2.)

”Mukavaa yhdessäoloa ja pojalle hyvä ja turvallinen tutustuminen elementtiin vesi. Olemme tyytyväisiä.” (isä 2.)

”Odotan riemullisia hetkiä vauvan nauttiessa uimisesta. Lisäksi odotan perheen yhdessäoloa ja yhdessä tekemistä.” (isä, 16.)

”Vauva nautti odotetusti vedessä oloista ja uintitapahtuma oli koko perhettä yhdistävä tilaisuus, kun saimme kaikki olla mukana. Myös kaksi vanhempaa sisarusta.”

(isä, 16.)

2. Vesi elementtinä tutuksi

Toiveista kävi ilmi se, että vauvan tutustuttaminen pienestä pitäen veteen oli odotuksissa. Tämä vanhemmat kokevat tärkeäksi ja ensiarvoiseksi myös vauvauinnissa.

”Odotan, että vauvamme tutustuu veteen elementtinä...”

(isä, 5.)

”Saimme riittävästi ohjausta ja oli mukavaa tutustua muihin vanhempiin ja vauvoihin. Lapsemme viihtyi vedessä hyvin ja meillä oli hauskaa.”

(isä, 5.)

3. Käytännön toteutus ja vauvan motoriikan tukeminen

Ohjaustoiminta ja käytännönjärjestelyt askarruttivat isiä aluksi. Suurin osa oli niihin tyytyväisiä kokemuksia kertoessaan. Kuitenkaan aivan kaikki eivät olleet saaneet sitä, mitä olisivat toivoneet. Kalleus oli myös askarruttava syy ja myös harrastuksen lopettamisen peruste.

”Ohjaajat ovat olleet innostuneita ja asiantuntevia, joten käymme uimassa jatkosakin mielellämme.”

(isä, 3.)

”Mukava kokemus, mutta hinnaltaan aivan liian kallis. Mekin olemme vielä opiskelijoita joten tulot ovat kovin niukassa. Tämä oli myös syy miksi lopetimme vauvauinnin.”

(isä, 6.)

”Ihan mukavat tunnelmat, sillä edistymistä lapsen kohdalla tapahtui. Aiomme jatkaa harrastusta.”

(isä, 7.)

”Muutamalla kerralla jäimme kokonaan ilman henkilökohtaista ohjausta, mikä tietysti harmitti. Asia korjaantui kyllä, kun annoimme palautetta.”

(isä, 8.)

Se, että isä kirjoittaa heidän jääneen ilman ohjausta kokonaan, vaatii ohjaajilta valppautta, ettei näin jatkossa kävisi. Kuitenkin palautteen saannin jälkeen asiaan on reagoitu, ja asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä jatkossa. Kaikki vanhemmat eivät tällaisesta asiasta kuitenkaan tule sanomaan, ja onkin harmillista, jos näin pääsee käymään. Seuraavassa isä ottaa kantaa myös siihen, kuinka vauvauinnista olisi hyvä tiedottaa vanhempia ja missä. Idea vaikuttaa toimivalta ja onkin käytössä joissain neuvoloissa. Toiset luonnollisesti markkinoivat toimintaa aktiivisemmin kuin toiset.

”Pidän vauvauintia niin tärkeänä asiana vauvan kehitykselle ja koko perheen yhdessäololle että suosittelen sitä lämpimästi kaikille lapsiperheille. Mielestäni synnytysairaaloissa ja neuvoloissa pitäisi olla tarjolla enemmän tietoa vauvauinnista, sen iloista ja eduista.”

(isä, 10.)

Pääsääntöisesti isät olivat olleet tyytyväisiä toimintaan, mutta kehityskohtiakin löytyi. Olikin hyvä, että asiat tulivat ainakin tätä kautta julki ja myös ohjaajien tietoisuuteen.

9 TUTKIMUKSEN KRIITTINEN ARVIOINTI

9.1 Vanhempien kysely

Ennen kun perhe saa osallistua vauvauintiin, heille kuuluu järjestää infotilaisuus. Infotilaisuuteen osallistuminen on edellytys uuden harrastuksen aloittamiselle. Ketkä vanhemmat osallistuivat juuri silloin, montako heitä ylipäänsä tulisi infotilaisuuksiin. Vaikuttivatko muut infossa olleet vastauksiin, oliko vanhemmilla kiire tilaisuudesta pois, olisivatko he halunneet tietää tällaisesta aineistonkeruusta jo ennen kun he ylipäänsä saapuivat infotilaisuuteen? Vai halusivatko vanhemmat kenties saada infotilaisuuden vaan nopeasti pois alta. Listaa ja kysymyksiä voisi jatkaa vielä pitkään. Näistä seikoista pystyimme ennen tilaisuutta vaan vaihtamaan keskenämme ajatuksia.

Infotilaisuudessa keräämämme aineistot koostuivat erilaisista määristä äitien ja isien vastauksia. Vastanneet kirjoittivat kuitenkin omia odotuksiaan täysin vapaaehtoisesti ja tietäen sen, ettei heidän vastauksiaan tulla käyttämään väärin missään tilanteessa. Muutamista (2) vastauksista näkyi se, että äiti oli tullut tilaisuuteen ”kuuntelemaan sen pakollisen luennon”, sillä ilman infotilaisuuteen osallistumista ei saisi vauvauintia aloittaa ollenkaan. Lähtökohdat osallistumiseen ja vastaamiseen olivat vanhemmilla siis hyvin erilaiset.

Vastausten määrää oli mahdotonta tietää etukäteen ja vastauksista huomasikin sen, että äidit käyttivät hyvin paljon enemmän aikaa vastuksiinsa kuin isät. Rehellisesti sanottuna, odotimme kaiken kaikkeaan pidempiä vastauksia sekä äideiltä että isiltä. Aineistojen sukupuolen mukaan tehtävät vertailut olivat vastauksien pituuden mukaan lähes mahdottomia, sillä isien vastauksien laajuus ei yltänyt äitien tasolle kummassakaan aineistonkeruun vaiheessa. Avoimet kysymykset tai pienimuotoinen essee eivät välttämättä palvelleet isiä ja uskomme, että haastattelumuotoinen aineistonkeruu olisi saattanut tuoda enemmän ajatuksia ja näkemyksiä niin isille kuin äideillekin. Tämä olisi voinut olla erityisesti aineistonkeruun ensimmäisessä vaiheessa hyödyllinen menetelmä, mutta toisaalta silloin vapaaehtoisten kyselyyn osallistuneiden määrä olisi saattanut jäädä entistäkin pienemmäksi.

Yhtenä tarkoituksemme oli vertailla äitien ja isien vastauksia ja mahdollisuuksien mukaan katsoa perheen sisäisiä odotuksia ja kokemuksia. Tämä kuitenkin osoittautui lähes mahdottomaksi, sillä kyselylomakkeeseen emme pyytäneet tarkempia henkilötietoja tai esimerkiksi vauvan tietoja. Jos saisimme tehdä työn uudestaan, pohdisimme kyselyn toteuttamista uudelleen. Kuitenkin olemme tyytyväisiä tutkimuksen luotettavuuteen, sillä pystyimme mielestämme kattavasti selittämään infotilaisuudessa vanhempien odotuksia.

Kirjallisuuden ja ohjaajanäkökulmamme mukaan äitien roolit ja läsnäolo voivat näkyä myös näissä vastauksissa. Läsnäolo siinä missä asioihin tunteella ja ajatuksella tarttuminen saattoivat vaikuttaa siihen että naiset halusivat auttaa meitä työmme teossa ja kirjoittivat paljon enemmän ajatuksiaan, joista saimme paljon irti. Isien käytännöllinen ajattelu ja toiminnallisuus saattoivat olla syitä siihen, että kirjoittamistilanteesta haluttiin päästä mahdollisimman nopeasti pois ja ylimääräinen paperi mahdollisimman nopeasti pois silmistä. Heidän vastauksiensa laajuuden hajonta olikin suurta. Kaiken kaikkiaan vanhemmat olivat kuitenkin pääsääntöisesti mukavasti kiinnostuneita vastaamaan kysymyksiin ja kertomaan ajatuksiaan.

Kyselymme toiseen vaiheeseen vastasi kaiken kaikkeaan suppeampi joukko äitejä ja isiä, mikä vaikutti myös vastauksien sukupuoleen sidottuun vertailuun. Isien palautteet niin ennen kuin jälkeenkin jäivät toivottua pienemmäksi. Lähetimme uusinta-vastauspyynnön äideille ja isille kerran, mikä toi vastauksia onneksemme vähän lisää.

Äitien vastauksista huomasimme sen, että pitkään lapsen kanssa kahdestaan oleminen saivastusta mukavaa vastapainoa isän osallistuessa uintikerroille mukaan. Äidit olivat selvästi innoissaan siitä, että isä ja lapsi pystyivät tekemään yhdessä myös jotain. Yhteinen tekeminen ja yhteisen ajan löytäminen nostettiinkin monissa vastauksissa päällimmäisiksi asioiksi. Vauvan viihtyminen, veteen tottuminen, ohjaajien läsnäolo ja muut perheet tulivat vasta sen jälkeen esille.

9.2 Haastattelu

Haastattelun kohdehenkilön valintaa voi miettiä kriittisesti. Miksi valitsimme juuri Sepän emmekä esimerkiksi muita vauvauinnin pioneereja kuten Karlssonia tai Autti-Rämöä? Yksiselitteistä vastausta tähän ei ole. Työmme ohjaaja ehdotti asiantuntijalausunnon hankkimista ja kuin sattuman kaupalla hän ehdotti Seppää ja innostuimme asiasta. Hänen työuransa ja meriittinsä herättivät meissä mielenkiinnon, sillä kiinnostus saada kommentteja miesohjaajalta, kouluttajalta ja vauvauinnin uranuurtajalta varmasti avartavat meidän, vauvauinnin ohjaajien näkemyksiä tästä 25-vuotiaasta suomalaisesta vauvauinnista.

Lähestyimme Seppää kesällä 2007 sähköpostitse ja odottelimme kärsivällisesti vastausta. Tiesimme kesäloman olevan opettajana toimivan Sepän loma-aikaa, emmekä silloin vaivanneet lomalaista. Loppukesästä Seppä lähestyi meitä sähköpostitse ja lupautui antamaan lausunnon ja oman näkemyksensä ja kokemuksensa meidän tietoon. Seppä ehdotti itse, että haastattelu tehtäisiin kasvotusten, sillä tarinoita 25 vuoden ajalta oli hänellä jäänyt takataskuun useita. Totesimmekin, että paras tapa olisi ikuistaa haastattelu nauhalle ja sovimme päivän haastattelulle. Seppä sai hyvissä ajoin ennen haastatteluajankohtaa sähköpostin välityksellä kysymykset, joita häneltä haastattelun yhteydessä tultaisiin kysymään.

Haastattelutilanteessa Sepälle tiedotettiin se, ettei hänen puhettaan tulla käyttämään missään ilman hänen lupaansa. Tässä työssä käytetyt lainaukset ovat Sepän itse tarkistamia ja oikeaksi todistamia. Haastattelun edetessä ja asioiden rönsyillessä kysymyksiä tuli myös Sepälle lähetetyn listan ulkopuolelta. Ne litteroitiin, mutta niitä ei käytetty tässä työssä.

9.3 Tutkimuksen kokoamisen arviointi

Tutkimuksen kaikki kolme vaihetta seurasivat loogisesti toisiaan. Ensimmäinen kysely, toinen kysely ja asiantuntijalausunto täydensivät toinen toisiaan. Erityisesti Sepän haastattelu sai osan kysymyksistään kyselyiden perusteella. Halusimme näkökulmaa vanhempien odotuksille ja kokemuksille. Uskomme, että harva vauvauin-

tiin osallistuva vanhempi edes tietää niitä lähtökohtia, mistä tätä koko toimintaa on lähdetty kehittämään. Se yllätti meidätkin.

Työn kokoaminen oli haastavaa mutta mielenkiintoista. Vastauksien teemoittelu ja tyypittely oli haastavaa sillä erot vanhempien kuvauksissa oli suhteellisen pieniä. Samaa tarkoittavia asioita tuli paljon mutta myös osalta vastaajista tuli esille aivan erilaisia näkökulmia. Positiiviset tuntemukset ja odotukset niin ennen kuin jälkeenkin olivat yleisempiä kuin negatiiviset, siksi nämä nousivat esiin niin teemoittelussa kuin tyypittelyssäkin (ks. kuvat 2 ab ja 3ab sekä liitteet 3 ja 4). Pyrimme kuitenkin luotettavuuden nimissä tuomaan vanhempien negatiivisia kokemuksia myös esille vaikka niitä tuli suhteessa positiivisia vähemmän. Muutama vanhempi ei kyselyssä vastannut esittämiimme kysymyksiin vaan kertoivat vinkkejä käytännön organisointiin ja vauvauintitapahtuman järjestäjälle.

Vauvauinnin näkeminen uusista historiallisista sekä vanhempien näkökulmista oli avartavaa. Uudet ajatukset ja mielipiteet nykyisestä vauvauintitoiminnasta heräsivät. Toiminta, mitä SUH järjestää on ensiarvoisen tärkeää. Vanhempien mielipiteitä tulee toki kuunnella ja neuvoista ja vinkeistä pitää oppia. Silti voisimme sanoa, että suomalainen vauvauintitoiminta voi hyvin emmekä näe syytä siihen, miksi jotkut vanhemmat ovat tyytymättömiä tähän harrastukseen. Se on luonnollista ja ymmärrettävää etteivät kaikki vauvat viihdy vedessä eikä vauvauinti sovi erilaisista syistä kaikille lapsille.

Kaikki mitä vauvauinnissa on 25 vuoden aikana tapahtunut, on ollut positiivista kehitystä ja muutosta on tapahtunut parempaan suuntaan. Hygienia-asioihin kiinnitetään hurjasti enemmän huomiota kuin mitä 80-luvulla sekä ohjaajien koulutus ja samalla vauvojen turvallisuus ovat huomattavasti kehittyneet. Vauvauinnin perusajatus on kuitenkin koko ajan säilynyt samana vaikka vauvauintipaikkoja on tullut hurjasti lisää. Veden ystäväksi -ajatus toivottavasti saattaa suomalaisia vauvauintia vielä tästä eteenpäinkin.

10 LOPPUAJATUKSIA JA JATKOTUTKIMUSIDEOITA

Tutkimuskysymyksiin vastaaminen ei ollut niin yksinkertaista, mitä työmme alkuvaiheessa ehkä saatoimme ajatella. Äitien ja isien erikokoiset aineistot vaikeuttivat työtämme aika paljon. Olisimme halunneet vertailla pariskuntien vastauksia, mutta yhdistely jälkikäteen koitui lähes mahdottomaksi. Jälkeenpäin ajateltuna, laatisimme kyselykaavakkeet varmasti toisin, jotta saisimme niistä selville selkeämmin pariskuntien vastaukset ja niiden yhtäläisyydet sekä erot. Lisäksi sukupuoleen sidottu odotuksien ja kokemusten vertailu, pienempi otos ja laajempi haastattelu, olisivat voineet tuoda syvempiä näkökulmia. Toisaalta nyt saimme mielestämme kattavan otoksen vanhempia ja saimme kuulla heidän mielipiteitään sekä kokemuksiaan. Jotkut vanhemmista olivat kirjoittaneetkin vastauksiinsa toivovansa meidän vievän heidän ajatuksiaan eteenpäin.

Jatkossa toivoisimme, että vauvaa odottaville perheille kerrottaisiin äitiysneuvoloissa järjestelmällisesti vauvauinnin mahdollisuuksista tukea vauvaa ja samalla lisätä perheen yhteenkuuluvuutta. Asiasta tiedottaminen kuuluu mielestämme niin terveydenhuollon piiriin siinä missä liikuntatoimellekin. Sekä äideille että isille tiedottaminen on mielestämme yhtä tärkeää.

Taloudellinen tilanne tai lapsen vamma ei mielestämme saisi olla esteenä vauvauintiin osallistumiselle. Oli kyseessä sitten opiskelijaperhe tai yksinhuoltaja, raha tai kertamaksut vauvauintiin eivät saisi olla kenellekään este päästä tähän harrastukseen mukaan. Joillain paikkakunnilla näihin asioihin suhtaudutaankin esimerkillisesti ja otetaan lisäksi huomioon muun muassa se, miten kehitysvammaisia ja huumelapsia otetaan pienestä vauvasta pitäen mukaan toimintaan. Mielestämme tämä aihepiiri olisi oivallinen lähestymistapa jatkotutkimuksia ajatellen.

Ilman valtion tukea ja yhteiskunnan tarjoamia mahdollisuuksia yksittäisille kunnille ja liikuntatoimille vauvauintia ei pystytä toteuttamaan. SUH:n organisoima kouluttaminen ja kattojärjestönä toimiminen ei hyödytä kuntalaisia, jos vauvauintia tarjoavat paikat ovat puutteellisia. Siksi koemme ensiarvoisen tärkeäksi sen, että uimahalleja saneerataan ja peruskorjataan vastaamaan turvallisen vauvauintipaikan

kriteerejä. Uskomme, että tästä korjaustyöstä saavat hyötyä kaikki kuntalaiset, jotka uimahalleja käyttävät.

Ohjaajiin kohdistuneet vanhempien antamat palautteet olivat sävyltään vaihtelevia. Ohjaajan näkökulmasta tarkasteltuna olisi mielenkiintoista selvittää, miten ohjaajat kokevat erilaiset ohjausmenetelmät sekä valmiuden ryhtyä ohjaajaksi koulutuksen käytyään. Onko heidän mielestään ohjaajakoulutus nykyään riittävän monipuolista jos ja kun erilaisista taustoista tulevia perheitä kokoontuu altaaseen? Kokevatko he olevansa valmiita tähän erilaisuuden kirjoon, joka tulee täyttämään tulevaisuuden vauvauintialtaat?

LÄHTEET

Aamulehti. 8.1.1983. Vauvauinnissa vaaransakin.

Ahrendt, L. 2002. Baby swimming. Oxford: Meyer & Meyer Sport.

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus.

Arvonen, S. (toim.) 2004. Porukalla Perheliikuntaohjaajan käsikirja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Autti, I. & Karlsson, K. 1985. Vauvauinti tutuksi ja turvalliseksi. Jyväskylä: Gummerus oy.

Bardy, M. 2002. Mistä vanhemmuus tehdään? Teoksessa L. Kolbe & Järvinen, (toim.) Onks ketään kotona? Helsinki: Tammi, 35- 50.

Bresges, L. 1983. Vauvauinti. Rauma: Kirjayhtymä.

Dowling, M. 2005. Young children´s personal, social and emotional development. Second edition. Thousand oaks, CA: Paul Chapman Pub.

Eskelinen, J. & Kainulainen, S. 2001. Lapsuuden loppu vai uusi lapsuus. Teoksessa M. Törrönen (toim.) Lapsuuden hyvinvointi yhteiskuntapoliittinen puheenvuoro 2001. Helsinki: Pelastakaa lapset, 11-12.

Freedman, F. 2002. Vauvauinti, vauvauintiharjoituksia kellumisesta ensimmäisiin uimaliikkeisiin. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Giddens, A.1990. The consequences of modernity. Cambridge: Polity press.

Giddes, A. 1998. The third way. The renewal of social democracy. Cambridge: Polity press.

Eskola, A. 1975. Sosiologian tutkimusmenetelmät 2. Porvoo: WSOY.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3. painos. Tampere: Vastapaino.

Haarala, P. 2006. Vauvan varjo. Kokemuksia synnytyksen jälkeisestä masennuksesta. Kirjapaja OY: Helsinki.

Helkama, K., Myllyniemi, R. & Liebkind, K. 1998. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1985 (3. painos). Teemahaastattelu. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Laurinen, L. & tutkijaryhmä. 1998. Kasvatustraditiot ja niiden muuttuminen. Teoksessa L. Laurinen (toim.) 1998. Koti kasvattajana, elämä opettajana. Jyväskylä: Atena.

Huttunen, J. 1998. Isästäkö äidin kaltainen vanhempi. Teoksessa L. Laurinen (toim.) Koti kasvattajana, elämä opettajana. Jyväskylä: Atena. 36- 59.

Huttunen, T. 2002. Arjen palapeli. Teoksessa U. Rönkä & U. Kinnunen (toim.) 2002. Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe- elämä ja sen tukeminen. Jyväskylä: PS- Kustannus, 58- 63.

Häkkinen, L. 2003. Suomalainen vauva- ja perheinti. Haaga Instituutin ammattikorkeakoulu Vierumäen liikuntainstituutti. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma. AMK-opinnäytetyö.

Ilkka. nro 9. 10.1.1987. Hiironen, M. Vauvauinnista nauttii koko perhe.

Ilkka. nro 108. 23.4.1994. Topelius, H. Tervetuloa, vanhatkin vauvat.

Jallinoja, R. 2000. Perheen aika. Helsinki: Otava.

Kainuun Sanomat. 10.6.2001. Vauvat uineet Suomessa jo 20 vuotta. STT/ Anne Rahjola.

Kaks plus- lehti. Teinilä- Huittinen, L. nro 10. 1984. Vauvauinti vaarallista?

Kaks plus- lehti. Autti, I. nro 11. 1984. Vauvauinnin vaarat ja niiden ehkäiseminen.

Kaleva. 10.6.2001. Vauvat uineet Suomessa jo 20 vuotta. STT.

Kangasharju, M. 2000. Vanhemmuuskäytäntöjen yhteydet lapsen sosiaalisiin taitoihin [Elektroninen aineisto]. Jyväskylän yliopisto: psykologian laitos. Pro gradu – työ.

Karvonen, P. & Sääkslahti, A. 2003. Vauvauimariperheiden muistoja ja kokemuksia. Uinti 5. 2003, 60-61.

Kehitysvammaliitto. Fas- lasten ja nuorten kuntoutusprojekti. (Viitattu 25.10.2007) Saatavilla www-muodossa <http://www.kehitysvammaliitto.fi/ajankohtaista>

Kemppainen, J. 2001. Kotikasvatus kolmessa sukupolvessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Kochen, C. L. & McCabe, J. 1986. The baby swim book, A TLC approach for teaching your child to swim. Illinois: Leisure Press Champaign.

Kohonen, V. 1998. Kielenopetus kielikasvatuksena. Teoksessa P. Kaikkonen & V. Kohonen (toim.) Kokemuksellisen kielenopetuksen jäljillä. Tampere: Tampereen yliopisto.

Lehtinen, E. & Kuusinen, J. 2001. Kasvatuspsykologia. Helsinki: WSOY.

Lätti, E. 2004. Vanhempien kasvatuskäytännöt osana laajennettua neuvolan 5- vuotistarkastusta: kasvatuskäytäntöjen yhteydet lapsen kehityksen eri osa-alueisiin. Jyväskylän yliopisto: Psykologian laitos, kehitys- ja kasvatuspsykologia. Lisensiaattityö.

Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Helsinki: International Methelp.

Morse, J.M. 2000. Designing founded qualitative research. Teoksessa Denzin, N.K., Lincoln, Y.S. (toim.) Handbook of qualitative research. California: Sage Thousand Oaks, 220-235.

Nummenmaa, A. 2001. Tulkinnallinen lähestymistapa varhaiskasvatuksen tutkimuksessa ja teorian muodostuksessa. Teoksessa K. Karila, J. Kinos, J. Virtanen (toim.) 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Numminen, P. 2005. Avaa ovi lapsen maailmaan. Tampere: Pilot-Kustannus.

Parkkinen, T. & Keskinen, S. (toim.) 2005. Lapsen sosiaalisen kehityksen moninaisuus. Turku: Turun ammattikorkeakoulu (Turun kaupungin painatuspalvelukeskus).

Perälä- Littunen, S. 2004. Cultural images of a good mother and a good father in three generations. University of Jyväskylä. Department of education.

Pohjalainen. 23.8.1985. Ei superuimariksi vaan veden ystäväksi.

Pulkkinen, L. 1996. Lapsesta aikuiseksi. Jyväskylä: Ateena. Pulkkinen, L. 2002 (a). Mukavaa yhdessä. Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS- kustannus.

Pulkkinen, L. 2002 (b). Koti, koulu ja yksityinen elämänpiiri hyvän elämän ankkureina. Teoksessa A. Rönkä & U. Kinnunen (toim.) Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe- elämä ja sen tukeminen. 2002. Jyväskylä: PS- Kustannus.

Rönkä, A. & Kinnunen, U. (toim.) 2002. Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe- elämä ja sen tukeminen. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Sauli, H. & Kainulainen S. 2001. Yhteiskunnan muutos ja lapsiperheet. Teoksessa M. Törrönen (toim.) Lapsuuden hyvinvointi yhteiskuntapoliittinen puheenvuoro. Helsinki: Pelastakaa lapset, 43- 45.

Schmitt, F. 2003. Riittävän hyvä vanhemmuus. Teoksessa J. Sinkkonen (toim.) Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä vanhemmille. Helsinki: WSOY, 314- 320.

Seppä, T. 2002. 20-vuotta suomalaista vauvauintia. Kansainvälinen juhlakonferenssi. Helsinki: SUH.

Sinkkonen, J. 2003. Vanhemmuuden vaikea pesti. Teoksessa Sinkkonen, J. (toim.) Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä vanhemmille. Helsinki: WSOY, 291-315.

Stern, D.N. 1997. Maailma lapsen silmin- mitä lapsi näkee, kokee ja tuntee. Juva: WSOY.

Suomen Uimaopetus - ja Hengenpelastusliitto. 2003. Vauva- ja perheuinti ohjaajamateriaali. Helsinki.

Suomen Uimaopetus - ja Hengenpelastusliitto. 2002. 20 vuotta suomalaista vauvauintia. Helsinki: SUH.

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto. Koulutuskalenteri 2008 (Viitattu 4.11.2007). Saatavilla www- muodossa
http://www.suh.fi/toiminta/koulutuskalenteri_2008/

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto. Vauva- ja perheuintipaikat. (Viitattu 26.10.2007). Saatavilla www- muodossa
http://www.suh.fi/mp/db/file_library/x/IMG/15770/file/vauva-japerheuintipaikat2004.doc

Sääkslahti, A. 2004a. Yhdessä elämään ja kokemaan. Liikunta & Tiede 4, 51-52.

Sääkslahti, A. 2004b. Vedessä vauva oppii. *Liikunta & Tiede* 5, 9-11.

Sääkslahti, A. & Numminen, P. 1997. Yks kaks ja sukellus – vauvauinnin teoriaa ja käytäntöä. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sääkslahti, A. & Numminen, P. 2007. *Vauvauinti*. Helsinki: LK-kirjat.

Stakes (a). Pohjoismaiset synnytystilastot 2004. (Viitattu 26.10.2007). Saatavilla www- muodossa <http://www.stakes.info./2/1/2,1,1.asp>.

Stakes (b). Työn ja perheen yhteensovittaminen. (Viitattu 26.10.2007). Saatavilla www- muodossa <http://groups.stakes.fi/LAPE/FI/TyonJaPerheenYhteensovittaminen/index.htm>

Sosiaali- ja terveysministeriö (stm.fi). socius. sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti verkossa 4/2006. (Viitattu 26.10.2007). Saatavilla www-muodossa http://stm2.teamwareplaza.com/Resource.phx/socius/socius-42006/sivu4.htx?locale=fi_FI

Åstedt – Kurki, P. & Nieminen, H. 1997. Fenomenologisen tutkimuksen peruskäsitteet hoitotieteissä. Teoksessa M. Paunonen & K. Vehviläinen- Julkunen (toim.) *Hoitotieteen tutkimusmetodiikka*. Juva: Wsoy.

LIITELUETTELO

- Liite 1 Alkukyselylomake vanhemmille
- Liite 2 Loppukyselylomake vanhemmille
- Liite 3 Äitien odotuksia vauvauinnille luokiteltuna
- Liite 4 Isien odotuksia vauvauinnille luokiteltuina
- Liite 5 Tuomo Sepän haastattelun runko

Liite 1.

Hei!

Teemme gradu-tutkimusta Jyväskylän liikunta- ja terveystieteiden tiedekuntaan. Tutkimuksemme kohteena olette Te vauvauintiin osallistuvat vanhemmat. Haluaisimme kuulla Teidän odotuksianne koskien tulevaa vauvauintijaksoa. Lisäksi toivoisimme, että olisitte muutamien kuukausien päästä valmiita jakamaan tuntemuksianne kuluneesta uintijaksosta. Vastauksenne käsitellään luottamuksellisesti. Kiitos kovasti yhteistyöstä ja antoisia vauvauintihetkiä teille kaikille!

Jyväskylässä 7.10.2006

Ystävällisesti,

Laura Vaisto ja Päivi Varis

yhteystietomme:

Laura Vaisto

Päivi Varis

lamahava@cc.jyu.fi

pahavari@cc.jyu.fi

puh. 050-3598686

puh. 050-3693269

Kiitos vastauksestasi!

Liite 2.

Hei,

30.3.2007

Kiitos, että saamme lähestyä Sinua vauvauintiin osallistunut vanhempi vielä näin kevään kynnyksellä ja kysyä muutaman kysymyksen koskien vauvauintia. Toivomme, että vastaat ajatuksella niin, että pystymme käyttämään myös tämän vastauksesi tulevassa pro gradu-tutkimuksessamme. Henkilötietosi eivät tule missään vaiheessa esille, ja tietosi käsitellään vain sukupuolen mukaan.

Vastattuasi kysymyksiin, palauta vastauksesi sähköpostilla lähetysosoitteeseen. Pyydämme, että vastaisit 13.4.2007 mennessä. Kiitos valtavasti yhteistyöstä ja toivotaan, että tämä työ antaa tuleville vauvauintiin osallistuville vanhemmille uusia ajatuksia ja kertomuksia tulevista yhteisistä uintihetkistä.

Keväisin terveisin,

Päivi Varis & Laura Vaisto
(050-3693269) (050-3598686)

Kiitos vastauksestasi!

Liite 3.

Äitien alkukyselyn vastaukset teemoiteltuina kolmeen kategoriaan:

1. Perheen yhdessäolo

- mukavaa yhdessäoloa niin vanhemmilla kuin lapsellakin
- mukavaa yhdessäoloa perheen kesken
- hauskaa ja mielekästä yhdessäoloa vauvan kanssa vedessä
- vauvauinnista koko perheelle ikimuistoinen kokemus
- mukavaa ja virikkeellistä yhdessäoloa
- että se olisi mukava koko perheen harrastus
- sellainen harrastus, missä isäkin saisi olla kunnolla mukana
- koko perheen hauskaa yhdessäoloa ja tekemistä
- perheen yhteinen mukava harrastus ja yhteinen hetki
- mukavia ja ikimuistettavia hetkiä
- hyviä hetkiä yhdessä vauvan kanssa
- onnellisia, yhteisiä perhehetkiä
- koko perheen yhteinen kiva juttu
- vuorovaikutuksen lisäämistä
- perheelle yhteistä aikaa, isä viikot Helsingissä töissä
- mukava alkusysäys yhteiselle harrastukselle
- perheen yhteistä aikaa
- ”sitä meidän perheen juttua”
- uusia kokemuksia
- mukavia kokemuksia kaikille
- onnistumisen kokemuksia
- luottamusta äidin, isän ja vauvan välillä ja mikseipä myös veteen
- iloisia kokemuksia niin vauvalle kuin vanhemmille
- mukavia yhteisiä hetkiä perheen kanssa
- mukavia hetkiä pienen perheemme parissa uuden harrastuksen kanssa. Koska hoidan vauvaamme kotona ja mieheni käy töissä, yhteinen harrastus tulee kyllä tarpeeseen
- mukavaa koko perheen yhdessäoloa
- yhteisiä liikuntahetkiä vauvan kanssa

- iloisia hetkiä vauvan kanssa
- kivaa yhdessä tekemistä koko perheelle
- yhteisiä nautinnollisia liikuntahetkiä viikonloppuisin
- haluan jakaa kokemuksia elämästä hänen kanssaan
- vauvan sisaruksillekin jotain iloa ja mahdollisuutta oppia uutta
- äiti ja isä pääsevät n. kerran viikossa tekemään yhdessä jotain mukavaa ja vanhemmatkin pääsevät liikkumaan
- rentouttavaa mikä toivon mukaan piristää molempia
- vauvauinnista tulisi perheen ensimmäinen yhteinen harrastus vauvan kanssa
- tärkeintä olisi, että vauva ja vanhemmat nauttisivat uinnista
- ennen vauvan syntymää olemme harrastaneet mieheni kanssa paljon liikuntaa, joten vauvauinti tuntui kivalta harrastukselta/yhteiseltä puuhalta tutustuttaa vauva liikunnan pariin
- itsekin paljon lasten liikuntaryhmiä ohjanneena on mukavaa tulla ohjattuun liikuntaryhmään oman lapsen kanssa (itse ei tarvitse valmistautua mitenkään, suunnitella ym.)
- kiva päästä tapaamaan muita vauvaperheitä ja toivottavasti myös jakamaan ajatuksia vaiva- arjesta
- vauva ja vanhemmat tapaavat samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä
- tutustutaan toisiinsa vauva- perheisiin
- tutustumista muihin vanhempiin ja vauvoihin
- vaihtelua arkeen
- kontakti ulkomaailmaan – muutaman kuukauden kotona olon jälkeen

2. Vauvan hyvinvoinnin tukeminen

- vauva nauttisi
- vauva viihtyisi
- vauvalla mukavaa
- ensikokemuksen oltava lapselle vähintään siedettävä että jatkaisimme alkua
- pidemmälle – vauvan vireystila kuitenkin vaikuttaa
- mukavia liikunnallisia ja kehittäviä hetkiä lapselle
- lapsen herättelyä liikkumisen ja liikunnan maailmaan
- vauvalle kosketus liikuntaan - myöhemminkin kiinnostuisi liikunnasta
- uskon että lapsi viihtyy

- mieluista myös lapselle
 - vauvalla hauskaa
 - että uintipuuhat toivottavasti kiehtovat
 - vauvalle mukavia elämyksiä
 - vauvalle uusia elämyksiä
 - vauvalle uusia kokemuksia ja elämyksiä
 - että vauva tykkäisi siitä
 - vauva nauttisi siitä
 - vauva vaikuttaa uteliaalta ja sinnikkäältä, joten varmasti nauttii uusista
 - kokemuksista
 - vauvalle virikkeitä
 - vauvalle nautintoja sillä hän tuntee pitävän vedessä pulikoinnista
 - liikunnan harrastaminen
 - helpotusta itkuisuuteen kun vauva saa mieluisia virikkeitä
 - halutaan tarjota vauvalle virikkeellisiä hetkiä
 - vauvan uusia ilmeitä
 - uusia eleitä uudessa ympäristössä, vieraiden ihmisten ympäröimänä
- toivoisin vauvauinnin opastavan vauvan veden maailmaan ja saamaan hyvän uinnin alun
- vauva oppisi tuntemaan uutta elementtiä, motoriikkaa ja uusia outoja tilanteita
 - vahvistaisi vauvamme selkäliahaksia
 - auttaa lasta kehittymään paremmin liikkumisen ym. ajatellen
 - vauvan fyysistä ja psyykkistä vahvistamista
 - hyötyä lapsen kehitykselle
 - auttaa motoristen taitojen kehitykseen sekä kehon hahmottamiseen
 - vauva saa miellyttäviä tuntemuksia ja kokemuksia
 - uskon vauvauinnin edesauttavan vauvan motorista kehitystä samoin kuin sosiaalisia
 - vuorovaikutustaitoja kun ollaan tekemisissä muiden vauvojen ja aikuisten kanssa
 - ei varmasti haittaa lapsen motoriselle kehitykselle
 - harjoittaa lapsen liikkumista ja antaa pohjaa myös liikkumiselle maalla
 - jäntevöittää lasta
 - hauska nähdä miten lapsi reagoi uuteen tilanteeseen, minkälainen hän on tilanteissa
 - näkee temperamenttia
 - haluan nähdä vauvani nauttivan hänelle erilaisista asioista

- vauva oppii nauttimaan liikunnasta
- lapsi pääsee tutustumaan liikuntaan ja omaan motoriikkaan
- tutustuminen vauvaan ja hänen reaktioihinsa
- lapsen kehittymisen seuraaminen
- tukee vauvan motorista kehitystä
- lapsi pääsee näkemään myös muita ikätovereita vaikkei niistä vielä paljon ymmärrä
- toivottavasti elinikäinen liikuntaharrastus pojallemme

3. vedessä viihtyminen

- positiivisia kokemuksia vedestä ja uimisesta lapselle
- lapsen totuttaminen veteen
- lapsi tottuu veteen
- madaltaisi tulevaisuudessa mahdollisia pelkoja vettä kohtaan ja saattaisi vaikka edistää tulevia uintiharjoitteluja sitä kautta
- lapsi ei pelkäisi vettä– se mahdollistaisi hänen oppia myöhemmässä ikävaiheessa hyvin uimaan
- tulevaisuudessa uinnin opettelua
- että vauva oppisi olemaan veden kanssa - tykkää kylpemisestä
- uinti on hyvä harrastus
- haluaisin tarjota lapselleni mahdollisuuden oppia pienestä pitäen hyvin uimaan
- uiminen helpottaisi / auttaisi vauvan suhtautumista veteen
- vauvalla säilyy sukellusrefleksi
- vauvalle valmiutta uintiin ja luonnolliseen sukellukseen
- lapselle positiivinen kokemus veteen, mistä tällä hetkellä nauttii kylvyssä
- toivon, että täällä isommassa altaassa saa nauttia enemmän vedessä olemisesta
- että lapsi oppisi pitämään vedestä
- lapsi oppii olemaan vedessä
- vauva tottuu veteen
- vauva nauttisi uinnista
- vauva tutustuisi veteen uutena elementtinä ja totuttautuu vedessä oleiluun
- vesi elementtinä on juuri sellainen tuttu vaistonvaraisesti kohdussa vietetystä ajasta
- vauva ei pelkäisi myöhemmin vettä
- vauva tuntisi olonsa turvalliseksi vedessä

- vauva ei myöhemminkään hätäänny joutuessaan veteen vaan osaa rauhallisesti nousta itse vedestä
- lapsi oppisi kunnioittamaan vettä elementtinä
- vauva oppii, että vedessä voi leikkiä ja nauttia olemisesta
- vauvalle myönteinen suhtautuminen veteen
- että lapsi oppisi pitämään vedestä eikä pelkäisi
- vauva oppii uimataidon
- uimataidon saaminen
- lapsi oppisi uimaan ja viihtymään
- lapsi oppii iloitsemaan vedestä
- lapsi oppisi olemaan vedessä
- lapsi innostuisi vedestä
- vesi tulee tutuksi heti pienestä pitäen
- turvallista tutustumista veteen
- uima- alkeiden oppimista
- lapsi tottuisi veteen
- lapsi ihastuisi veteen rentouttavana elementtinä
- vesi tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia
- uinti jäisi harrastukseksi vauva- uinnin jälkeenkin
- vauva tutustuisi veteen ja tulisi sen kanssa sinuiksi
- että jatkossakin perhe/lapsi voisi harrastaa uimahallissa käyntiä
- vinkkejä omatoimiseenkin uintiin
- itse haluaisin oppia käsittelemään lasta vedessä
- vanhemmille hyviä vinkkejä jatkoa ajatellen
- valmiuksia ohjata vauvaa uimiseen: vedestä nauttimiseen ja siihen tottumiseen
- opastusta, miten vauvan kanssa kannattaa jatkossa käydä uimassa
- infoa, miten jatkaa uintia vauvan kanssa/jatkoryhmät?

muut toiveet:

- turvallisia taitoja
- asiantuntevaa ja suunniteltua toimintaa
- pientä ryhmää
- mukavaa ohjaajaa
- ohjaajista ja heidän ammattitaidosta pelkästään positiivisia kokemuksia

- mukavia käyntejä
- rentoa tunnelmaa
- hyviä ohjeita
- yksilöllistä ohjausta
- ohjausta, että osaan sitten itsekseni vauvan kanssa käydä uimassa
- rahan arvoista - maksaa törkeästi
- opiskelijabudjetilla elävälle perheelle varsin kallis harrastus joten haluaisin että toiveitamme kuunneltaisiin mahdollisimman paljon
- odotan koko vauvauintia innolla, toivottavasti mahdumme ryhmään mukaan
- tulini infoon kylmiltäni: tarkoituksena saada tietoa, osallistutaanko? mitä muilta vauva- uintiin osallistuneilta kuullut, niin yleensä koko perhe on nauttinut viikoittaisista uintihetkistä.
- järjestäjien taholta asiat hallussa
- ensimmäisen lapsen kanssa paljon hyviä kokemuksia – hänestä tullut oikea vesipeto

Liite 4.

Isien alkukyselyn vastaukset teemoiteltuina kolmeen kategoriaan:

1. Yhteinen ajanviete

- yhteinen ajanvietto (perhe)
- yhteistä aikaa lapsen kanssa
- mukavia vauvauintihetkiä
- elämyksiä (mukavia)
- hauskuus
- muiden lasten kanssa yhdessäolo/pojalle kavereita
- yhteisiä oivaltamisen hetkiä

2. Vesi elementtinä tutuksi

- elämyksiä vedessä
- totuttelua veteen /vesi elementtinä
- uimaan oppimisen helpottuminen
- positiivinen ja turvallinen olo uinnissa
- tytär näyttää sammakolta uimapuvussaan
- ei niele liikaa vettä

3. Käytännön toteutus ja vauvan motoriikan tukeminen

- virikkeitä lapselle
- lapsen koordinaatio/motoriikka
- kehon hahmotus vauvalle fyysistä vahvistusta kehitykseen
- vauvalle rohkeutta liikunnallisen elämäntavan opettaminen
- lapsen hyvinvoinnin lisääminen
- käytännön toteutus ja ryhmien koko mietityttää

Liite 5.

Tuomo Sepän haastattelurunko.

Kysymyksiä koskien vauvauintia

- Oma suhteesi vauvauintiin?
- Millaista vauvauinti oli alkuaikoina?
 - Oliko ohjaajakoulutusta?
 - Millaisissa ympäristöissä järjestettiin?
 - Kuinka vauvauinti otettiin aluksi vastaan?
- Kuinka vauvauinti on mielestäsi muuttunut vuosien saatossa?
 - Ovatko tilat muuttuneet?
 - Ryhmät muuttuneet?
 - Eteneminen muuttunut?
 - Kuinka ohjaus on muuttunut?
 - Kuinka ohjaajien koulutus on muuttunut?
- Ovatko vauvauinnin menet/ ja tavoitteet muuttuneet, vai ovatko edes?
- Kuinka näet vauvauinnin nykyisin?
- Kuinka näet vauvauinnin tulevaisuuden?
 - Mitä haasteita?
 - Mitkä asiat hyvin?
- Miten äitien ja isien roolit eroavat vauvauinnissa toisistaan?
- Kuullaanko mielestäsi vanhempien toiveita ja odotuksia vauvauinnissa?
- Mitä ajattelet/ tiedät vanhempien odottavan vauvauinnilta?
- Kuinka näet vauvauinnin ohjaajana äitiyden ja isyyden?
- Miten olet kokenut miesohjaajana eron mies- ja naisohjaajien välillä?

- Mitkä ovat olleet Sinun omat henkilökohtaiset tavoitteet ohjaukselle?
- Ovatko omat ajatukset vauvauinnin suhteen muuttuneet näinä vuosina?
- Oletko toiminut omille lapsille ohjaajana?
 - Kuinka he ovat ottaneet vauvauinnin vastaan?

- Olisiko asioita, mitä haluaisit tuoda vauvauinnista esille, mitä emme huomanneet kysyä?